

Nyugat-magyarországi Egyetem
Geoinformatikai Kar

Az erdőgazdálkodás és az erdővédelem

SZAKDOLGOZAT

Konzulens:

Dr. Papp Iván
címzetes egyetemi docens

Készítette:

Nascsó Anett
Nappali tagozat
Igazgatásszervező szak

Székesfehérvár
2013

NYUGAT-MAGYARORSZÁGI EGYETEM
GEOINFORMATIKAI KAR
8000 Székesfehérvár, Pirosalma u. 1-3. ☒ 8002 Székesfehérvár, Pf. 52.
Email: dh@geo.info.hu
+36 22 945 200 Fax: +36 22 945 201 <http://www.geo.info.hu>
ÁLTALÁNOS JOGI INTÉZETI TANSZÉK

Nappali Tagozat
Igazgatásszervező szak
Szakdolgozat száma: Ig-233/2013.

NASCSÓ ANETT
szakdolgozati feladata

A szakdolgozat címe:

Az erdőgazdálkodás és erdővédelem

A feladat leírása:

- 1) Ismertesse a környezet- és természetvédelem szabályozásának alakulását hazánkban és az Európai Unióban, különös tekintettel az erdők védelmére!
- 2) Mutassa be az erdőgazdálkodás és erdővédelem történetét és a hatályos jogi szabályozását hazánkban!
- 3) Ismertesse az erdőgazdálkodás támogatási rendszerét!
- 4) Mutassa be és értékelje a magán erdőgazdálkodási tevékenységet, kiválasztott erdőgazdálkodó példáján keresztül!

Tanszéki konzulens: dr. Papp Iván, címzetes egyetemi docens

Beadási határidő: 2014. május 26.

Székesfehérvár, 2013. november 25.

Dr. Tóth Zoltán József
tanszékvezető

Dr. Mélykúti Gábor
dékán

NYILATKOZAT

Alulírott **Nascsó Anett** (neptun kód: XXXXXXXXXX) jelen nyilatkozat aláírásával kijelentem, hogy

**Az erdőgazdálkodás és az erdővédelem című
szakdolgozat**

(a továbbiakban: dolgozat) **önálló munkám**, a dolgozat készítése során betartottam *a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. tv. szabályait*, valamint az egyetem által előírt, a dolgozat készítésére vonatkozó szabályokat, különösen a hivatkozások és idézések tekintetében¹.

Kijelentem továbbá, hogy a dolgozat készítése során az önálló munka kitétel tekintetében a konzulenszt illetve a feladatot kiadó oktatót **nem tévesztettem meg.**

Jelen nyilatkozat aláírásával tudomásul veszem, hogy amennyiben bizonyítható, hogy a dolgozatot **nem magam készítettem**, vagy a dolgozattal kapcsolatban szerzői jogsértés ténye merül fel, a Nyugat-Magyarországi Egyetem **megtagadja a dolgozat befogadását és ellenem fegyelmi eljárást indíthat.**

A dolgozat befogadásának megtagadása és a fegyelmi eljárás indítása nem érinti a szerzői jogsértés miatti egyéb (polgári jogi, szabálysértési jogi, büntetőjogi) jogkövetkezményeket.

Székesfehérvár, 2013. május 27.

.....

Hallgató

¹ **1999. évi LXXVI. tv. 34. § (1)** A mű részletét - az átvevő mű jellege és célja által indokolt terjedelemben és az eredetihez híven - a forrás, valamint az ott megjelölt szerző megnevezésével bárki idézheti.

36. § (1) Nyilvánosan tartott előadások és más hasonló művek részletei, valamint politikai beszédek tájékoztatás céljára - a cél által indokolt terjedelemben - szabadon felhasználhatók. Ilyen felhasználás esetén a forrást - a szerző nevével együtt - fel kell tüntetni, hacsak ez lehetetlennek nem bizonyul.

Tartalomjegyzék

Bevezetés.....	5
1. A magyarországi erdők	7
1.1. Magyarország erdőterületeinek története	9
1.1.1. Erdőgazdálkodás a kezdetekben	9
1.1.2. A két világháború közötti időszak	13
1.1.3. A II. világháború utáni évtizedek	15
1.1.4. A rendszerváltást követően	16
1.2. Magyarországi erdők napjainkban	18
2. Erdőgazdálkodás Magyarországon	20
2.1. A modern kori erdőgazdálkodás kialakulása	20
2.2. Erdőtörvények.....	23
3. Somogy megyében folyó magán erdőgazdálkodás bemutatása	37
3.1. Kincset érő somogyi erdők.....	38
3.2. A gazdálkodás kezdetei.....	39
3.3. Ki lehet őstermelő?	40
3.3.1. Őstermelői (közös őstermelői) igazolvány	41
3.4. Erdészeti Igazgatóság.....	42
3.4.1. Az erdőtervek	43
3.5. Az erdőtulajdonosi jogok, kötelezettségek.....	45
3.6. Erdészeti szakszemélyzet	47
4. Környezet és természetvédelem az erdőben	51
4.1. Erdővédelem az Európai Unióban	55
5. Magyarország az uniós erdősírtési programban.....	58
5.1. A pályázati rendszer felépítése	59
Összefoglalás, következtetések.....	66

Irodalomjegyzék.....	67
Ábrajegyzék.....	71
Táblázatok.....	72
Mellékletek	73

Bevezetés

„Számomra a természet szent; a fák a templomaim, és az erdők a katedrálisaim.”

(Mihail Gorbacsov)

Az erdők és az erdőgazdálkodás szerepe napjainkban ritkán hangoztatott kérdések, annak ellenére, hogy ha egy kicsit is a háttérükbe nézünk, arra juthatunk, milyen fontos funkciójuk van Magyarország és a világ gazdaságának viszonylatában egyaránt. Az erdőkről legtöbbször csak az jut az eszébe, hogy oxigént termelnek és folyamatosan eltulajdonítják a fákat belőlük. Arról már kevésbé tudunk, hogy milyen fontos gazdasági, környezeti és társadalmi összefüggései is vannak az erdőknek.

Dolgozatom során többek között az erdőgazdálkodás fejlődését kívánom bemutatni a régi és új erdőtörvényen keresztül, felhívva a figyelmet arra, hogy az erdőknek milyen létfenntartó szerepük van mindennapi életünk során.

A téma területén már 2012-ben az „Agrár- és Vidékfejlesztési Igazgatás” tantárgy keretein belül alaposabban megismerkedhettem. Annak köszönhetően, hogy az erdőgazdálkodás már akkor nagyon felkeltette az érdeklődésemet, illetve családi örökségek révén magam is kapcsolatba kerültem az erdőgazdálkodással, elhatároztam, hogy a szakdolgozatomat is ebből a témából fogom készíteni.

A világ döntően a 20. század második felében döbbsen rá arra, hogy erdeink vészesen fogynak. Ennek köszönhetően több stratégia és irányelv is született a folyamat kezelésére, illetve mérséklésére. Ez alatt az idő alatt Magyarország azzal a ténnyel büszkélkedhet, hogy immáron közel 90 éve folyamatosan bővülnek az erdőterületei, köszönhetően elsősorban annak, hogy hazánkban az erdők nélkülözhetetlen szerepköre időben felismertté vált. Ennek előzményét az indokolta, hogy súlyos árat fizettünk az I. világháborút lezáró békeszerződések következtében erdeink tekintetében is. Megtanultuk, hogy milyen következményekkel jár a természeti erőforrás elvesztése és a hiányával való szembesülés. A magyar tapasztalatok alapján azt mondhatom, hogy a világnak remélhetőleg nem ilyen áron kell megtanulnia az erdők szükségességét.

Ma az erdőgazdálkodás pontos meghatározásban „...az erdő 2. § (1) bekezdésében foglaltak szerinti fenntartására, közcélú funkcióinak biztosítására, őrzésére, védelmére, az erdővagyon bővítésére, valamint – a vadászati jog gyakorlása, hasznosítása kivételével – az erdei haszonvételek gyakorlására irányuló tevékenységek összessége.”²-ét jelenti. A hazai erdőtörténet kiváló lehetőséget teremt ahhoz, hogy e gazdálkodási formát bemutathassam. Abból fakadóan, hogy az erdészeti területen a változások nem történnek napról napra, hanem jellemzően hosszú időtávban zajlanak, a mai viszonyok okszerű megértése végett fontosnak tartottam, hogy a fejezet során ne csak az elmúlt néhány évtized kerüljön megvizsgálásra. Ennek megfelelően az első fejezetben hosszabb intervallumon keresztül nézem az eseményeket. A fejezet háttéranyagát elsősorban az Erdészeti Igazgatóság által kiadásra kerülő, az ország erdeit és erdőgazdálkodását összefoglaló dokumentum adta. Ez a kiadvány egy átfogó jellegű, országos erdei és erdőgazdálkodási adatokat tartalmazó statisztikai dokumentum, amelyből az erdőgazdálkodás tanulmányozásához és megértéséhez számos ábra és táblázat áll a rendelkezésünkre.

A dolgozat második részében a családi gazdaságunkban lévő Somogy megyében folyó erdőgazdálkodás menetét kívánom részletesebben ismertetni. Mivel családomban hosszú évek óta már-már tradicionális szintre emelkedett és öröklődött az erdőjárás, az erdészet a környezet iránti szeretet és tisztelet fontosnak találtam gyakorlati szempontból is rávilágítani az erdőgazdálkodás menetére.

A dolgozat harmadik részében a hazai erdőgazdaság bemutatásához térek vissza, az Unió erdőtelepítési programok tükrében. Ennek során fontos megismernünk hogyan épül fel a pályázati rendszer, és abból a pályázók miként részesülhetnek támogatásokban. Természetesen a hazai erdészeti szektor számára az uniós pályázatokon kívül számos nemzeti támogatásforma is létezik, azonban a korlátozott lehetőségek miatt e fejezetben és a dolgozatban egyaránt csak az uniós támogatás formákra térek ki.

² 2009. évi XXXVII. törvény az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról 5. § 9. pont. 2. oldal

1. A magyarországi erdők

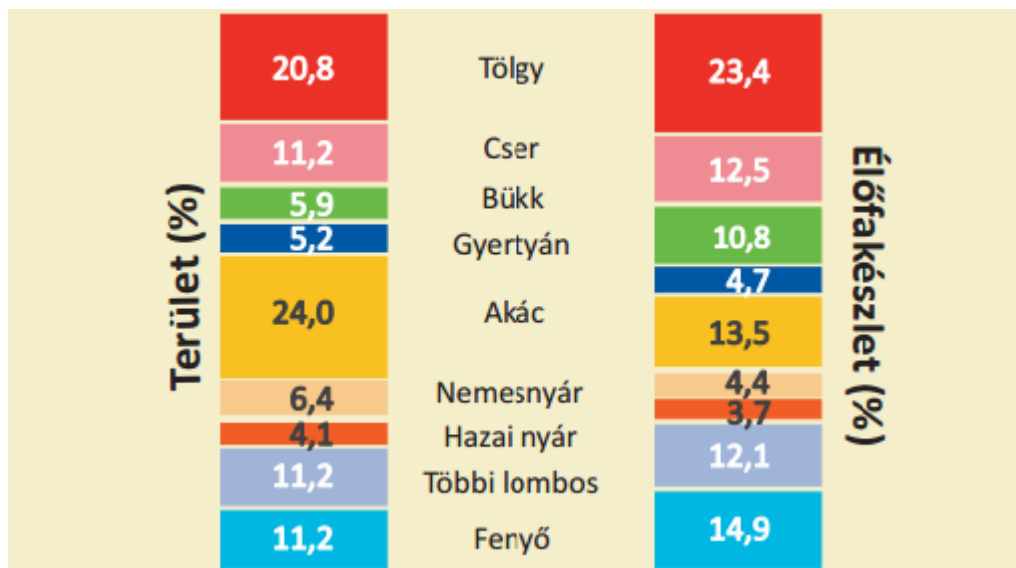
Magyarország jelenlegi területe a Kárpát- medence központi részén terül el. Az ország területének 68%-a alföldi síkság, 15%-a alacsony dombság, 14%-a 200-400 m magas középhegység, és kicsivel több mint 2%-a terül el 400 m tengerszint feletti magasságon (Solymos, 2004). Éghajlati szempontból három hatás érzékelhető: a csapadékos óceáni, a szélsőséges hőmérsékletű, kevés csapadéku kontinentális, illetve a nyáron száraz, télen csapadékos mediterrán éghajlat. Az ország erdei az erdős puszták övében és a mérsékelt övi lombos erdők, ezen belül pedig a tölgyesek és a bükkösök övében helyezkednek el. Az ökológiai adottságok pedig a lombos fafajoknak kedveznek, ennek megfelelően a Kárpát-medence erdeit javarészt lombhullató fák alkotják. A magasságviszonyok is befolyással vannak az erdők fafajaira. Magyarországon 250 m felett a cser-tölgy, a kocsánytalan tölgy, 400 m felett gyertyános-tölgy, a 600 m felett pedig a bükk erdők a legelterjedtebbek. A megkésett ipari folyamatok, a városias életvitel és nem utolsósorban az ország természetföldrajzi helyzete egyaránt hatással volt arra, hogy az erdeink jól megkímélten, természet közeli állapotban maradhattak fenn. Ennek köszönhetően viszonylag magas a magyar erdőkben az élővilág fajgazdasága. Mintegy 4200 állatfaj, 3000 növény és 200 erdei fa és cserje faj található bennük meg. Hazánkban a biodiverzitás az élővilág fajgazdagságát tekintve az európai átlagnál lényegesen kedvezőbb (Solymos, 2004).

Erdeink faállomány-összetétele elég változatos képet mutat, annak ellenére, hogy csupán 5-15 fajtából tevődik össze. Az erdőterület 63%-át őshonos (tölgy, bükk, gyertyán), 37%-át meghonosodott (akác, vörös tölgy, fenyőfélék), illetve klónozott fafajok, mint például a nemesített nyárfafélék foglalják el.³ A hajdani láp és ártéri erdők a lecsapolások és folyószabályozások következtében ma már csak kis területen fordulnak elő. Jellemző fafajuk pedig az éger, amely így kis területekre szorult vissza. Nagyobb folyóink mentén a fűz, nyár, szil, kőris és a kocsányos tölgy a legelterjedtebb. Bükkösök a Nyugat-Dunántúl és a középhegységek 600 méternél magasabb részein alkotnak összefüggő erdőket. (KSH, 2010)

³<http://www.agrarkamara.hu/ágazatiinformációk/Erdővadéshalgazdaság/Erdővagyonerdőésfagazdálkodás/Magyarországon.aspx>

Erdeink egyharmadát tölgyesek, több mint ötödét (24%) akácok alkotják, a különböző fenyőfélék a terület 12%-át foglalják el (Nebih, 2010)⁴. A múltban általában az őshonos fafajok voltak jellemzőek erdeinkre, azonban az utóbbi néhány évtizedekben főként idegen eredetű fafajokat telepítettek, és mivel ezzel együtt a terület arányuk jelentősen megnőtt, ezért az erdő területeink közel felét teszik ki. Az **1. ábra** is jól reprezentálja, hogy a nem őshonos fafajok jelentős területaránya ellenére, ez az össz élőfa készletben már nem jelentkezik ilyen magas mértékben. Azonban az idegen eredetű erdők átlagéletkora jóval alacsonyabb, mint az őshonos fafajokat tartalmazóké, így ez az arány itt is érvényesülni fog. Az idők során sok kritika érte az idegen eredetű fafajok térhódításának folyamatát, annak ellenére, hogy a gazdaság felhasználási igényeinek e fajok sokkal jobban megfeleltek. Ezekre a kritikákra mérsékeltten, de figyelemmel lesznek a jövőbeni telepítések, így nem várható drasztikus mértékben az őshonos fafajaink arányának csökkenése.

1. ábra: Fafaj megoszlás 2013

Forrás: https://www.nebih.gov.hu/szakteruletek/szakteruletek/erdeszeti_igazgatosag/kozerdeku_adatok/adatok

⁴NEMZETI ÉLELMISZERLÁNC-BIZTONSÁGI HIVATAL 2010, továbbiakban (Nebih, 2010)

1.1. Magyarország erdőterületeinek története

Az erdészettörténet során az erdő és az ember, az erdő és a társadalom kapcsolatáról beszélhetünk. Az erdők közel 10-12 ezer év alatt alakultak ki a Kárpát-medencében, a légkör felmelegedésével párhuzamosan, az Észak-és Közép Európát a földtörténeti negyedkorban elárasztó jegesedést követően. Magyarország történelmi területeit a múltban jelentős mennyiségű erdő borította. Ezek nagyrészt összefüggő hatalmas erdőterületeket jelentettek, de a medence középső területein - elsősorban klimatikus okoknak köszönhetően - nem alakultak ki összefüggő erdőterületek. Növénytakaróját hatalmas füves síkság borította, amit lombos erdők tarkítottak, ezen belül sok vizes élőhely, mocsár, láp, tó, vízfolyás alakult ki a folyók menti ártéri, valamint a mély fekvésű területeken. A történelem folyamán, a területen folyamatos volt a különböző népcsoportok vándorlása és letelepedése, ez pedig az erdők fakitermelésével, égetésével járt együtt. Az ókorban az ember megjelenésével a Kárpát-medencének a folyamatos élelmiszertermelésre és ez által az állandó letelepedésre is alkalmas területei jelentős behatásoknak lettek kitéve, becslések szerint a Kárpát-medence természetes növénytakarójának kb. 25 %-át veszítette el, aminek legnagyobb részét fás növényzet tette ki. A honfoglaláskor körülbelül 50-60% között lehetett az erdő borította területek aránya. Ezen erdők kiterjedtsége javarészt tovább csökkent, mivel a mezőgazdasági termeléshez szükség volt újabb területek bevonására az erdeink rovására.⁵

1.1.1. Erdőgazdálkodás a kezdetekben

Az erdővédelem már a középkorban is nagyon fontos szerepet játszott az emberek mindennapi életében, hiszen az erdő, a fa a mindennapi élet tartozéka volt. A magyar középkorban a nagyarányú életmódbeli és politikai változások erőteljesebben érintették az erdőket is. A királyi vagyont gyarapították a vizek, az erdők és a földek is. A kialakult hatalmas királyi birtok védelmét, kezelését és hasznosítását is meg kellett szervezni. E célból hozták létre a királyi erdőővők, a vadővők, a vízővők és az erdőispánságok intézményét. A középkor elején az erdőhasználat és hasznosítás még rendszertelen számlálást jelentett, miszerint kiválasztották és kivágták az erdőből a szükséges méretű,

⁵<http://erdo.kormany.hu/tortenelmi-visszatekintes>

minőségű és fafajú fát, az erdő regenerációját pedig a természetre bízták. A főként mezőgazdasági termelést szolgáló földek nyérése céljából végzett beavatkozások, mint az erdőirtások, a mocsarak, állóvizek, tavak lecsapolása súlyosan terhelték a bioszférát. Az erdőirtásra külön intézményrendszerek jöttek létre, a soltészség és a kenézség.⁶

A középkor kései időszakában a népesség gyarapodás, az urbanizálódással és várépítéssel járó megnövekedett építkezés, a bányász-kohászat és kézműipar fejlődése rengeteg fát igényelt. Ezt az igényt már nem lehetett az erdőből rendszertelen szálalással kielégíteni, e célból már nagyobb, összefüggő területen vágták le az erdőket és a vágott erdők felújulását ismét a természetre bízták. Az erdőrendezés kialakulásának fő lépései több évszázadra nyúlnak vissza. Az első erdőrendezés írásos emléke 1426-ból származik, amikor Zsigmond király Ilosvai György zólyomi főispánnak címzett rendeletében írta meg többek között azt is, hogy a bányamunkákhoz szükséges fát a királyi erdőkből kell kivágni. A kivágandó fákat meg kellett jelölni és az erdősültség megőrzése érdekében különböző helyekről kellett azokat eltávolítani. Rendeletében továbbá azt is szabályozta, hogy ne szántsák fel azokat a területeket ahonnan a fákat kivágták, hogy ott később újra erdő létesülhessen. Werbőczy István 1514-es Hármaskönyvében fogalmazta meg az erdő károkról szóló megtérítést valamint a birtok sérthetetlenségét egyaránt.⁷

Az újkor kezdete Magyarország számára a közel másfél évszázadig elhúzódó török támadással és pusztító háborúzással kezdődött, mely súlyosan a mai napig érezteti károsító hatását erre nézve. Ugyanis a hadi létesítmények építése, a támadó és védekező harcok, a megtorló és rabló hadjáratok, a települések, a földek gazdátlaná válása súlyos ökológiai károkat is okoztak. Az ország középső részén nemcsak a

⁶A **soltészek** olyan szervezetbe tömörült telepesek voltak, akik különféle adományok és kiváltságok ellenében egy adott területen gyökerestől kiirtották az erdőt a mezőgazdasági kultúra számára. A soltészség mellett a **kenézség** volt a másik erdőirtó szervezet, amelyet betelepített pásztorok alkottak, akik elsősorban legelőszerezés céljából irtották az erdőt (főként Erdélyben).

⁷A Hármaskönyv III. rész 33. címe 4. és 5. § kimondja: „4.§ Mert az a különös és határozott büntetés alatt tett tilalom, hogy a vetésekben vagy rétekben avagy az erdőkben senki kárt ne tegyen, csupa annak a helynek jobbágyságra szól, melynek határában az ilyen vetések, erdők vagy rétek fekszenek; minthogy az idegenek nem e tilalom büntetését, hanem a kár mennyiségét kötelesek megfizetni. 5.§ Ha pedig a jobbágyság lopva vagy nyilván erőszakosan erdőt vágnak vagy annak fáit bántanák és ezen lehetne kapni, mindenét, a mi nála van, elveszti és azonfelül erőszakosságáért díján marad.”

lakosság, hanem a fás növényzet nagy része is kipusztult, mely egyébként sem volt gazdag erdőben-fában. A Felvidéken maradt gazdag nemesfém-bányák váltak a kincstár legfontosabb bevételi forrásaivá, az északi királyi erdőségek területei jelentősen felértékelődtek, a bányákból kitermelt arany és ezüst európai gazdasági tényezőnek számított, a kitermelés azonban ipari mennyiségű fát és faszenet követelt, melyet a környező erdőkből nyertek. A növekvő fafogyasztás és az egyre dinamikusabbá vált ipar következtében fahiány keletkezett a bányák környékén és egyes nagyobb városok térségeiben is. A nemesfém-bányászatot nem veszélyeztethették ezért a királyi udvar sorra-rendre adta ki utasításait a bányakerdők védelmére, a folyamatos faellátás biztosítására irányulóan. Leghíresebb ezek közül az 1565-ben II. Miksa király a bányakerdőkre vonatkozóan kiadott erdőrendtartása, mely többek között részletes erdészeti utasításokat tartalmazott. A rendelet többek között az erdőleírás mellett az erdő fenntartására, kezelésére vonatkozó előírásokat is tartalmazta. Jelentős szerepet játszott az erdő minősége továbbá tervezési rendszert vezettek be.

A török kiűzését követően a XVIII. század az újjáépítésről, a társadalom átstrukturálásáról, a gazdasági fellendülésről és a kulturális haladásról szólt Magyarországon. Mindez azonban tovább terhelte a már amúgy is megviselt természeti erőforrásokat, különösen az erdőkét. Szükségessé vált a többirányú és szigorú intézkedések bevezetése az erdőirtások megfékezése és az erdőgazdálkodás szabályozása érdekében.

A magyarországi erdőgazdálkodás egész története során a 18. században mutatta térben és időben a legváltozatosabb képet. Mária Terézia királynő nevéhez fűződnek olyan kiemelkedő fontossággal bíró intézkedések, mint az 1735-ben Selmechányán létrehozott bányatisztképző iskola, vagy a Magyar Királyság számára 1769. december 22.- kiadott erdőrendtartás, amely „A fáknak és erdőknek neveléséről, és megtartásáról való rendelés” pontos magyar címet viselte. Az erdőgazdálkodás fejlődéséhez nagymértékben járult hozzá eme országos szintű rendelkezés bevezetése. Nem volt általános érvényű, mindenki számára betartandó törvény, inkább ismeretterjesztő céllal készült tanácsadás, amely egyaránt tartalmazta a kor erdőkről vallott, legfejlettebb természettudományos ismereteit és az erdőgazdálkodási gyakorlat évszázadok alatt felhalmozódott korábbi tapasztalatait. Mária Terézia halála után, fia II. József lényegében

egy hasonló Erdőrendtartást adott ki 1781-ben Erdély számára. Az Erdőrendtartás első soraiból következtethetünk az uralkodó főbb célkitűzéseire. II. József által kiadott Erdőrendtartás többek között a közös erdők szabályozására vonatkozik.⁸

Európai hatásokra - a nagy forradalomba torkollott francia felvilágosodás, majd a Nyugat-Európában kibontakozó első ipari forradalom nyomán - Magyarországon is érlelődött egy társadalmi-gazdasági paradigmaváltás, egy polgári rendszerváltás. Mivel az erdő értéke, mint nyersanyag és energiaforrás egyre inkább nőtt természetesen ez az üzleti élet erdészeti szereplőitől egyre alaposabb szakértelmet kívánt, így a század fordulóján több szakembereket képző intézmény is megnyitotta kapuit (Nagyszeben, Liptóújvár, Kismarton).

A legnagyobb jelentőséggel bíró rendelkezés I. Ferenc király nevéhez fűződő Forstinstitutot, az erdőmérnök képzés önálló tanintézet létrehozása 1808-ban Selmechányán. Az előbb ismertetett okokon azonban jelentősen túlmutattak a jobbágyszabadítás következményei, ugyanis a magyarországi erdők történetében a legnagyobb mértékű pusztítás 1848 és 1878 között, a jobbágyszabadítás folyamatához kapcsolódóan következett be. Ekkor jelentős erdőterületeket irtottak ki, vagy alakítottak át legelővé és szántóvá. Persze a jobbágysok által kiirtott erdők összefüggésben álltak a megnövekedett piaci igényekkel, s azzal a ténnyel, hogy a rájuk kihatott kicsiny földterületek erdős részeiből kénytelenek voltak szántóföldet kialakítani a hatékonyabb termeléshez. Összességében a 19. századi események miatt az addigi erdőterület jelentősen csökkent, s az ország területének közel harmadát borították már csak erdők. Döntően az alacsonyabban fekvő területeken csökkent az erdősültség, és sajnos ez által jellemzően a mai országrész erdeinek állománya zsugorodott. Az 1867-es kiegyezést követően indult be igazán az erdészet reformja, melynek fő mozgató rugója az Országos Erdészeti Egyesület s legfőbb eszköze a mindmáig létező "Erdészeti Lapok" címet viselő folyóirat volt.

A XIX. században kibontakozó természettudománnyal párhuzamosan a termelés is gyors fejlődésnek indult, ami egyértelműen káros hatásokat vont maga után. Szükségessé vált a természetvédelem és természetesen ezzel együtt az erdővédelem szabályozása.

⁸https://www.nebih.gov.hu/szakteruletek/szakteruletek/erdeszeti_igazgatóság/erdeszet_szakteruletek/erdolatogatoknak/erdeszettortenet

1879. évi XXXI. törvénycikként alkották meg az első korszerű erdőtörvényt, amely igyekezett az erdőket megvédeni a profithajszoló kizsákmányolással szemben, és előírta a gazdálkodást szabályozó erdőgazdasági üzemtervek bevezetését is. Az üzemterv alapján az állami felügyelet ellenőrizhette valamint beleavatkozhatott a gazdálkodásba. A termőföld védelme érdekében meghatározott területeken a törvénycikk megtiltotta az irtást és a tarvágást, azaz bevezette a véderdő fogalmát. Ezzel a rendelkezéssel a véderdőben található élőlényeket és értékes fákat is meg lehetett védeni. Az első erdőtörvénnyel párhuzamosan jogszabály által kívánták azokat a fákat megvédeni, amelyek koros, ritka nagyságú vagy történelmi jelentőséggel bírtak. E szabályozás miniszteri rendelet útján teljesült, ugyanis a 21.527/1900. FM rendelet a nyilvántartási feladatokra állapított meg kötelezettségeket. Magába foglalta azokat a csoportokat, amelyek nyilvántartása az erdők s fák megóvása és fenntartása érdekében kötelező jellegű.

Kiemelném, hogy ez időben az erdőtörvény mellett az erdészeti oktatásban és a szakember-képzésben is előrelépés történt. Kiépült az alsó fokú állami erdészsképzés iskolarendszere is 1883-1892 között. Létrejött a magyar nyelvű erdészeti szakirodalom is, ugyanis eddig leginkább német nyelvű volt. Az erdészettudomány innoválására 1897 végén létrehozták a Királyi Magyar Erdészeti Kísérleti Állomást. Amíg a szellemi szférában ez a folyamat gyorsan, látványosan ment végbe addig a gyakorlati erdőgazdálkodásban lassú és hanyatló volt a folyamat. A maximalizáló piacgazdasági eszközöket, a technika vívmányait a magyar erdőkre szabadították, az erdő felújítási, erdőápolási munkákat elhanyagolták ennek következtében országunk erdei erősen leromlottak. A hazánkban őshonos fákat, mint a tölgyet, a bükköt elnyomták az úgynevezett elegy fafajok, mint az akác vagy a cser. A szálerdők nagy része elsarjasodott a sekély talajú hegyoldalakon számos kopár is keletkezett. A történelmi Magyarország erdőgazdaságára és a fából készült produktumaira dinamikusan fejlődő gazdaság épült.

1.1.2. A két világháború közötti időszak

Az I. világháború után az 1920-ban aláírt trianoni békeszerződés rendkívül súlyos mértékben érintette a hazai erdők jelentős részét, országunk elvesztette erdőterületének 84,1%-át, erdészeti ingatlanainak, szakiskoláinak jelentős részét, a kiképzett szakemberekkel együtt. Európa erdőben, s fában a negyedik legszegényebb országává

váltunk, hiszen az erdősültség még a 12%-ot is alig érte el (Nebih,2010). Az ország elvesztette erdeinek javarészét mivel azok döntően a történelmi Magyarország hegyvidéki területein voltak jellemzőek.

Az ország megváltozott természeti erőforrásainak és az újdonsült szomszédjainkkal való nem túl jó viszonyoknak a következtében egyből nekiláttak az erdőtelepítések megtervezéséhez állami szinten, amelyet a Kaán Károly-féle új erdészeti politika testesített meg. Politikája két fő elemre oszlott, egyrészt megvédeni és szerkezetükben javítani, a természetes állapotukhoz minél közelebb visszavinni a megmaradt erdőket, másrészt minden lehetséges módon növelni az ország erdőterületét, elsősorban az Alföldön. Döntően ekkor a tűzifa igény biztosítása volt a tervezés legfőbb motivációja, de emellett védelmi céljai is voltak az erdőterveknek. Az új erdészeti politikáról elmondható, hogy ugyan a meglévő erdők állapotát sikerült javítani, de egészen a század közepéig nem sikerült nagyarányú előrelépést elérni erdeink mennyiségét illetően. Ebben benne volt az 1929-33-as Nagy Gazdasági Világválság és a II. Világháború hatása egyaránt. A két világháború közötti időszakban került sor a második polgári erdőtörvényünk és egyben az első magyar természetvédelmi 1935. évi IV. törvény megalkotására, valamint 1936-ban Magyarországon került sor a II. Erdészeti Világkongresszus megrendezésre. Az **1. táblázat** az 1930-as évektől egészen 2000-ig szemlélteti Magyarország erdősültségének változását. 1930-ban 11,8%-os volt, 2000-ben elérte már a 19,2%-ot.

1. táblázat: Az ország erdősültségének változása 1930-2000 között

Évek	Erdősültségi %
1930.	11,8
1940.	11,9
1950.	12,5
1960.	14,0
1970.	15,8
1980.	17,8
1990.	18,2
2000.	19,2

Forrás: <http://www.pointernet.pds.hu/ujsagok/agraragazat/2005/08/20090103194602458000000533.html>

1.1.3. A II. világháború utáni évtizedek

Az 1945 márciusában Ideiglenes Nemzeti Kormány által létrehozott 600/1945. M.E. „a nagybirtokrendszer megszüntetéséről és a földműves nép földhöz jutásáról” szóló rendelet történelmi mérőföldkő volt, mind az erdőket, mind az erdészetet alapjaiban érintette. Állami tulajdonba vették a földbirtokok erdeiből a 100 kataszteri holdon felülieket a 10-100 kataszteri hold közöttieket pedig állami ellenőrzés alatti községi tulajdon alá vonták, így hatalmas állami tulajdonban lévő erdőbirtok jött létre. Történelmi jelentőséggel bírt továbbá az 1959-60-ban végbement mezőgazdaság tömeges kollektivizálása, aminek köszönhetően gyakorlatilag teljesen megszűnt az egyéni és társult magántulajdon létezése az erdőkben. A szovjet szocialista tulajdoni rendszer mintájára az 1948-as év után termelőszövetkezeteket hoztak létre, melyben a tulajdonosi szerkezet teljesen átalakult, a földek állami tulajdonba kerültek.

A II. világháború idején a hadiágazat majd később az ország újjáépítése, a gazdaság talpra állítása a faállomány jelentős részét felhasználta. A fa- és fatermék-behozatal csökkentése érdekében megkezdődtek az egyre nagyobb méretű erdőtelepítések. Fontos megemlíteni, hogy emellett nagyarányú fásítások is történtek, többek között az emberi környezet illetve az ökológiai adottságok javítása céljából. Az erdészeti politikának nem a termelés központisága volt a meghatározó, hanem éppen ellenkezőleg a több lábbon való állása. Az írásba vett és a gyakorlatban megvalósított erdő funkció három részre tagolódott: védelmi, termelési és közjóléti részre. Az 1960-as években mindez folytatódott majd a 1970-es évek elejére elkészült a megbízható országos erdőleltár is. A természetvédelem a '70-es évek kezdetétől fokozatosan egyre jobban elkülönült az erdészettől, fellendülés indult meg, majd 1976-ban az Országgyűlés megalkotta az első autonóm hazai természetvédelmi törvényt. A fakitermelés a korszerű gépesítés eredményeképp egyenes arányosságban növekedett a kitermeléssel. Hivatalos megfogalmazás szerint az „erdőművelés aranykorának” nevezték ezt az időszakot. Az ezt követő évtizedben megjelenő kül- és belföldi nagyarányú pozitív és negatív hatású változásoknak köszönhetően –inkább az utóbbi hatású változások következtében - ez a progresszió megfeneklett.

1.1.4. A rendszerváltást követően

Az 1989-90-ben bekövetkező rendszerváltásnak köszönhetően az erdészet életében jelentős, a tulajdonosi szerkezetet érintő változások mentek végbe. A rendszerváltás előtti időszakban, az egyéni valamint közösségi magántulajdonban lévő, nem államosított, hanem szövetkezeti tulajdonba vont erdőket ismét a civil szféra tulajdonát képezte. Később a meginduló privatizációnak köszönhetően még kb. 200 ezer hektár állami erdőről mondott le az ország. A Kincstári Vagyongazgatóság az állami erdőterületek kb. 60%-át tudhatta magáénak.

Többféle szervezeti forma közül dönthettek a magánerdők tulajdonosai. Az 1994. évi XLIX. törvénynek köszönhetően ismét létrejöttek az erdő birtokossági társulatok, melyeket önkéntesen vállalhattak a magángazdálkodók. Az elvárt gazdálkodási szint azonban sok helyen nem váltotta be a hozzáfűzött reményeket és a számos tulajdonosváltás is meglehetősen több problémát okozott a magánerdőkben.

Létrehozták a Magán Erdőtulajdonosok és Gazdálkodók Országos Szövetségét, ami egy érdekképviselői szervezetként funkcionál ma is. Ez a szervezet megkezdte a problémák megoldására irányuló működését, az érdekek képviselése mellett az eredményekre is pozitívan hatott. A rendszerváltást követően a központi költségvetés terén súlyos problémák adódtak, a pénzforrások beszűkültek s ennek eredményeképpen az erdőtelepítések is rendre elmaradtak. Napjainkra lehetőség adódott a telepítések sokaságára, ami már a magántőkéhez kapcsolódik.

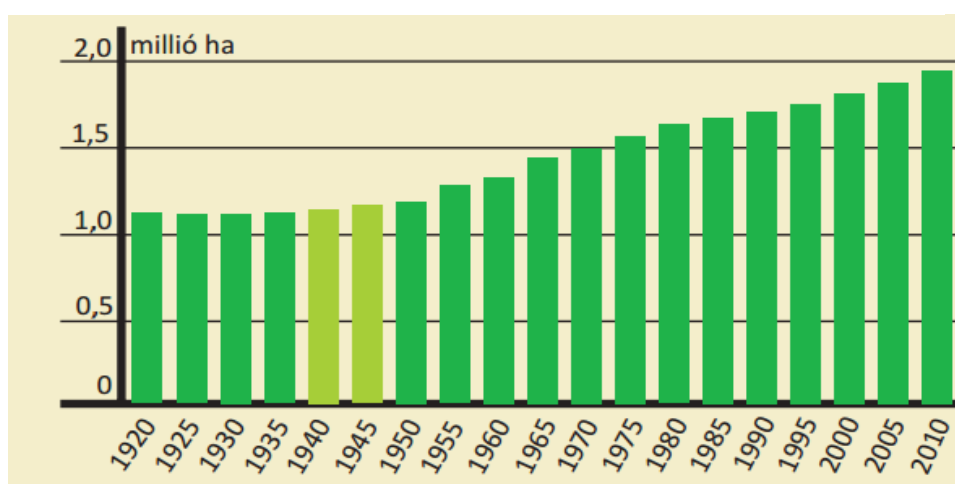
Magyarországon is akárcsak a fejlett országokban megjelent a környezetvédelemmel kapcsolatos tudatos eszmeáramlat. Ennek s többek között a társadalmi-politikai viszonyok megváltozásának köszönhetően szükségessé vált az erdészeti politika újragondolása és a jogszabályrendszer az új körülményekhez való igazítása. E jogszabályrendszer folyamatos alakítgatása új erdőtörvényt kívánt, az Országgyűlés megalkotta a „Természet védelméről szóló LIII. törvényt, valamint a vad védelméről és vadásatról szóló LV. törvényt”. A megváltozott körülmények megkövetelték, hogy az erdők és az erdőgazdálkodás felügyeletét állami ellenőrzés alá vegyék, megalkották a 37/1996. (XII.29.) FM. rendeletet az Állami Erdészeti Szolgálat létrehozásáról és szervezetéről. Ezek a kiemelkedően fontos jogszabályok Magyarország

az Európai Unióhoz való csatlakozás jegyében, az EU jogrendszerével történő folyamatos harmonizáció útján keletkeztek.

A **2. ábrán** jól látható, hogy 1950-et követően a folyamatos erdőtelepítésekkel a hazai erdők állománya nagyarányú növekedést produkált. Magyarország erdősültsége az 1950-es 12,5%-ról 2009-re 20,6%-ra nőtt (Nebih, 2010). Az ország erdősültségének ezen időszak folyamán elért változása arányait tekintve a világ élvonalába tartozott. Az utóbbi két évtizedben a telepítéseket 10 éves előirányzott tervek határozták meg. Az 1991 és 2000 közé eső ilyen tervben 150 ezer hektár új erdő telepítése volt a cél, amelyből 66 ezer hektár telepítése valósult csak meg. A 2001-2010-es programban az előzővel megegyező mértékű telepítést céloztak. A második program első négy évében jelentős mértékű felfutást tapasztaltunk, ami messze túlmutat a korábbi évtized átlagos teljesítésénél. A legújabb tervezet 2014-2020 közötti időszakra esik, célprogramja pedig a vidék-és területfejlesztés, az erdőtelepítés, és az erdőszerkezet-átalakítása.⁹

Az erdőről és erdő védelméről szóló 1996. évi LIV. törvény hatályát veszítette, és életbe lépett a 2009. évi XXXVI. törvény az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról. Jelenleg ez a hatályos erdőtörvényünk, amely tartalmára a későbbiekben részletesen kitérek.

2. ábra: Erdőterületek változása 1920-2010 között

Forrás: https://www.nebih.gov.hu/szakteruletek/szakteruletek/erdeszeti_igazgatosag/kozerdeku_adatok/adatok

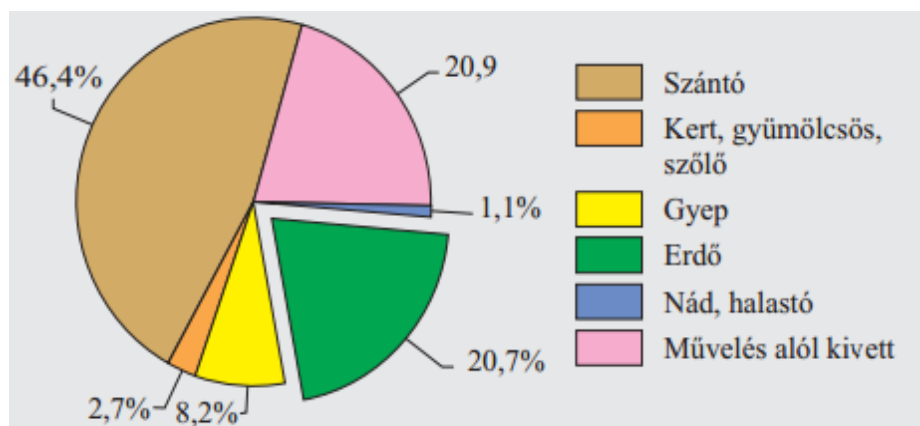
⁹http://www.kormany.hu/download/4/8c/11000/%C3%81ROP_Erd%C5%91_Strat%C3%A9gia_tervezet_13%2012%2004_v%C3%A9gleges.pdf

1.2. Magyarországi erdők napjainkban

Az évszázadok folyamán erdeinkben végbement változások sora összefüggött a mezőgazdasággal, ezért az erdészetet manapság is a mezőgazdasági szektorral együtt szoktuk vizsgálni és jellemezni. Mindennek az az alapja, hogy egyrészt sok hasonlósággal rendelkeznek, másrészt a történelem során a területük egymás rovására nőtt és csökkent. Az erdő ugyanis a földhasználat egy speciális módja, és mint ilyen, részben más tevékenységek hatékonyabb volta, részben terület igénye miatt állandóan versenyben van más földhasználati módokkal.

Azonban elmondható, hogy mára az erdei és a szántóföldi gazdálkodás sokat közeledett egymáshoz, és egy újfajta, mindkét terület előnyeit kihasználó módozat kezd kialakulni és elterjedni. A **3. ábrán** is észlelhető, hogy a 2012-ben mért adatok alapján az erdészet a szántóföldi gazdálkodás után a második legnagyobb arányt képviseli a mezőgazdasági szektorban.

3. ábra: Földterület megoszlása művelési ágak szerint 2012-ben

Forrás: https://www.nebih.gov.hu/szakteruletek/szakteruletek/erdeszeti_igazgatosag/kozerdeku_adatok/adatok

Az ország területének 21%-a erdőség (Nebih,2010) amellyel Európában nem tartozunk az erősen erdőszült országok sorába,de az erdőkben szegénynek mondhatóak közé sem. Az utóbbi évtizedek hazai erdőtelepítési mutatói pedig kifejezetten jónak bizonyultak. Az ország számára teljesen új fejezetet teremtett az Uniós csatlakozás az erdőbővítések területén. Jelentős forrásokhoz jutottunk és juthatunk ez által, amellyel az eddig is kiváló erdőgazdálkodásunk tovább fokozható. A hosszú távú cél az Unió terveivel összhangban hazánk 27%-os (Nebih, 2010) erdőszültségének elérése. Ez

gazdasági és környezeti szempontból egyaránt kedvező lenne, mivel becslések szerint, ha az összterület negyedét erdő borítja, akkor a növényzet az ipari, lég- és vízszennyezéstől könnyebben megóvható, ami a társadalom elsőrendű érdekével is egybeesik. Láthatjuk, hogy ez nem várható a következő 5-10 évben, de az idáig vezető út és a jövőbeli erdősítések¹⁰ is a sikeres és szakszerű munka következményei. Az ország területén elhelyezkedő erdők azonban vegyes képet mutatnak. Sajnos, a múltban bekövetkezett, rendezetlen viszonyok közti vágásoknak köszönhetően, a telepítések ellenére még ma is jelentős az erdőterületek szétszórtsága, tagolatlansága. A jövőbeli telepítési terveknel ezt ugyanúgy figyelembe veszik, mint ahogyan az utóbbi évtizedekben, és remélhetőleg hamarosan sikerül majd nagy területű összefüggő erdőségeket alkotnunk.

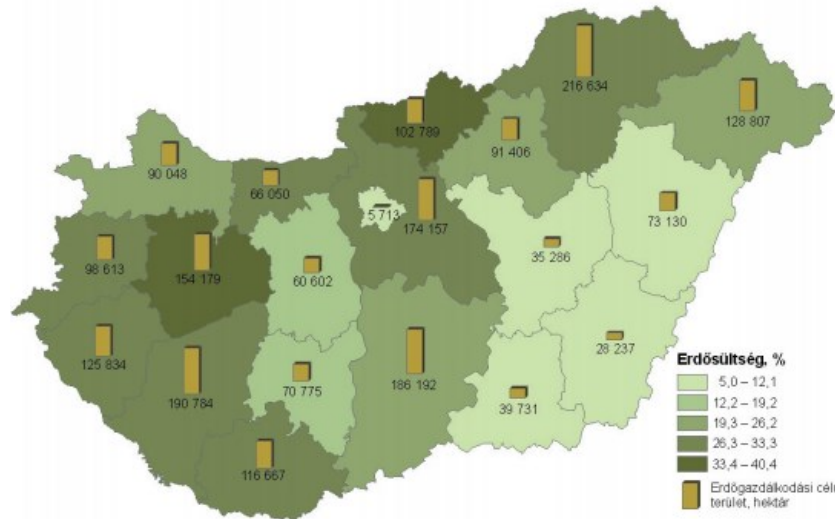
Napjainkban az erdők nagy része döntően a hegyvidéki területeken helyezkedik el, és a nagyobb erdőcsoportosulások is itt találhatóak. Az erdőterületek koncentráltan helyezkednek el az országban. Jelentős erdős részek találhatók Észak-Magyarország, illetve a Dél-Dunántúl hegyes-dombos vidékein, míg az alföldi régiók kevésbé alkalmasak az erdők ökológiai igényeire. A legnagyobb erdőterülettel rendelkező megye Borsod-Abaúj-Zemplén megyében van, ahol közel 217 hektár helyezkedik el. Az erdősültség mértéke leginkább a területi sajátosságoktól függ. A régiókat tekintve a legkevesebb erdő Közép-Magyarországon található, viszont az erdősültség szempontjából az országos átlagnál ott jóval magasabb. Kimutatások alapján a legnagyobb erdőterületet és erdősültséget is Észak-Magyarországon találhatjuk, hiszen területének meghatározó hányadát hegyek és dombok alkotják. A jelentős mezőgazdasági területtel bővelkedő Észak-Alföld a régiók közül a legkevésbé erdősült közé tartozik.

A **4. ábrán** láthatjuk, hogy a megyék közül az erdőterület aránya Nógrádban kiemelkedően magas, de Veszprémben, Zalában, Somogyban, Borsod-Abaúj-Zemplén megyében is nagyfokú. Az erdősültség mértéke Békés megyében a legcsekélyebb. Ez a kép általánosságban jellemző az alföldi és a hegységekkel tarkított megyékre, igaz az erdősültséget a földterületek hasznosíthatósága jelentősen befolyásolja. Így például Bács-Kiskun és Szabolcs-Szatmár-Bereg megye szép számú erdőterületekkel büszkélkedhet,

¹⁰**Erdősítés:** az erdőfelújítás, erdőtelepítés munkái a talaj-előkészítéstől a csemeteültetés, a magvetés, a dugványozás, a pótlás erdészeti hatóság által történő befejezetté nyilvánításáig (2009. évi XXXVII. törvény az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról).

mivel területének jelentős része, talajtani és egyéb tényezők miatt mezőgazdasági hasznosításra kevésbé alkalmas.

4. ábra: Megyéenkénti erdősültség (2012)

Forrás: <http://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/stattukor/regiok/orsz/erdogazd12.pdf>

2. Erdőgazdálkodás Magyarországon

A dolgozat elején erdeink története, mennyiségi és minőségi jellemzői kerültek bemutatásra. Ebben a fejezetben, azonban egy másik oldaláról fogom erdeink jelentőségeit bemutatni. Az erdők anyagi jellegű (fa és fatermékek, vadállomány, erdei gyümölcsök-növények, gombák) és nem anyagi jellegű (tájképi értéket, pihenési-üdülési lehetőséget, tiszta levegő) hasznait az emberiség már hosszú évszázadok óta kihasználja, és ebben napjainkra sem történt nagyobb változás. A különbség ott található meg, hogy az egykoron majdhogyan „korlátlanul” rendelkezésre álló erdők mára már szűk erőforrássá váltak a világban. Ezen probléma okán pedig a kezdeti, jövőre nem gondoló gazdálkodásokat mára a világ nagy részén a fenntartható erdőgazdálkodás váltotta fel. Ennek a folyamatnak megvoltak a jellegzetességei a történelem folyamán, így most kronologikus sorrendben röviden ismertetem ezeket.

2.1. A modern kori erdőgazdálkodás kialakulása

Eleinte, az emberi tevékenységekhez nem volt szükség egész területek tarvágását igénylő beavatkozásokra. Többnyire rendszertelen szálalással ki tudta elégíteni igényeit

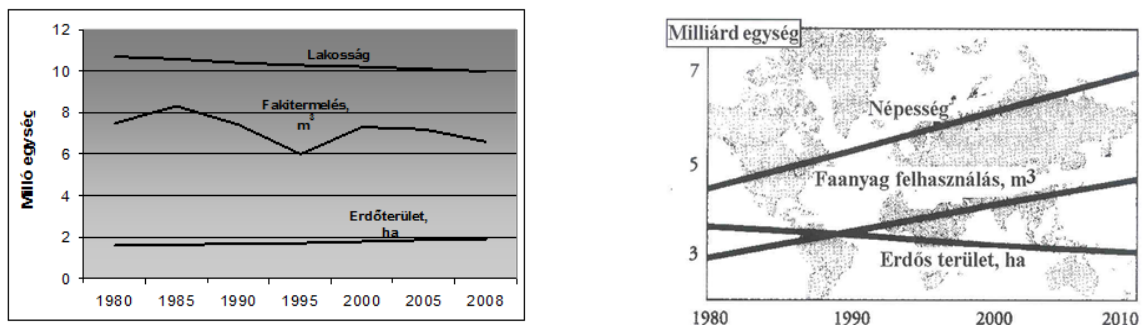
az adott terület lakosai. Első sorban a nagyobb erdőterületek pusztítása a mezőgazdasági földterületek nyeréséhez, nem pedig a fakitermeléshez kapcsolódott. A középkor vége fele viszont már egyre inkább igényt tartottak a faipari termékekre és a tűzifára is. Emiatt a kezdeti szálalást a tarvágások kezdték felváltani és jellemzően a természetre bízta mindkét folyamat pótlását. Az újkorban már felmerült az erdők fenntarthatóságának a gondolata, mivel királyi szinten látták a terület fontosságát és azt, hogy ha nem tesznek korlátozásokat az erdők védelme érdekében, akkor a jövőben számos probléma fog adódni. Ezen okok miatt Mária Terézia (1740-80), II. József (1780-90) és I. Ferenc (1792-1835) is számos rendeletet adott ki az erdők fenntarthatóságának és védelmének érdekében.¹¹

Napjainkra az erdők környezetvédelmi és közjóléti szerepének egyre nagyobb jelentőségűvé válása mellett továbbra is fontos nemzetgazdasági érdek maradt az erdőterületek fatermésének gazdasági hasznosítása. Mivel a környezeti szempontokkal összhangban szükség volt az erdők megkülönböztetésére, így az erdők hosszú távú lehetőségeit az elsődleges rendeltetésük határozza meg. Ennek megfelelően ma az erdőkre kétfajta besorolást különböztetünk meg, az egyik a rendeltetésük alapján elsődlegesen faanyagtermelést szolgáló erdőket, a másik pedig a különleges rendeltetésű erdőket tartalmazza. Az egyes csoportokhoz való tartozást az adott erdő és terület speciális tulajdonságai határozzák meg. A védelmi és közjóléti szerepeket betöltő erdők, mint például a talajvédelmi, természetvédelmi, mezővédő, honvédelmi, vízvédelmi, tájképvédelmi és még számos egyéb erdő fajták a különleges rendeltetésű erdők közé tartoznak. Kizárólag másodlagos jelleggel, az előírt gazdasági korlátozások szigorú betartásával, de hasznosítható a fakitermeléshez a különleges rendeltetésű erdők jelentős részének fatermése is. Ezen fakitermelési munkákhoz kötődően az erdők irtását és újratelepítését nevezzük erdőgazdálkodásnak. A kiöregedő fák kitermelése mondhatni kötelező jellegű, annak érdekében, hogy a helyükre újakat tudjanak telepíteni, ezért a tervezett és irányított erdőgazdálkodásnak kiemelkedően fontos szerepe van. Ezen kívül természetesen az embernek számos területen szüksége van fára. Így például az építőiparban, az energia ellátásban, különböző ipari termékek előállításában, papírgyártásban és még sok más területen.

¹¹https://www.nebih.gov.hu/szakteruletek/szakteruletek/erdeszeti_igazgatosag/erdeszet_szakteruletek/erdola_togatoknak/erdeszettortenet

Sajnálatos módon azonban a kivágásra kerülő területek helyett az egész világ viszonylatában nem ültetnek elegendő mértékben erdőket, súlyosan veszélyeztetve ez által a Föld élővilágát. Az **5. ábrával** az 1980-2010 közötti időszakban kívánom szemléltetni a Föld lakosságának számát, a Föld erdőterületét és fafogyasztását.

5. ábra: A Föld és Magyarország lakossága, erdőterülete és fafogyasztása (1980-2010)

Forrás: www.emk.nyme.hu/uploads/media/Az_erdészeti_tartamosság_p3.doc

Természetesen hazánkban az erdőgazdálkodás tevékenységei messze túlmutatnak az irtásokon és a telepítéseken. Magyarországon a modern kori erdőgazdálkodás a „tartamosság” jegyében zajlik, amely fogalom azt takarja, hogy az erdők hosszútávon is nagy biztonsággal szolgáltatassák javaikat számunkra (fát, oxigént, erdei gyümölcsöket, vadat és a vadon élő állatok élőhelyeit, tájképi értéket, pihenési-üdülési lehetőséget). Emellett magában foglalja azt is, hogy az erdőknek egyaránt kell kiszolgálnia a gazdasági, közjóléti és természetvédelmi célokat. A tartamosság korai megfogalmazása II. József felvilágosult uralkodónkhoz fűződik. Az általa kiadott erdélyi erdőrendtartás preambulumban így szólt: „... és hasznos dolog legyen az erdőknek és berkeknek ép és elfogyhatatlan állapotokban való megtartása, ellenben pedig mely káros és ártalmas legyen azoknak (...) elpusztulása, arra nézve Erdélyben is elmúlhatatlanul szükségesnek találtuk az erdőknek és berkeknek a maga rendin való vágatására és haszonvételére nézve (...) rendelkezéseinket megtenni”. (Nebih, 2008 4. oldal)¹² Annak ellenére, hogy a fogalom már II. József uralkodása idején megfogalmazódott, gyakorlati alkalmazására az erdőgazdálkodásokban csak a 20. században került sor. Az előbb ismertetett gazdálkodási mód kikényszerítésére és betartására törvényi szintű jogszabályok szükségesek, ezért a következő fejezetben fontosnak vélem ezt részletesebben is kibontani.

¹² Magyarország Erdőállományai 2006 Kiadja: Nebih 2008, (továbbiakban Nebih, 2008)

2.2. Erdőtörvények

Idővel szükségessé vált, hogy a társadalomnak az erdőkkel való érintkezését jogi keretek szabályozzák. Azért társadalmi összefüggésű kérdés, mert az erdőkkel való gazdálkodás és érintkezés nem szűkíthető le csak az erdőre és annak tulajdonosára. Az erdők hasznaiból számos szereplő részesül, és annak állapotára is számos egyén és szereplő lehet hatással. Így a törvény előírásainak az erdők minden lehetséges szereplőjére és érintettjére érvényesnek kell lennie. Magyarországon ezen okok hatására alkotta meg az országgyűlés 1791-ben az első feudális erdőtörvényt. Majd alig egy évszázaddal később, 1879-ben lépett hatályba az első magyar polgári erdőtörvény, amely megteremtette az akkori viszonyoknak megfelelő erdőgazdálkodás jogi alapjait. Mára azonban ezektől sokkal komplexebb törvények váltak szükségesszerűvé (Solymos, 2005).

Napjaink erdeinek tulajdonlását, helyzetét, szerepét, látogathatóságát és az erdőgazdálkodás gyakorlásának jogi kereteit elsősorban az 1996. évi LIV. törvény az erdőről és erdő védelméről, majd az ezt felváltó 2009. évi XXXVII. törvény az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról (továbbiakban: Erdőtörvény) fektette le. A törvény a fent felsoroltakon kívül még számos egyéb kérdéskörre kiterjed. Ezen törvény az erdőgazdálkodással kapcsolatos legfontosabb céljait és részleteit fontosnak tartom ismertetni, így a következőkben ezeket részletezem.

2009. évi XXXVII. törvény értelmében az erdei életközösségek fennmaradása, védőhatása és termékei biztosítása érdekében szükséges az erdő szakszerű kezelése és a károsító hatásoktól, a túlzott használattól és igénybevételelől való megóvása, továbbá az élettelen környezet, a mikroorganizmusok, a gomba-, növény- és állatvilág diverzitásának, az erdei életközösség dinamikus és természetes egységének megőrzése. Az erdő fenntartása, gyarapítása és védelme az egész társadalom érdeke, az erdő fenntartója által biztosított közérdekű szolgáltatásai minden embert megilletnek, ezért az erdővel csak a közérdekkel összhangban szabályozott módon lehet gazdálkodni.¹³

A törvény az általános rendelkezéseiben meghatározza többek között az erdő fogalmát, a törvény célját, annak alapelveit, s hatályát, az állami erdőkre vonatkozó szabályokat, az erdészeti igazgatási és az erdőgazdálkodási egységek kialakításával

¹³ 2009. évi XXXVII. törvény

kapcsolatos szabályokat és az erdő vagy erdőgazdálkodás célját közvetlenül szolgáló földterület használatának általános szabályait.

A törvény további fejezeteiben szól az erdő rendeltetéséről, annak megváltoztatásáról, valamint az üzem mód meghatározásáról. Kifejti az erdőgazdálkodás tervszerűségét és engedélyezési rendszerét, az éves erdőgazdálkodási tevékenység gyakorlását, az erdőgazdálkodási tevékenység nyilvánosságának biztosítását, az erdő és fásítás telepítését valamint az erdőfelújítás, az erdőnevelés és az erdőszerkezet átalakítását. A törvény a következő pontjaiban meghatározza a fásítás végzését, az erdészeti létesítmények kialakítását, nyilvántartását és haszonbérletét.

Tartalmazza továbbá az erdők rendeltetését és üzem módját, az erdőgazdálkodás tervszerűségét, erdővédelmet és annak szabályait, az erdei haszonvételek általános szabályait az erdő igénybevétele és megosztását. Szabályozza az erdő látogatására és szállítás céljára történő igénybevétele, az erdészeti munkák szakmai irányítását, az erdő őrzését továbbá az erdészeti igazgatást és az elrendelt erdőgazdálkodási tevékenységet, az ezzel összefüggésben lévő erdőgazdálkodási bírságot és az erdővédelmi bírságot. A törvény XIII. fejezete a záró rendelkezések tartalmazzák a felhatalmazásokat, a hatálybalépést és az átmeneti rendelkezéseket.

Hosszas előkészítő munkafolyamat során a Parlament elfogadta és a Magyar Közlöny 101. számában megjelent törvényt, amely az Erdőtörvény módosítása, a 2013. évi XCIV. törvény, az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény, valamint a polgárőrségről és a polgárőri tevékenység szabályairól szóló 2011. évi CLXV. módosításáról szóló törvény címet viseli.

A jogszabály 2013. június 21-től hatályos. Ez a módosítás elsősorban a magyar magánerdőket érinti. A jogszabály lehetővé teszi annak bejárhatóságát a gyalogosok, a tereplovások és a kerékpárosok számára is.

Az erdő

A törvény definíciója alapján erdőnek minősül az Országos Erdőállomány Adattárban erdőként nyilvántartott terület. Erdő továbbá a törvény végrehajtására kiadott jogszabályban meghatározott fa- és cserjefajokból, illetve azok államilag elismert

mesterséges vagy természetes hibridjeiből álló faállomány, melynek területe a szélső fák töben mért távolságát tekintve átlagosan legalább húsz méter széles, természetbeni kiterjedése az ötezer négyzetmétert eléri, átlagmagassága a 2 métert meghaladja és a talajt legalább 30/50 százalékos mértékben fedi; valamint legfontosabb szerepe a talaj védelme. Ide tartozik még az időlegesen igénybe vett erdő területe valamint a nyiladék és a tűzpászta, amennyiben az átlagos szélessége 6 méternél kisebb. Az e törvény végrehajtására kiadott jogszabály tartalmazza az erdőt alkotó fa- és cserjefajok jegyzékét, elkülönítve az őshonos és az idegenhonos fajokat.¹⁴

A 7.§ kifejti, hogy az erdőket a bennük található erdei életközösség természetességi állapota szerint az Adattárban elkülönítik természetes, természetszerű, származék, átmeneti és kultúrerdőkre valamint faültetvényekre. Erdőrészletként kell megállapítani a természetességi állapotot.

Az erdőgazdálkodási tevékenység

A törvény értelmében az erdőgazdálkodási tevékenységet úgy kell végezni, hogy az erdők természetességi állapota az erdőgazdálkodás következtében ne romoljon.

A fenntartható erdőgazdálkodás során a fenntartható használat követelményeinek megfelelően az erdei haszonvételek gyakorlása során törekedni kell az olyan módszerek alkalmazására, amelyek biztosítják, hogy az erdő megőrizze biológiai sokféleségét, természetességét vagy természetszerűségét, termőképességét, felújuló képességét, életképességét. Fontos, hogy megfelelően továbbá a társadalmi igényekkel összhangban levő védelmi, közjóléti és gazdasági követelményeknek, betöltse természet- és környezetvédelmi, közjóléti (egészségügyi-szociális, turisztikai, valamint oktatási és kutatási) célokat szolgáló szerepét és az erdővagyonnal való gazdálkodás lehetőségei a jövő nemzedékei számára is fennmaradjanak. A fenntartható erdőgazdálkodás során a legfontosabb közérdekű feladat az erdők változatosságának megőrzése, az erdők fenntartása, felújítása és a védelmi, valamint közjóléti szolgáltatások biztosítása, melyek elvégzését az állam megfelelő eszközökkel biztosítja (2.§).

¹⁴ 2009. évi XXXVII. törvény 6.§.

Az erdőtevékenység tehát az erdő közcélú funkcióinak biztosítására, őrzésére, védelmére, az erdővagyon bővítésére, valamint - a vadászati jog gyakorlása, hasznosítása kivételével - az erdei haszonvételek gyakorlására irányuló tevékenységek összessége (5.§9.).

Az állami erdőkre vonatkozó szabályok

Az állami erdőkre vonatkozó szabályok a védelmi és közjóléti elsődleges rendeltetésű, az állam tulajdonában álló erdőkre vonatkoznak, melyek a kincstári vagyon részét képezi és korlátozottan forgalomképesek (8. §) .

A 9.§ 1.-4. pontja a vagyonkezelés szabályait mutatja be és megfogalmazza, hogy az állami erdők hasznosítását csak vagyonkezelés formájában lehet hasznosításra átengedni; az állami erdők vagyonkezelését csak költségvetési szerv vagy száz százalékos állami tulajdonú gazdálkodó szervezet végezheti, harmadik személynek nem engedheti át. A 10.§ az állami erdőkre vonatkozó üzemmódokat tárgyalja.

A 11.§ a szabad rendelkezésű erdők szabályozását, a telepítéséhez szükséges erdészeti hatósági engedélyezést tartalmazza.

Erdőgazdálkodási tevékenységet közvetlenül szolgáló földterület

A 13. § felsorolja az erdőgazdálkodási tevékenységet közvetlenül szolgáló földterületeket. Ezek az Adattárban egyéb részletként nyilvántartott: tisztás, kopár, erdei farakodó és készletező hely, erdészeti létesítményhez tartozó terület, vadföld, erdei vízfolyás, erdei tó, erdészeti szaporítóanyag, karácsonyfa, díszítógally, vadgyümölcs és vessző termelését szolgáló terület és a 6 méternél szélesebb nyiladék és tűzpászta, erdei vízfolyás vagy erdei tó, cserjés, valamint erdőnek nem minősülő faállomány és annak területe. Ezen földterületeket a körzeti erdőtervben és az Adattárban is fel kell tüntetni. (14.§)

Az erdőgazdálkodó és nyilvántartása

A törvény értelmében az erdőgazdálkodó az erdészeti hatóság által vezetett erdőgazdálkodói nyilvántartásban szereplő tulajdonos vagy jogszerű használó. A nyilvántartás az érintett erdő és az erdőgazdálkodás célját közvetlenül szolgáló, erdő művelési ágú földterület használatára vonatkozóan bejegyzett adatokat tanúsítja. Az

erdőgazdálkodói nyilvántartásba bejegyzett adatokkal szemben a bizonyítás azt terheli, aki az adatok helyességét, valósággal egyezőségét vitatja (17.-18. §).

Az erdőgazdálkodói jogok és kötelezettségek a nyilvántartásba történő bejegyzéssel keletkeznek és a nyilvántartásból való törléssel szűnnek meg. Az erdőgazdálkodó, valamint a használatában lévő erdő és erdőgazdálkodás célját közvetlenül szolgáló, erdő művelési ágú földterület adatait az erdészeti hatóság nyilvántartásba veszi. Adat bejegyzésének közhiteles hatósági nyilvántartásból történő adatátvétel, közokirat vagy teljes bizonyító erejű magánokirat alapján van helye. Aki a földterület használatára jogosult, köteles a használati jogot a szerződés hatálybalépésétől számított 30 napon belül a szerződés benyújtásával az erdészeti hatósághoz nyilvántartásba vétel céljából bejelenteni. Aki tulajdonosként vagy nem szerződésen alapuló jogcímen földterület használatára jogosult, köteles a használati jogot a használati jog fennállását igazoló okiratok benyújtásával az adott jogcím keletkezésétől számított 30 napon belül az erdészeti hatósághoz nyilvántartásba vétel céljából bejelenteni. A nyilvántartás országosan vezetett, nyilvános.

Erdő vagy erdőgazdálkodás célját közvetlenül szolgáló földterület használatának általános szabályai

Az erdő vagy erdőgazdálkodás célját közvetlenül szolgáló földterület használatára számos jogcímen köthető megállapodás, de szükséges egyes kógens tartalmi elemeket meghatározni. Nagyon fontos, hogy az erdőgazdálkodásban a rendes gazdálkodás a körzeti erdőterv szerinti gazdálkodással valósul meg, így indokolt, hogy a körzeti erdőtervtől történő eltérést az erdő használatára jogosult csak minősített 2/3-os tulajdonosi akarat mellett kezdeményezhesse. Ez meghaladja az egyszerű többséget, de nem követeli meg a teljes tulajdonosi akarategyezőséget, ezzel nem akadályozza az erdőgazdálkodás folyamatát (19.§).

Erdőgazdálkodási haszonbérlet

Erdőgazdálkodási haszonbérleti szerződést a felek erdő vagy erdőgazdálkodás célját közvetlenül szolgáló földterület haszonbérbe adására köthetnek. Erdőgazdálkodási haszonbérletre, a Polgári Törvénykönyv, és a termőföldről szóló törvény haszonbérletre vonatkozó szabályait kell alkalmazni. A szerződésnek tartalmaznia kell a haszonbér-

fizetésének módját, a haszonbér fizetési időszak meghatározását. Közös tulajdon esetében haszonbérbe adásához a tulajdonostársak tulajdoni hányad alapján számított szótöbbséggel hozott határozata szükséges. A haszonbér megfizetését a fáhasználat időpontjához is köthetik. A haszonbérbe adó azonnali hatállyal felmondhatja a haszonbérleti szerződést, ha a haszonbérelő olyan gazdálkodást folytat, amely súlyosan veszélyezteti az erdő fennmaradását, a fenntartható erdőgazdálkodást; az erdő felújítási kötelezettségének nem tesz eleget vagy a haszonvételi jogosultságát az erdészeti hatóság jogerősen korlátozta (20.§).

Az erdő rendeltetése

Az elsődleges rendeltetés adja meg az erdőgazdálkodás hosszú távú célját, melyet erdőrészletként kell meghatározni. Az erdő elsődleges rendeltetése mellett további rendeltetések (védelmi, közjóléti, gazdasági) határozhatók meg melyeket az elsődleges rendeltetés mellett figyelembe kell venni. Az erdő védelmi és közjóléti rendeltetéseit az erdei életközösség adottságai, valamint a közérdekű célok együttes figyelembevételével kell meghatározni (22.§).

Új erdő telepítésekor, az erdőtelepítő javaslatának figyelembevételével - védett természeti területen lévő erdő elsődleges rendeltetése meghatározásának kivételével - az erdőtelepítési-kivitelezési terv jóváhagyásakor az erdészeti hatóság állapítja meg az erdő rendeltetését, illetve rendeltetéseit. (23.§)

A természet- és környezetvédelmi, valamint egyéb védelmi szempontok megvalósítása érdekében védelmi rendeltetésű az erdő, amely különleges kezelést igényel, és ahol az erdőgazdálkodás gazdasági funkciója nem, vagy csak korlátozott mértékben érvényesül. Védelmi rendeltetésük az alábbiak szerint csoportosítható: természetvédelmi, talajvédelmi, mezővédő, honvédelmi, határrendészeti-nemzetbiztonsági, vízvédelmi, partvédelmi, vízgazdálkodási, településvédelmi, tájképvédelmi, műtárgyvédelmi, örökségvédelmi, bányászati, Natura 2000, erdészeti arborétum (26.§).

Közjóléti rendeltetésűek: gyógy erdő, parkerdő, tanerdő, kísérleti erdő, vadspark. Gazdasági rendeltetésűek: faanyagtermelők, szaporító-anyag termelők, vadaskert, földalatti gombatermelő (26.§).

Az erdőgazdálkodás tervszerűsége

Az erdővagyon védelmét, a fenntartható erdőgazdálkodási tevékenység tervszerűségét az állam a körzeti erdőgazdálkodási és tervezési szabályokról szóló miniszteri rendelet kiadásával, a hosszú távra legalább tíz évre szóló körzeti erdőterv készítésével, az Adattár működtetésével és az abban foglalt egyes adatok kötelező felhasználásával, valamint az erdőtervvel és az erdőgazdálkodási tevékenység bejelentési-engedélyezési rendszerével biztosítja.

Az erdőtörvényben, valamint a külön jogszabályokban foglaltak alapján a miniszter a természet védelemért felelős miniszterrel egyetértésben köteles gondoskodni a körzeti erdőterv és a körzeti vadgazdálkodási terv összhangjának megteremtéséről. (30.§).

Az egyes körzetekre vonatkozó tervezési alapelveket, az erdőterv rendelet előírásai az előző erdő tervi időszak erdő gazdálkodásának hatósági értékelésén, az Adattár adatai alapján a körzetre vonatkozó átfogó hozam vizsgálaton, és a körzet területére vonatkozó természetvédelmi kezelési és egyéb tervek előírásain alapulnak. Az erdőterv rendeletben foglalt tervezési alapelvekre és előírásokra vonatkozó javaslatot az erdészeti hatóság állítja össze.

A 33.§. szerint a körzeti erdőterv az erdőterv rendeletben meghatározott keretek között és szabályok szerint az erdő rendeltetésének betöltését, folyamatos fenntartását, szolgáltatásainak, haszonvételeinek, hozadékanak biztosítását, az erdőhöz fűződő közérdek érvényesülését szolgáló adatállomány, és gazdálkodási javaslatokat tartalmazó iránymutatás, amely a fenntartható erdőgazdálkodás feltételeit a közérdeknek leginkább megfelelő módon biztosítja. A körzeti erdőterv tartalmazza az adott körzetre vonatkozóan a tervezés alá vont területek ingatlan-nyilvántartási helyrajzi számát és területét; az erdőtagok, az erdő- és egyéb részletek erdőgazdasági azonosítóját, területét, rendeltetéseit és üzem módját; az erdőrésztetek termőhelyi viszonyainak és az erdő állományok jellemző adatainak leírását; erdőrésztetenként a természetességi állapotot; erdőrésztetenként az erdő rendeltetésének vagy rendeltetéseinek és üzem módjának megfelelően javasolt erdő felújítási feladatokat. Tartalmazza továbbá az erdőrésztetenként az erdei haszonvételek javasolt mértékét, gyakorlásának módját; az erdőgazdálkodási tevékenységgel összefüggő átfogó adatokat, valamint azok elemzését; az erdészeti nyilvántartási térképeket; a védett

természeti területen a védelemhez, illetve a Natura 2000 területeken a közösségi és kiemelt jelentőségű élőhelyek és fajok kedvező természetvédelmi helyzetének megőrzéséhez szükséges javaslatokat.

Az erdészeti hatóság készíti el a körzeti erdőtervet. A körzeti erdőterv alapján az erdőgazdálkodó jogait és kötelezettségeit az erdészeti hatóság erdőterv határozatban, hivatalból állapítja meg. Amennyiben az erdő rendeltetésében, állapotában bekövetkezett, a körzeti erdőterv elkészítésekor előre nem látott változás ezt indokolja, az erdészeti hatóság a tudomásszerzést követően hivatalból indított eljárás során határozatban dönt az erdőterv módosításáról. Amennyiben a gazdálkodási viszonyokban bekövetkezett, a körzeti erdőterv elkészítésekor előre nem látott változás ezt indokolja, az erdészeti hatóság az erdőgazdálkodó kérelmére indított eljárásban dönt az erdőterv módosításáról. Az erdőtervben az egyes erdő részletekre határozattal meghatározott fahasználati lehetőségek, felújítási kötelezettségek az adott erdő részlet mindenkorai erdő gazdálkodóját jogosítják és kötelezik. (40.§)

Az Országos Erdőállomány Adattár

A miniszter Adattárat működtet az erdők nyilvántartása, az erdőgazdálkodás kiszámítható működése és országos szintű szabályozása érdekében. Az Adattár tartalmazza az erdőgazdálkodói kódot, az erdészeti hatóság határozatában meghatározott adatokat (38.§).

Az erdőgazdálkodási tevékenységgel összefüggő tervezés, irányítás, ellenőrzés és tájékoztatás az Adattár adatainak felhasználásával történik. Az Adattár adatai országosan vezetettek és nyilvánosak, és azokból az e törvény végrehajtására kiadott jogszabályban meghatározottak szerint - elektronikus úton is - teljes vagy szemle másolat adható. A védett természeti területek természetvédelmi kezeléséért felelős szerv részére, a működési területükön fekvő védett és Natura 2000 területek Adattárban szereplő adataihoz történő elektronikus hozzáférést az e törvény végrehajtására kiadott jogszabályban foglaltak szerint biztosítani kell (39.§).

Az erdőterv

Az erdőgazdálkodó jogait és kötelezettségeit az erdészeti hatóság erdőterv határozatban, hivatalból állapítja meg (40.§).

Az éves erdőgazdálkodási tevékenység gyakorlása

Az erdőgazdálkodó az erdő fenntartására, védelmére, valamint az erdei haszonvételek gyakorlására irányuló erdőgazdálkodási tevékenységet az erdészeti hatósághoz történt előzetes bejelentést követően végezhet.

Az erdészeti hatóság az erdőgazdálkodási tevékenységeket feltételhez köti, korlátozza, súlyos vagy ismételt jogsértés esetén megtiltja, amennyiben az erdőgazdálkodó gazdálkodása során a törvényben és jogszabályban előírt szabályokat megszegte, az erdő állapotában korábban előre nem látható esemény következett be, a védett természeti területen a védelmi célok megváltozását eredményező, illetve azokat veszélyeztető, korábban előre nem látható esemény következett be. Védett természeti területen, Natura 2000 területen a természetvédelmi hatóság eljárás lefolytatását az erdészeti hatóságnál az ott megfogalmazott eseteken túl akkor is kezdeményezheti, ha az erdőgazdálkodó erdőgazdálkodási tevékenysége során a természetvédelmi célok megvalósítására vonatkozó előírásokat megszegte. (41.§).

A bejelentésnek tartalmaznia kell a fahasználati, erdőművelési tevékenységeket, erdősítési előírást, valamint a jogosult erdészeti szakszemélyzet ellenjegyzését. Az erdőterv előírásainak megfelelően tervezett és bejelentett erdőgazdálkodási tevékenységek a bejelentést követő 31. naptól, a 100 erdőrészletnél vagy 500 hektárnál nagyobb területet érintő bejelentés esetén a 46. naptól az erdőtervvel összhangban, az abban foglaltaknak megfelelően, a bejelentésben megjelölt évben végezhetők. A bejelentésben csak a bejelentés éve vagy a bejelentés időpontját követő naptári év jelölhető meg. Az erdészeti hatóság az erdőgazdálkodási tevékenységeket feltételhez köti, korlátozza, súlyos vagy ismételt jogsértés esetén megtiltja, amennyiben az erdőgazdálkodó gazdálkodása a jogszabályban előírt szabályokat megszegte, az erdő állapotában korábban előre nem látható esemény következett be, vagy a védett természeti területen a védelmi célok megváltozását eredményező, illetve azokat veszélyeztető, korábban előre nem látható esemény következett be. Védett természeti területen, Natura

2000 területen a természetvédelmi hatóság akkor is kezdeményezheti az eljárás lefolytatását, ha az erdőgazdálkodó erdőgazdálkodási tevékenysége során a természetvédelmi célok megvalósítására vonatkozó előírásokat megszegte.

Az erdészeti hatóságnak köteles bejelenteni az erdőgazdálkodó az erdőtelepítés első kivitelét, az erdőfelújítás sikeres első erdősítését, valamint az egyéb tevékenységek elvégzését (42.§).

Az erdőgazdálkodási tevékenységek közül a nyilvánosság biztosítása szempontjából jelentős tevékenységnek minősül az erdészeti magán út létesítése, bővítése; a védelmi és közjóléti elsődleges rendeltetésű erdőben az erdőterv módosítása; a védelmi és közjóléti, valamint az állam kizárólagos tulajdonában álló gazdasági elsődleges rendeltetésű erdőben a növedékfokozó gyérítés, a tarvágás, a fokozatos felújító vágás, az egészségügyi fakitermelés és a szálaló vágás (43.§ (1)).

Az erdő és fásítás telepítése

Erdőtelepítés az erdőtelepítési-kivitelezési terv alapján végezhető, amelyet az erdészeti hatóság hagy jóvá (44.§).

Az erdészeti hatóság megtagadja vagy feltételekhez kötheti az erdőtelepítési-kivitelezési terv jóváhagyását, ha az a meglévő erdő természetességi állapotának megőrzését, vagy védett természeti terület fennmaradását veszélyezteti. Az erdőtelepítés, valamint a fásítás során figyelni kell arra, hogy a faállomány a függőleges koronavetület növekedésével arányosan a földrészlet határán belül maradjon, továbbá arra, hogy a faállomány szomszédos ingatlan hasznosítását az indokolt mértéket meghaladó módon ne korlátozza vagy veszélyeztesse. A jóváhagyott terv 5 évre szól. Megfelelő minőségű szaporítóanyag használható (45.§).

A terv tartalmát és elkészítésének részletes szabályait az e törvény végrehajtására kiadott jogszabály állapítja meg. A jóváhagyott tervet a telepítés első kivitelének végrehajtása után az erdészeti hatóság az Adattáron átvezeti, aki engedélyre jogosult erdőgazdálkodóként nyilvántartásba veszi (46.§).

A fásítások és a szabad rendelkezésű erdők telepítését legalább az első kivitel megkezdése előtt 45 nappal az erdészeti hatóságnak be kell jelenteni. Az erdészeti

hatóság megtagadja, vagy feltételekhez köti a telepítését ha a meglévő erdők természetességi állapotának megőrzését, vagy a védett természeti terület fennmaradását veszélyezteti. Az erdészeti hatóság a telepítést meg is tilthatja, ha az sérti az erdő telepítésére vonatkozó szabályokat. A telepítés bejelentése helyett a telepítő, kérelmezheti az erdészeti hatóságtól a telepítés engedélyezését. Az engedély 5 évre szól (47.§).

Az engedély nélkül vagy az engedélytől eltérően telepített erdő fennmaradásáról az erdészeti hatóság határozatban dönt. Felszámolják az erdőt, ha annak faállománya a termőhelyre vagy a környező erdőkre káros hatással van vagy annak fennmaradása jogszabályba ütközik (48.§).

A telepítést a hatóság hivatalból vagy kérelemre indult eljárásban befejezetté nyilvánítja, ha az erdőtelepítési-kivitelezési tervben meghatározott fafajok egyedei meghatározott számban, arányban és minőségben jelen vannak (49.§).

Ha az erdőtelepítés a befejezetté nyilvánítás előtt bármilyen okból meghiúsul és a telepítést nem folytatják, akkor a hatóság kérelemre törli az erdőt az Adattárból (50.§).

Az erdőfelújítás

Az erdőfelújítás egy olyan tevékenység, amely az erdő kitermelt vagy kipusztult faállományának újbóli létrehozására irányul. Az erdő felújítása történhet természetes és mesterséges módon. A törvény végrehajtásárára szolgáló jogszabály határozza meg az erdőfelújítás során alkalmazható, illetve tiltott célállományokat.

Mesterséges erdőfelújítás esetén csak az e törvény végrehajtására kiadott jogszabályban meghatározott szaporítóanyagot szabad felhasználni.

Származék-, természetes és természetszerű erdővel határos erdőben idegenhonos fafajokkal csak akkor végezhető az erdő mesterséges felújítása, ha az a környező erdők természetességi állapotát nem rontja, nem veszélyezteti. A véghasználat befejezését követően, valamint az erdő faállomány összefüggően 5000 m² meghaladó területen kipusztult, illetve a fák koronavetületének területe az erdőrészt 70% alá csökken, akkor az erdőgazdálkodónak az erdőfelújítást 2 éven belül meg kell kezdenie és meghatározott határidőre be kell fejeznie (51§).

A felújítást a hatóság befejezetté nyilvánítja, ha az erdőtervben szereplő célállománynak megfelelő egyedei meghatározott számban, arányban és minőségben megtalálhatók (52§).

Az erdőnevelés

A befejezett erdőtelepítések és erdőfelújítások további fejlődését ápolással, ápoló- és tisztítóvágással, valamint törzskiválasztó és növedékfokozó gyérítéssel kell biztosítani, az erdő rendeltetésével vagy rendeltetéseivel és üzemmódjával összhangban.

Az erdőnevelés során biztosítani kell, hogy a faállomány minősége és fejlődési lehetősége javuljon, az erdő élőfakészlete csak átmenetileg csökkenjen, és az erdő talaja, az erdei életközösség ne szenvedjen maradandó kárt (53.§).

Az erdőszerkezet átalakítása

Az erdőszerkezeti átalakításról szól, amely meghatározza, hogy mely erdőből milyen erdő hozható létre átalakítással:

- faültetvényből, kultúrerdőből átmeneti, származék- vagy természetyszerű erdő,
- átmeneti erdőből származék- vagy természetyszerű erdő,
- származékerdőből természetyszerű erdő átalakítással történhet (55.§).

Fakitermelés

Az erdőben fakitermelést a fásítás és a szabad rendelkezésű erdő kivételével - előzetesen az erdészeti hatóságnak bejelenteni - az erdőtervben foglalt előírásokkal összhangban lehet végezni. A fakitermelést végző köteles magánál tartani a munkavégzés során az erdőgazdálkodó által kiállított okiratot és a jogosult erdészeti szakszemélyzet által kiadott erdőgazdálkodási műveleti lapot vagy annak másolati példányát (70.§).

A fakitermelés módja lehet ápoló- és tisztító vágás, gyérítés, készletgondozó használat, tarvágás, fokozatos felújító vágás, szálaló vágás, szálalás, egészségügyi fakitermelés, egyéb termelés. A fa kitermelésekor figyelemmel kell lenni a táj és környezet értékeire, élőhelyekre valamint az értékes emberi alkotások környezetére. Az erdészeti hatóság ezek védelme érdekében egyes fák és facsoportok kitermelését megtilthatja (71.§).

A 73. § (7)-(8) pontja szól a Natura 2000 területek fakitermeléséről. Az erdészeti hatóság Natura 2000 erdőterületen a közösségi és kiemelt jelentőségű élőhelyek és fajok kedvező természetvédelmi helyzetének megőrzése érdekében előírhatja: tisztítóvágás, gyérítés, készletgondozó használat, fokozatos felújítóvágás, szálaló vágás, szálalás esetén egyes fafajok, egyedi jellegzetességgel bíró faegyedek, álló és fekvő holtfa, egészségügyi fakitermelés esetén legfeljebb 5 m³/ha mértékig álló és fekvő holtfa, véghasználat esetén hagyásfák, a faállomány élőfakészletének 5 százalékos mértékéig facsoportok visszahagyását. A fakitermelés elvégzésére időbeli és térbeli korlátozást állapíthat meg az erdészeti hatóság a természetvédelmi helyzet megőrzése érdekében.

Az elrendelt erdőgazdálkodási tevékenység

Ha az erdőgazdálkodó, illetve az erdő tulajdonosa az erdészeti hatóság felszólítása ellenére nem tesz eleget az erdőgazdálkodási kötelezettségeinek, és emiatt az erdő veszélybe kerül, akkor az erdészeti hatóság az erdőgazdálkodó vagy a tulajdonos saját költségére elrendeli és elvégezteti. A tulajdonos köteles a költségeket megtéríteni amennyiben az erdőgazdálkodóval szemben vezetett végrehajtási eljárásban nem térül meg (106.§).

Az erdőtörvények fontos és a hétköznapiakra rendkívül releváns része az illegális fakitermeléssel és falopásokkal szembeni intézkedések. A 1996-os törvényben lévő tulajdonosi erdőőrzési kötelezettség ezt nem tudta hatásosan megoldani.

Számos visszaélés történt és történhetett, amelyek felszámolásához központi beavatkozásra volt szükség. Az erdővédelmi hálózat rendszerét a 2009-es erdőtörvény hívta életre. Az erre a feladatra jól kiképzett szakszemélyzet ellenőrzéseket végez az egész ország területén.

Az illegális faanyag áramlás okán pedig a jövőben a kitermelt faárunak a származásáról igazolást kell kiadni, ezt hívják szállító jegynek. Ennek alapja pedig az erdőgazdálkodási műveleti lap. Ezek hiányában ugyanis az ellenőrzésre került faanyag az erdővédelmi szolgálat által lefoglalásra kerül. Az erdők élővilágában a legnagyobb erdőpusztítást az ipari mértékű illegális fakitermelések okozzák, ezt kívánják visszaszorítani az intézkedésekkel. A kisméretű lopások valószínű, hogy továbbra is fennmaradnak, annak ellenére, hogy tilos az erdő látogatójának - a munkavégzésre

jogosultakon kívül - motorfűrész, 500 g-nál nagyobb fejtömegű fejszét, 30 cm-nél nagyobb vágólap hosszúságú kézfűrész magánál tartani a közforgalom előtt meg nem nyitott erdei utakon és az erdőben.¹⁵

Az erdőgazdálkodás és természetvédelem kiemelten fontos szempontjai alapján elemeztem a 2009. évi XXXVII. törvényt az erdőről, az erdő védelméről.

¹⁵ 2009. évi XXXVII. törvény 61.§ (2). bekezdés

3. Somogy megyében folyó magán erdőgazdálkodás bemutatása

Az előző fejezetben az erdőgazdálkodás sajátosságait és jogszabályi hátterét mutattam be. Ebben a fejezetben a gyakorlatban történő erdőgazdálkodás lépéseit szeretném kifejtetni saját példámon keresztül.

Először is tisztáznunk kell, hogy az erdőgazdálkodás fogalma három részterületet foglal magában. Ezek a következők:

- Az erdőgazda, akinek elsődleges feladatai közé tartozik az, hogy döntsön az erdővagyon hasznosításával kapcsolatban, és arról hogy hogyan gazdálkodik az erdő javaival és hasznaival. Természetesen a gazdálkodási eredmény elérése mellett viselnie kell az esetlegesen fellépő kockázatokat is.
- Fontos, hogy a bejelentett erdőgazdálkodónak meg kell felelnie, az erdőnek, mint közérdekeket is szolgáló tulajdonnal szemben támasztott törvényi szabályoknak.
- A szakirányító az a személy, akinek az erdőgazdálkodási szakismeretek tudatában alkalmazni kell a szakszerű gazdálkodást.

Erdőgazdálkodás alatt tehát e három funkció ellátását értjük és ezeket együttesen erdőgazdálkodói funkciónak vagy tevékenységnek nevezzük.

Tapasztalataim szerint a tulajdonos általában azért rendelkezik erdőtulajdonnal, mert annak hasznaiból minél nagyobb mértékben valamilyen formában részesedni akar, ami evidens, hogy együtt jár a gazdálkodási funkciók minél nagyobb arányú ellátásával is.

Ha a tulajdonos gazdálkodási szándéka megvan emellett célszerű felmérni azt is, hogy meg van-e a megfelelő képessége a gazdálkodás ellátásához, beleértve az erdőgazdálkodási tevékenységgel szemben támasztott jogszabályi előírásoknak való megfelelését is.

A tulajdonos gazdálkodási képességeinek megléte ezen feltett kérdések megválaszolásával kerülhetnek ellenőrzésre:

1. A gazdálkodással járó esetleges kockázatokat tudja e vállalni?
2. A bejelentett erdőgazdálkodó eleget tud e tenni feladatainak?
3. Az erdőgazdálkodási munkák irányításához szükséges szakismerettel és a szakirányításhoz hatóságilag előírt végzettséggel rendelkezik e?

E feltett kérdések megválaszolása mutat rá arra a tényre, hogy a gazdálkodás mely funkcióit tarthatja meg magánál és, melyek azok a funkciók, amelyeket át kell adnia más szereplőknek.

Első sorban az erdőtulajdonosnak azt kell eldöntenie, hogy erdeje hasznainak szedését meg tudja, illetve meg kívánja e tartani, vagy ellenérték fejében lemond róla, például haszonbérleti szerződés esetén. Ekkor dől el igazából ki lesz az erdő tényleges gazdája, az erdőgazda, de csak abban az esetben, ha ennek a funkciónak a megtartása esetleg átadása tartós marad.

Osztatlan közös tulajdon esetén a döntéseket a tulajdonosi közösségnek kell meghozni a közös tulajdonra vonatkozó mindenkori jogszabályokra tekintettel. Az erdőgazdálkodás további funkcióiról az erdő gazdának kell döntést hoznia, aki természetesen lehet a tulajdonos is.

Az erdőgazdálkodás egyik alapvető szempontja a törvényi előírásoknak való megfelelés, ami szorosan összefügg az erdőgazda tevékenységi körével, hiszen olyan kötelezettségeket kell teljesíteni, amelyek egyrészt, kihatnak a gazdálkodásra, meghatározzák annak módját, másrészt teljesítésüknek anyagi vonzatai is vannak.

3.1. Kincset érő somogyi erdők

A helybeliek által csak „Somogyországnak” nevezett Somogy megye hazánk délnyugati részén helyezkedik el mely a Dunántúl legnagyobb területű megyéje. Északról, a Balaton délről a Dráva határolja, keleten és nyugaton jellegzetes tájegységei szomszédos megyék területén is folytatódnak. Fejér megyéből a Mezőföld nyugati szeglete nyúlik át, ettől délre a Külső-Somogyi dombság hullámos felszíne olvad össze Tolnában a hasonló felépítésű és domborzatú Tolnai-dombvidékkel, majd a Zselic szintkülönbségekben jelentős dombvonulatán osztozik Somogy és Baranya megye. Délen a baranyai Dráva-sík alföldi jellegű területe szinte észrevétlenül nyomul a folyó mentén

egészen Tótújfaluig. Délnyugaton a Zalai-dombok szelíd lankái teszik változatossá a tájat Csurgó körzetében.

Somogy megye természeti értékekben - kedvező földrajzi fekvésének és kis népsűrűségének köszönhetően - hazánk egyik leggazdagabb megyéje. E természeti értékek leginkább a nagy kiterjedésű erdőkben, tiszta vizű folyókban, patakokban, tavakban, homok pusztákon, lápokban és mocsarakban maradtak fent.

A megye területének 26,6 %-át még ma is erdő fedi. A honfoglalás korában a megye 68 %-át borította erdő, a legalacsonyabb erdősültség (16 %) az 1920-as években volt. Somogy megyében található a Kárpát-medence legnagyobb kiterjedésű síkvidéki erdeje a Szentai-erdő.¹⁶ Mivel Somogy megyében elenyésző mértékű kő és ásványi kincs fedezhető fel, ezért évszázadok óta az arannyal csaknem egyenértékűnek tartják az erdő kincsét, a fát.

Az erdőgazdálkodás rengeteg embernek nyújt megélhetést, a kitermelt fát pedig építőanyagként, bútoralapanyagként, tűzrevalóként hasznosítják leginkább.

3.2. A gazdálkodás kezdetei

Családom gazdálkodás szempontjából 2003-ban került erre a vidékre, amikor is édesapám egy 37 hektáros erdőt vásárolt meg Újvárfalván, amely a megyeszékhelytől huszonöt kilométerre, a tőle négy kilométerre lévő Somogysárdtól közelíthető meg. Az erdők ölelésében pihenő zsákfalu északon Somogyfajsszal határos, része a Boronka-Melléki Tájvédelmi Körzetnek.¹⁷ Az erdő és a természet iránti szeretet valamint tisztelet sohasem állt tőle távol, hisz már az ő édesapja is erdőgazdálkodással foglalkozott hosszú éveken keresztül. Többek között ennek köszönhetően betekintést nyert az erdőben folyó munkálatokról azok minden szépségével és nehézségével együtt. Ennek kapcsán én magam is elkezdtem tudatosan figyelni az erdőkkel foglalkozó híreket, természetvédelemmel, erdővédelemmel kapcsolatos publikálásokat. Egy vágásérett erdő került családom birtokába ezért természetes volt számunkra, hogy gazdálkodnunk kell

¹⁶ <http://www.smmi.hu/termtud/ismeretterjesztes/termfold.htm>

¹⁷ Boronka-régió természeti, néprajzi és kultúrtörténeti, építészeti értékekben igen gazdag terület, amely jó alapot szolgáltat a turizmus, az ökoturizmus megvalósításához. Boronka-Melléki Tájvédelmi Körzet területe 7546 hektár, ebből szigorúan védett 965 hektár. A Tájvédelmi körzet a Duna–Dráva Nemzeti Park Igazgatósága alá tartozik.

rajta. Mivel addig nagy gyakorlatunk még nem volt ezen a területen megpróbáltunk minél több információt szerezni ebben a témában. Megkerestük az akkori falugazdászt, aki mindenről részletes tájékoztatást nyújtott számunkra. Mivel a saját erdőnkben készültünk gazdálkodni és előreláthatólag úgy nézett ki, hogy abból jövedelmünk is fog származni, első lépésként be kellett jelentkeznünk őstermelőnek, hogy az érvényes adó jogszabályoknak megfelelően tudjunk adózni.

3.3. Ki lehet őstermelő?

A „Ki lehet őstermelő?” kérdés megválaszolásában az 1995. évi CXVII. személyi jövedelemadóról szóló törvény segít.

A törvény 3.§ 18. pontja alapján mezőgazdasági őstermelőnek minősül az a 16. életévét betöltött, nem egyéni vállalkozó magánszemély, aki a saját gazdaságában az 6. számú mellékletben felsorolt termékek előállítására irányuló tevékenységet folytat, és ennek igazolására őstermelői igazolvánnyal rendelkezik. Ideértve az erre a célra létesített nyilvántartásban családi gazdálkodóként bejegyzett magánszemélyt és e magánszemélynek a családi gazdaságban nem foglalkoztatottként közreműködő családtagját is, mindegyikre vonatkozóan a 6. számú mellékletben felsorolt termékek előállítására irányuló tevékenysége(i)nek bevétele (jövedelme) tekintetében.

Mezőgazdasági őstermelői tevékenységnek¹⁸ minősül a saját gazdaságban történő növénytermelés, ültetvénytelepítés, állattenyésztés, valamint a termékfeldolgozás is akkor, ha az saját gazdaságban történő alapanyag felhasználásával történik.

Mezőgazdasági őstermelői tevékenységnek minősül továbbá a saját gazdaságban egyes mezőgazdasági termékek jogszabályba nem ütköző gyűjtése, valamint a saját tulajdonú földterületen végzett erdőgazdálkodás, mindezekre nézve akkor, ha az előállított termék vagy a tevékenység az Szja tv. 6. számú mellékletének II. pontjában felsoroltak valamelyikébe tartozik. 2013. január 1-jétől ide kell érteni a saját gazdaságban termelt gyümölcs felhasználásával bérfőzés keretében történő párlatkészítést (pálinkafőzést) is.

¹⁸ A mezőgazdasági őstermelői tevékenységek köre az Szja tv. 6. számú mellékletében található.

Regisztrálni azért kell, mert mezőgazdasági, agrár-vidékfejlesztési, halászati támogatás csak regisztrációs szám esetén vehető igénybe, regisztráció esetén adókedvezmény is érvényesíthető, mely „agrár de minimis”¹⁹ támogatásnak minősül.

3.3.1. Östermelői (közös őstermelői) igazolvány

Östermelői (közös őstermelői) igazolvány az őstermelői tevékenységből származó bevételek nyilvántartására alkalmas, hitelesített, kormányrendelet által előírt eljárási rendben kiadott, illetve érvényesített igazolvány, amely tartalmazza a mezőgazdasági őstermelő azonosító adatait és az adókötelezettség teljesítéséhez szükséges egyéb, a kormányrendeletben meghatározott adatokat. Az őstermelői igazolvány része²⁰ az adóévre hitelesített értékesítési betétlap, amely egyben bevételi nyilvántartásnak is minősül, amennyiben az adózó bevételi nyilvántartás vezetésére kötelezett. A 2009. január 1-jét követően, de 2013. január elsejét megelőzően kiadott igazolványok 2014. december 31-ig hatályosak.²¹

A magánszemély az őstermelői igazolvány kiváltásához tett nyilatkozatát kiegészítheti a közös háztartásban élő családtagjaival tett együttes nyilatkozattal, mely szerint a mezőgazdasági őstermelői tevékenységet közös őstermelői igazolvány kiváltásával kívánják folytatni.²² Családtagnak minősül a magánszemély házastársa, egyenes ágbeli rokona, az örökbefogadott, mostoha és neveltgyermek, valamint az örökbefogadó mostoha és nevelőszülője.²³ Ha közös igazolvány kiváltását igényeljük, akkor ennek egyik elengedhetetlen alapfeltétele, hogy minden egyes családtagnak az őstermelői jövedelmére ugyanazon adózási módot kell választania. További feltételek közé tartozik az is, hogy a családtagok ebben az időszakban nem állhatnak egymással munkaviszonyba, munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonyba, és a segítő családtagra vonatkozó rendelkezéseket egymásra vonatkozóan nem alkalmazhatják. Utolsó lépésként pedig a közös őstermelői igazolványt annak a nevére állítják majd ki, akit a családtagok

¹⁹ „De minimis” támogatás a magyar jogrendszerben a vállalkozásoknak nyújtott állami támogatások tilalma alóli mentességek egységes rendjéről szóló 163/2001. (IX. 14.) Korm. rendelettel - a közösségi jog hatására - bevezetett csekély összegű állami támogatás. Mivel ez a támogatás nem befolyásolja a közösségi tagállamok közötti kereskedelmet, nem torzítja a versenyt, így nem vonatkozik rá az előzetes bejelentési kötelezettség.

²⁰ A mezőgazdasági őstermelői igazolványról szóló 228/1996 (XII.26) Korm. rendelet

²¹ A mezőgazdasági őstermelői igazolványról szóló 228/1996 (XII.26) Korm. rendelet 13.§

²² Szja tv. 78/A. §.

²³ Szja tv.78/A. § (2)

nyilatkozatukban megneveznek. Azok a magánszemélyek, akik a közös őstermelői igazolvány szerint végzik a gazdálkodást és a költségeiket tételesen számolják el, úgy az elért bevételeiket és költségeiket is létszamarányosan kell megosztaniuk. Közös őstermelői tevékenység végzése estén elég csupán egy nyilvántartást vezetni a bevételekről és a költségekről, de az adókötelezettségnek külön-külön kell eleget tenni. A mezőgazdasági tevékenység kezdete az az időpont, amelyet az őstermelői igazolványban fel van tüntetve.

Természetesen dolgozatomnak nem feladata az őstermelők adózási módjának a teljes körű bemutatása, ezért csak azt a részt emeltem ki belőle, mely családomat, mint közös őstermelői igazolvánnyal rendelkezőket érintett. A dolgozat **első számú melléklete** tartalmazza az őstermelői igazolványt.

3.4. Erdészeti Igazgatóság

Nagy segítséget nyújtott a gazdálkodást illetően abban az időben a Somogy megyei Erdőfelügyelet. Részletes tájékoztatást kaptunk arról, hogy milyen bejelentési kötelezettségeket kell ahhoz teljesítenünk, hogy hivatalosan is erdőgazdálkodást folytathassunk. Ma ezt a feladatott a Somogy megyei kormányhivatal Erdészeti Igazgatósága a Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal (MgSzH) és Magyar Élelmiszer-biztonsági Hivatal (MÉBIH) összevonásával, Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal (NÉBIH) szakmai irányítása alatt álló szerv végzi, melynek legfőbb feladata a nemzetgazdasági szempontból kiemelkedő jelentőségű erdővagyon védelme.

Tisztáznunk kell elsősorban az intézményi változást. Az Erdészeti Igazgatóság az Uniós csatlakozáskor még Állami Erdészeti Szolgálat volt (ÁESZ) amelynek voltak helyi igazgatóságai, ez a forma 2006. december 31-gyel megszűnt és betagolódott a Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatalba, illetve annak megyei egységeibe. Később 2011. január 1-gyel a megyei szervezetek be lettek vonva a megyei kormányhivatalokba, az MGSZH - amely a központot is magába foglalta - pedig 2010 nyarán átalakult Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatallá (NÉBIH).

Feladatkörét tekintve az Erdészeti Igazgatóság első fokon erdőgazdálkodási tevékenység engedélyezéséhez, valamint ellenőrzéséhez kapcsolódó hatósági ügyekben

jár el. Közreműködik a nemzeti és Európai Unió erdészeti támogatások igénybevitelével kapcsolatos eljárásokban is. Fő tevékenységi köre elsősorban a tervszerű és ellenőrzött erdőgazdálkodás biztosítása, amelynek során az ország teljes erdőterületére – a tulajdoni viszonyoktól függetlenül – erdőleltárt, tíz éves visszatéréssel középtávú gazdálkodási terveket, és úgynevezett körzeti erdőterveket készít. Számos feladata mellett alap- és tematikus térképezési munkálatokat is végez, kezeli és karbantartja az Országos Erdőállomány Adattárat, és ehhez kapcsolódóan statisztikai adatokat gyűjt és dolgoz fel.

A szakigazgatási szerv legfontosabb feladatai közé tartozik többek között az erdő, szabad rendelkezésű erdő nyilvántartásba vétele, a szabad rendelkezésű erdő átminősítése erdővé, hatósági bizonyítvány kiállítása erdőről, fásításról művelési ág megállapítása céljából, erdő rendeltetéseinek megállapítása, erdő üzem módjának megváltoztatása, az erdőben beállt változások átvezetése az Országos Erdőállomány Adattárban valamint az adatszolgáltatás az Országos Erdőállomány Adattárból és a nyilvántartó térképről.²⁴

3.4.1. Az erdőtervek

A múltban adódott problémák és szakszerűtlen fakitermelések kapcsán szükségessé vált az erdők használatának szabályozása is. Azonban ehhez fontos volt az erdők területének, fafajainak, fatermesének mennyiségi és minőségi jellemzőinek a megismerése. Előbbi tevékenységekből született meg az erdőrendezés tudománya, amely az erdei környezeti rendszerek megismerésén keresztül igyekszik az emberi tevékenység és a természeti folyamatok összhangját megteremteni.²⁵

Az erdőtervezési tevékenység során közel 300 erdőmérnök dolgozik, akik az ország teljes erdőállományát ellenőrzik, felméri, feltérképezik és feldolgozzák időről időre. Jellemző a munkájuk precízsgére, hogy ilyen pontos és részletes számbavétele egyetlen másik mezőgazdasági ágban sincs az országban. Minden erdőrészletről körülbelül 300 darab számszerű adatot tartalmazó dokumentum születik, részletes digitális térképekkel kiegészítve. Ezzel hozzávetőlegesen 50-60 ezer erdőrészlet kerül kidolgozásra évente.

²⁴ <http://www.kormanyhivatal.hu/hu/szakigazgatasi-szervek/erdeszeti-igazgatosag>

²⁵ https://www.nebih.gov.hu/szakteruletek/szakteruletek/erdeszeti_igazgatosag/erdeszet_szakteruletek/erdola-togatoknak/erdeszettortenet/erdorend_kialak

Az Erdészeti Igazgatóság tízéves ciklusokban az ország teljes erdőterületét is felvételezi, és ennek alapján elkészíti a 10 éves körzeti erdőterveket. Ezen tervek a birtokhatárok figyelmen kívül hagyásával átlagosan 9200 hektárnyi területű körzetekre készülnek (Illyés-Nieslein, 1997). A felmérések és tervezetek elkészülte után az előírtakat és a lehetőségeket egyeztetik az érintettekkel.

Az erdőtervezéssel kapcsolatban számos bírálat hangzott el az erdőgazdálkodók részéről, hogy azok túl szigorúak és túlzottan központosított tervezésűek. Azaz, a különleges rendeltetésű erdőkön kívül is szigorú üzemterveket szab meg és kevés lehetőséget hagy az önálló tervezésre a gazdálkodóknak.

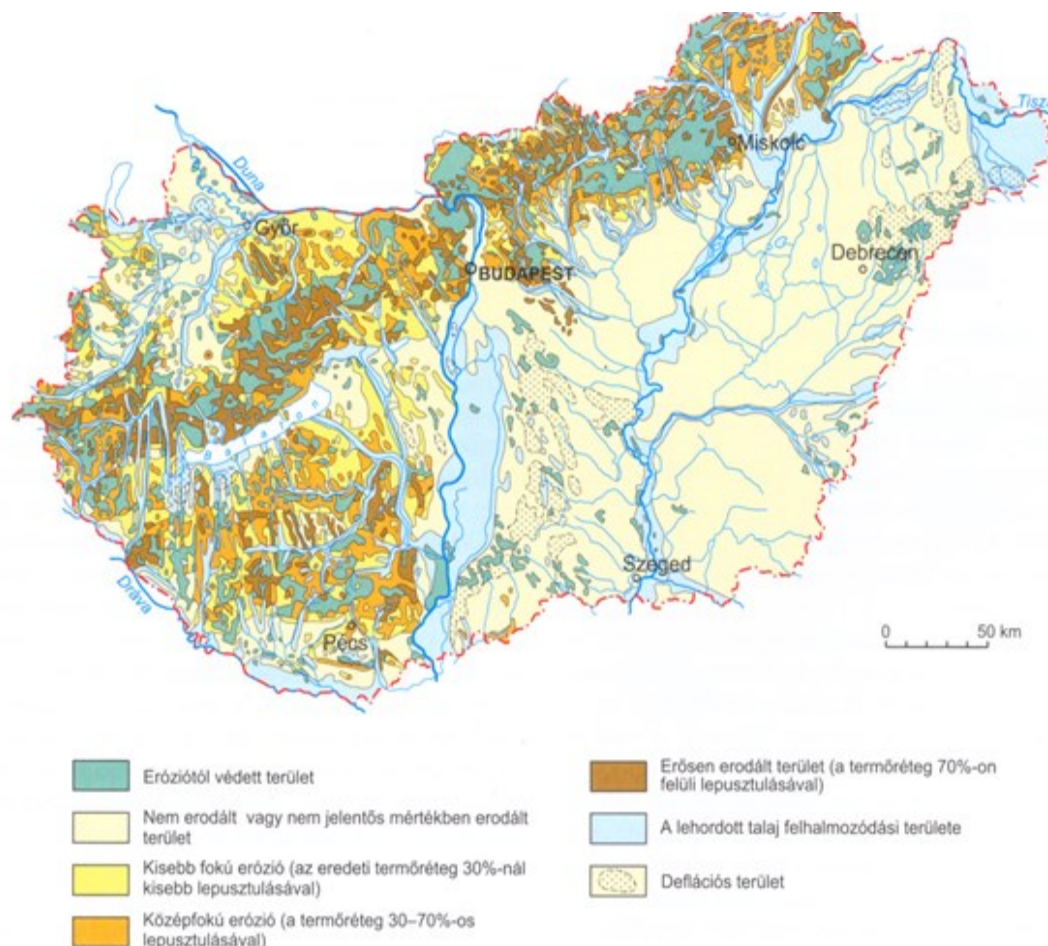
Másrészt pedig, a tervezéssel kapcsolatos jelentős állami túlsúlyt érték bírálatok. A kifogásolt problémák okai elsősorban a 1996-os Erdőtörvényből eredtek, mivel az szabott szigorú határokat az erdőrendezés korlátainak. Az új törvényben azonban ezek az indokok orvoslásra kerültek, és a korábbinál nyíltabb rendszerű erdőtervezés folyik.

A központi erdőtervezésnek azonban számos előnye is van a magyarországi erdősült és erdőtlen területekre nézve. A jelentős mennyiségben felhalmozott adatok, részletek, tanulmányok következtében a hatóság nagyon jól meg tudja tervezni az ideális változásokat az erdőkben.

Ezek során a talajtani, hidrológiai, éghajlati, környezeti, védelmi és még sok más szempontot is figyelembe vesznek. Ezt mind a jelenlegi erdők karbantartására és kitermelésére, mind az újonnan létesítendő erdőkre alkalmazzák. Szükség is van erre, mivel Magyarországon az **6. ábrán** jól láthatóan a talajerózió által jelentős földterületek károsodtak.

Ezen területek számára pedig a további erodálódástól való védelmet az erdők teremthetik meg. Ezt az is jól bizonyítja, hogy ma az ország talajeróziótól védett területeink nagy része erdők borította földterületen van.

6. ábra: Magyarország talajkárosodottsága

Forrás: <http://sdt.sulinet.hu/Player/Default.aspx?g=0561743e-4312-4656-b90c440df7d4ad37&cid=9dc7e07527ff-47c2-affe-0903880e90e9>

3.5. Az erdőtulajdonosi jogok, kötelezettségek

Fontosnak tartom kiemelni milyen erdőtulajdonosi jogosultságokkal és kötelezettségekkel is jár az erdőtulajdonnal való rendelkezés. Az erdőtulajdonosok és erdőgazdálkodók alapvető jogait, kötelezettségeit és az erdőgazdálkodó nyilvántartásba vételét az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény 17-18. §, valamint a törvény végrehajtására kiadott 153/2009. (XI.13.) FVM rendelet 11-18. § szabályozza. Az erdőgazdálkodó csak akkor végezhet erdővel

kapcsolatos tevékenységeket – mint a fakitermelés vagy az erdei haszonvételekre irányuló tevékenység - ha az erdészeti hatósághoz történt előzetes bejelentését megtette. Ha az erdőgazdálkodó bejelentés nélkül végzi, a fakitermelést az súlyos erdészeti bírság megfizetését vonja maga után. A bejelentésnek tartalmaznia kell többek között a törvény végrehajtására kiadott jogszabályban meghatározott fahasználati, erdőművelési tevékenységeket, valamint ha a bejelentett fahasználat következtében erdő felújítási kötelezettség keletkezik, az erdőgazdálkodó által az erdőtervi lehetőségek közül választott erdősítési előírást, valamint a jogosult erdészeti szakszemélyzet ellenjegyzését. Előfordulhat, hogy az erdő tulajdonosa nem rendelkezik erdőgazdálkodóval. Ekkor az erdészeti hatóság felszólítására a tulajdonos kötelessége az erdővel kapcsolatos károsító hatások és a káros tevékenységek elleni védekezésről, a bekövetkezett károsítások hatásainak felszámolásáról és az erdő szakszerű felújításáról gondoskodni és az erdő őrzésére vonatkozó kötelezettségnek eleget tenni. E kötelezettségek teljesítéséért az ingatlan-nyilvántartásba bejegyzett vagyongazdálkodói, földhasználati, haszonélvezeti, használati jog jogosultja felelős a tulajdonos helyett.

Fontos, hogy tulajdonosként, vagy nem szerződésen alapuló jogcímen jogosult, köteles a használati jogot az adott jogcím keletkezésétől számított 30 napon belül a területileg illetékes erdészeti hatóságnál nyilvántartás céljából bejelenteni. Ennek elmulasztása erdőgazdálkodási bírság fizetését vonja maga után.

Társult erdőgazdálkodást kell azon erdőterületeken végezni, ha a földnyilvántartás szerint több tulajdonosa van az adott erdőterületnek illetve az erdőrészlet több földrészletből áll és a földrészletek esetlegesen különböző személyek tulajdonában van. Ebben az esetben a tulajdonosoknak az erdőt egy személy használatába kell adniuk. Bejegyzett erdőgazdálkodó esetén résztulajdonosként az erdőgazdálkodóval kell együttműködni.

A társult erdőgazdálkodásra kötelezettek - ha még nincs bejegyzett erdőgazdálkodójuk - az erdőgazdálkodásra gazdálkodó szervezetet hozhatnak létre, vagy a gazdálkodási tevékenység folytatása érdekében az erdő használatára, hasznainak szedésére más szervezet illetve személyt jogosíthatnak fel. A használatra feljogosított személy a tulajdonostársak valamelyike is lehet. Az erdő vagy erdőgazdálkodás célját közvetlenül szolgáló földterület használatára kötött megállapodást írásba kell foglalni.

Közös tulajdon esetében a megállapodás létrejöttéhez a tulajdonostársak tulajdoni hányad szerint számított szótöbbséggel hozott határozata szükséges. Ha az erdőgazdálkodói nyilvántartásba vétel alapja haszonbérleti szerződés, akkor a haszonbérlőnek igazolnia kell az elő haszonbérleti jogra vonatkozó, külön jogszabályban foglalt előírások betartását is.

Mindezeket figyelembe véve első lépésként édesanyám bejelentkezett az Erdészeti Igazgatósághoz erdőgazdálkodónak, mint az erdő tulajdoni lapján szereplő egyedüli tulajdonos. Erdőgazdálkodó nyilvántartásba vételéről határozatban értesítették, kódszámot kapott, mely igazolta erdőgazdálkodói jogosultságát. Miután megtörtént az erdőgazdálkodó nyilvántartásba vétele, felvettük a kapcsolatot az erdészeti szakszeméllyel. Szakirányítói segítséget mi már 2004-től rendszeresen igénybe vettünk, 2009-től pedig már a törvény is kötelez rá. A **2. számú melléklet** tartalmazza az ingatlan-nyilvántartásba vételt.

3.6. Erdészeti szakszemélyzet

Az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény (erdőtörvény) előírja, hogy az erdőgazdálkodó erdőgazdálkodási tevékenysége szakszerűségének biztosítása érdekében erdészeti szakszemélyzetet köteles alkalmazni. A kötelezettség alól az erdőgazdálkodó abban az esetben mentesül, ha a szükséges képzettséggel maga is rendelkezik, és az erdészeti szakszemélyzeti névjegyzékben szerepel.

Az erdészeti szakszemélyzeten belül megkülönböztetünk jogosult erdészeti szakszemélyzetet és erdészeti szakszemélyzetet. A különbség közöttük az, hogy a jogosult erdészeti szakszemélyzet már rendelkezik legalább kétéves szakmai gyakorlattal, valamint részt vett az erdészeti hatóság által az erdészeti szakszemélyzet részére szervezett hatósági továbbképzéseken. Az erdőgazdálkodás szakmai irányítását teljes joggal csak a jogosult erdészeti szakszemélyzet végezheti. Az erdészeti szakszemélyzet - amennyiben a tevékenység ellátásához szükséges intézkedési és kényszerítőeszköz alkalmazási jogosultságokkal rendelkezik - erdőőrzési feladatokkal is megbízható.

Mivel családom az erdőgazdálkodást még 2004-ben kezdte el, akkor még az 1996. évi hatályban lévő erdőtörvény előírásait figyelembe véve első lépésként megigényelte az üzemtervet, ami 10 évig volt érvényes, és tartalmazta azokat a körzeten belüli erdőterületeket, amelyekre az erdészeti hatóság az erdőgazdálkodói jogosultságot a mellékelt határozat alapján megállapította. A **3-9. számú melléklet** tartalmazza az üzemtervet.

Az üzemtervben megtalálhattuk az Újvárfalvai erdő ingatlan-nyilvántartási adatait és mellette az erdőtervi adatokat egyaránt. Míg az ingatlan-nyilvántartásban a helyrajzi számot, alrészletet, művelési ágot, földterület nagyságát tüntetik fel, addig az erdőtervi adatokban az alábbiak szerepelnek: az egész területet tagokra, és alrészletekre osztják, minden alrészlet megfelelő nagyságú földterületet takar. Ezek az alrészletek tartalmazzák az előírásokat, azt, hogy melyik tagban milyen munkálatokat kell és lehet elvégezni. Más egyéb fontos információt, tudnivalót is tartalmaz egy-egy ilyen alrészletet tartalmazó lap.

2004-ben még több adminisztrációs munka adódott, melyek betartása csakúgy, mint ma feltétele volt a tervszerű erdőgazdálkodás betartásának.

Első sorban az erdészeti szakirányító elkészítette az éves erdőgazdálkodási tervet, amit megküldött az akkori Állami Erdészeti Szolgálat számára. E gazdálkodási tervet a **10. számú melléklet** tartalmazza. Ez 2004-től kezdődően minden évben megtörtént. Az Állami Erdészeti Szolgálat a benyújtott erdőgazdálkodási tervet elbírálta, melyről az erdőgazdálkodót határozat formájában értesítette. Értesített az éves erdőgazdálkodási terv jóváhagyásáról, a kitermelhető famennyiségről, tájékoztatott arról, hogy ezután erdőfenntartási járulékot kell majd fizetni. Még akkor ennek megfizetése kötelező volt. Az engedély minden év december 31-ig volt érvényes. Mivel a környéken sok ember számára a favágás nyújtotta a megélhetést, mi is helyi vállalkozót bízunk meg a fa kitermelésével. Természetesen egy-egy kitermelésen édesapám is rendszeresen részt vett. Felügyelte a munkálatokat, köbölte a famennyiséget, és osztályozta is azt az alapján, hogy éppen tűzifaként vagy ipari faként kívánjuk értékesíteni majd. A fa őrzését is ő oldotta meg. Most az erdőkről és a természetvédelemről szóló törvény szabja meg a védelem mikéntjét, a károkozás módszerei viszont alig változtak. Ami a szegény ember falopását illeti - feltéve, hogy lehullott száraz ágat, gallyfát, rőzsét tulajdonít el - kevésbé bünteti a hatóság. Ez utóbbi egyébként is olyan helyen fordul elő, ahol a falu széléhez közel van az

erdő, és a fa elszállítása könnyen megy. Számtalanszor mi is engedélyeztük a faluban élő embereknek, hogy a gallyfát összeszedhetik és hazavihetik télére. Volt úgy hogy felajánlottuk az önkormányzatnak, hogy szóljanak az általuk rászorultaknak tartottaknak, hogy részt vehetnek a gallyak saját részükre történő összegyűjtésében. Talán ennek is köszönhető, hogy soha nem történt ebben az erdőben falopás.

Az erdő, a fakitermelés bizony veszélyeket is hordoz. Számtalan balesetről hallottunk a munkavégzés során, mely nem egyszer tragédiával zárult. Nagyon fontos feladatunknak tekintettük, hogy a munkaügyi szabályokat minden erdőn dolgozó ember betartsa.

Édesanyámmal mi az értékesítésből próbáltuk kivenni a részünket. Feladatunk volt a piackutatás, hogy minél több felvásárló személynek tudjuk kiajánlani a fát. A szüleim a fuvar megszervezését, a fa pakolását, köbölését is maguk végezték. A fakitermelés, értékesítés után a területet le kellett takarítani. Majd a munkák elvégzését követő 8 napon belül kötelesek voltunk a készre jelentést az igazgatóságnak vagy az illetékes erdőfelügyelőnek megtenni.

A jóváhagyott és elvégzett, járulékköteles fahasználat miatt az Állami Erdészeti Szolgálat helyileg illetékes igazgatósága erdőfenntartási járulékot szabott ki az aktuális évre, melyről határozat formájában értesítette édesanyámat, mint erdőgazdálkodót. A járulék megfizetése kötelező volt. Az erdőről és az erdő védelméről szóló 1996.évi LIV. törvény 103/A§ alapján „A határidőre meg nem fizetett erdőfenntartási járulék, erdőgazdálkodási bírság és erdővédelmi bírság adók módjára történő behajtását vonhatta maga után.” A **11. számú melléklet** tartalmazza a határozat az erdőfenntartási járulék befizetéséről.

A tarvágással érintett területeken az erdőgazdálkodónak az 1996. évi LIV.tv. végrehajtására kiadott 29/1997.(IV.30)FM rendelet 57 §(1)a)pontja alapján két vegetációs időszakon belül el kellett végezni az előírt mesterséges erdősítést.

Újabb feladat hárult elénk. Az előírásnak megfelelően a talaj előkészítését követően be kellett ültetni csemetével a letermelt erdő helyét. Miután felkutattuk, hogy hol, és ki foglalkozik csemetetermesztéssel, a terület felmérése után megrendeltük a szükséges mennyiséget,(ami hektáronként 10000-15000 db csemetét jelentett), ültetés

céljából. Szürkenyár, a szárazabb területre, akác, a homokos talajba, mézgás éger pedig a vizesebb területekre kerülhetett. Természetesen az elvégzendő feladatokról a szakirányító ezt megelőzően a megfelelő nyomtatványon bejelentést tett az Erdészeti Igazgatóság felé, csakúgy, mint a munka befejezéséről is. Ezeket a feladatokat már a 2009-es törvényeknek megfelelően végeztük és végezzük ma is.

Az ültetéssel nem ér véget a munka. Ezt követően nagyon sok probléma, gond adódik addig, amíg a sikeres átadás megtörténhet. Számtalanszor megtörtént, hogy az újonnan beültetett csemeték a forró száraz nyárnak köszönhetően kiszáradtak, elpusztultak. Mivel erdők egy vadakban gazdag területen helyezkedik el, gyakran jelentős volt a vadkár is. A szarvasok, őzek lerágták a fiatal hajtásokat, gyakran letiporták a frisstelepítés egy részét, ami újabb munkát adott nekünk. Ilyen esetben az erdőfelügyelő ellenőrzése során pótlást írt elő a gazdálkodónak. Befejezetté akkor nyilvánítja, ha az pótlásra már nem szorul, az utolsó pótlás után két tenyészeti időszak eltelt, és az erdőművelési tervben jóváhagyott fajok a szükséges tőszámban jelen vannak, további fejlődésük biztosított, és egészségi állapotuk kielégítő. Fontos, hogy a befejezett erdősítést ápolni kell, melyet az erdőfelügyelőség – a befejezést követően legkésőbb 5 év elteltével - ellenőriz, majd minősít.

Szüleim munkáját figyelemmel kísérve, tapasztalataikat meghallgatva, azt a következtetést vontam le, hogy az erdőgazdálkodás egy igencsak hosszú távú befektetés. Ha valaki belekezd az ne a gyors meggazdagodás reményébe tegye, hisz igaz származik belőle jövedelem, de a kitermeléssel értékesítéssel nem ér véget a munka. Rendszeres, folyamatos ráfordítással jár, mire újra erdő válik belőle.

Újvárfalván sem ért véget a munka. A szakirányítóval már egyeztettünk az elkövetkező időszak teendőiről. Ősztől újra belevágunk a soron következő munkákba melynek kérelmét már benyújtottuk az Erdészeti Igazgatóság felé. **12. számú melléklet** az erdőterv határozatot tartalmazza. Tisztító, növedékfokozó gyéritést, egyes részeken tarvágást és egészségügyi tisztítást vettünk tervbe.

4. Környezet és természetvédelem az erdőben

Az elmúlt évtizedben a társadalom figyelme minden korábbinál nagyobb mértékben fordult az erdők és az erdőgazdálkodók felé, számon kérve a természeti környezet egyik legértékesebb alkotójának, az erdőnek a tartamos fenntartását és fejlesztését.

Természeti értékeink és területeink kiemelt oltalma a védetté illetve fokozatosan védetté nyilvánítással valósul meg. Ezen felül természetesen léteznek a törvény erejénél fogva védett értékek és területek is. Elmondható, hogy jelenleg 898 ezer hektár áll jogi védelem alatt az ország területéből.

„Az országos jelentőségű védett területek csaknem fele, mintegy 47 %-a erdő. Ez azt jelenti, hogy jelenleg az erdőterületek kb. 21 %-a áll jogi védelem alatt.”²⁶

Ahhoz, hogy az erdővagyon védelméhez hozzájáruljunk elengedhetetlen az erdőgazdálkodás tervszerűsége, amit az állami erdőtervezés során születő közérdekű előírások biztosítanak. Ezen előírásokhoz elsősorban a vidékfejlesztési miniszter erdőtervrendeletben megállapítja az egyes erdőtervezési körzetekre vonatkozó alapelveket, amely alapelvekre és előírásokra vonatkozóan az erdészeti hatóság javaslatot dolgoz ki. Környezetvédelmi szempontból fontos kiemelni, hogy az erdőben való gazdálkodást szabályozó körzeti erdőterveket a megyei Kormányhivatalok Erdészeti Igazgatóságai a természetvédelmi szervek irányelvei figyelembe vételével készítik el.

A védett természeti területeken belül említést igényel a védett erdőrezervátumok, amely egy sajátos természetvédelmi kategórián belül helyezkedik el. Célja *„a hazai erdőrezervátum-hálózat kialakításához megfelelő erdőterületek kiválasztása, azok védetté nyilvánításának előkészítése és erdőrezervátummá nyilvánítása, továbbá az erdőrezervátumok állapotfelvetele, hosszú távú fenntartási terveinek kidolgozása, megóvása és kutatása.”²⁷*

Fontosnak találom e fejezetben röviden ismertetni az Európai Unió által létrehozott Natura 2000 hálózatot, ami *„egy olyan összefüggő európai ökológiai hálózat,*

²⁶ <http://erdo.kormany.hu/kornyezet-es-termeszetvedelem-az-erdoben>

²⁷ http://www.termeszetvedelem.hu/index.php?pg=menu_600

*amely a közösségi jelentőségű természetes élőhelytípusok, vadon élő állat- és növényfajok védelmén keresztül biztosítja a biológiai sokféleség megővését és hozzájárul kedvező természetvédelmi helyzetük fenntartásához, illetve helyreállításához”.*²⁸ Az Európai Unióhoz történt csatlakozásunkkal hazánkban is létre kellett hozni a Natura 2000 hálózatot, mely az Európai Unió két természetvédelmi irányelve²⁹ alapján kijelölendő területeket tartalmazza (**7. ábra**). A madárvédelmi irányelv általános célja a tagállamok területén, természetes módon előforduló összes madárfaj védelme, míg az élőhely védelmi irányelv fő célkitűzése a biológiai sokféleség megővése, a fajok és élőhely típusok hosszú távú fennmaradásának biztosítása, természetes elterjedésük szinten tartásával vagy növelésével.

A kijelölt Natura 2000 területek közel 1,95 millió hektárt tesznek ki, amely az ország területének majdhogya nem 21%-át jelentik. Az Európai Bizottság hazánkban mintegy 774 ezer hektár erdőterület kijelölését engedélyezte, amelyből jelenleg 62 ezer hektár fokozottan védett, 318 ezer hektár védett és 384 ezer hektár nem védett státuszú.

Ahogy a többi uniós tagállamban, úgy hazánkban is elvárás, hogy az erdőgazdálkodás során a Natura 2000 szempontok is érvényesüljenek. Ennek elérése érdekében hazánk első lépésként a védett természeti területnek nem minősülő Natura 2000 erdőterületek üzemtervi előírásainak felülvizsgálatát végezte el. Ennek értelmében az elmúlt évek uniós kötelezettségszegési eljárásaiból fakadóan a 2004. május 1. után hatályba lépett üzemtervi előírásokat egy megfelelő szempontrendszer szerint az erdészeti hatóság a nemzeti park igazgatóságok együttműködése mellett felülvizsgálta.

A felülvizsgálatok elsősorban azokat az erdőrészeket érintették, amelyekben az előírások alapjaiban veszélyeztethetik a Natura 2000 irányelveiben foglaltak érvényesülését. Abban az esetben, ha a felülvizsgálat eredménye azt megkövetelte, az erdészeti hatóság egyedi hatósági határozatban döntött az üzemtervi előírások módosításáról. A törvényben előírt határidőt az erdészeti igazgatóságok betartották és az üzemtervek felülvizsgálatát maradéktalanul végrehajtották. A feladat elvégzésével az irányelvekben foglalt Natura 2000 elvárásokat teljesítettük.

²⁸ <http://erdo.kormany.hu/kornyezet-es-termeszetvedelem-az-erdoben>

²⁹ Az az 1979-ben megalkotott madárvédelmi irányelv (79/409/EGK) végrehajtásaként kijelölendő különleges madárvédelmi területeket és az 1992-ben elfogadott élőhely védelmi irányelv (43/92/EGK) alapján kijelölendő különleges természet megőrzési területeket.

2009-től kezdődően számtalan erdőgazdálkodási körzetben, az új körzeti erdőtervezés során már egy új jogszabálynak megfelelő Natura hatások vizsgálatára is sor került.

A Natura 2000 szempontok érvényesülésének további jogszabályi garanciáját jelenti az erdőterv rendelet előkészítésének, és a körzeti erdőterv készítésének szabályairól szóló 11/2010. (II.4.) FVM rendelet. E rendelet előírja, hogy *„a Natura 2000 területen található közösségi jelentőségű fajok és élőhelytípusok kedvező természetvédelmi helyzetének megőrzéséhez, fenntartásához és helyreállításához szükséges biotikai adatok és az elérendő célállapot leírásához, a nemzeti park igazgatóságok által átadott javaslatokat kell felhasználni”*.³⁰ Ennek segítségével az erdőtervezés alá vont területen a Natura 2000 célokkal összeegyeztethető előírások már a tervezéskor, a hatósági egyeztetések során megfogalmazhatók, és végül a körzeti erdőtervbe beépíthetők.

Tekintettel arra, hogy a Magyarország ellen folyó erdős kötelezettségszegési eljárások gyökere a körzeti erdőtervek Natura 2000 szempontú és az irányelvből következő megfelelő hatásvizsgálata, hazánk további feladata egy egységes és új eljárásrend kidolgozása, illetve a gyakorlatba történő átültetése volt.

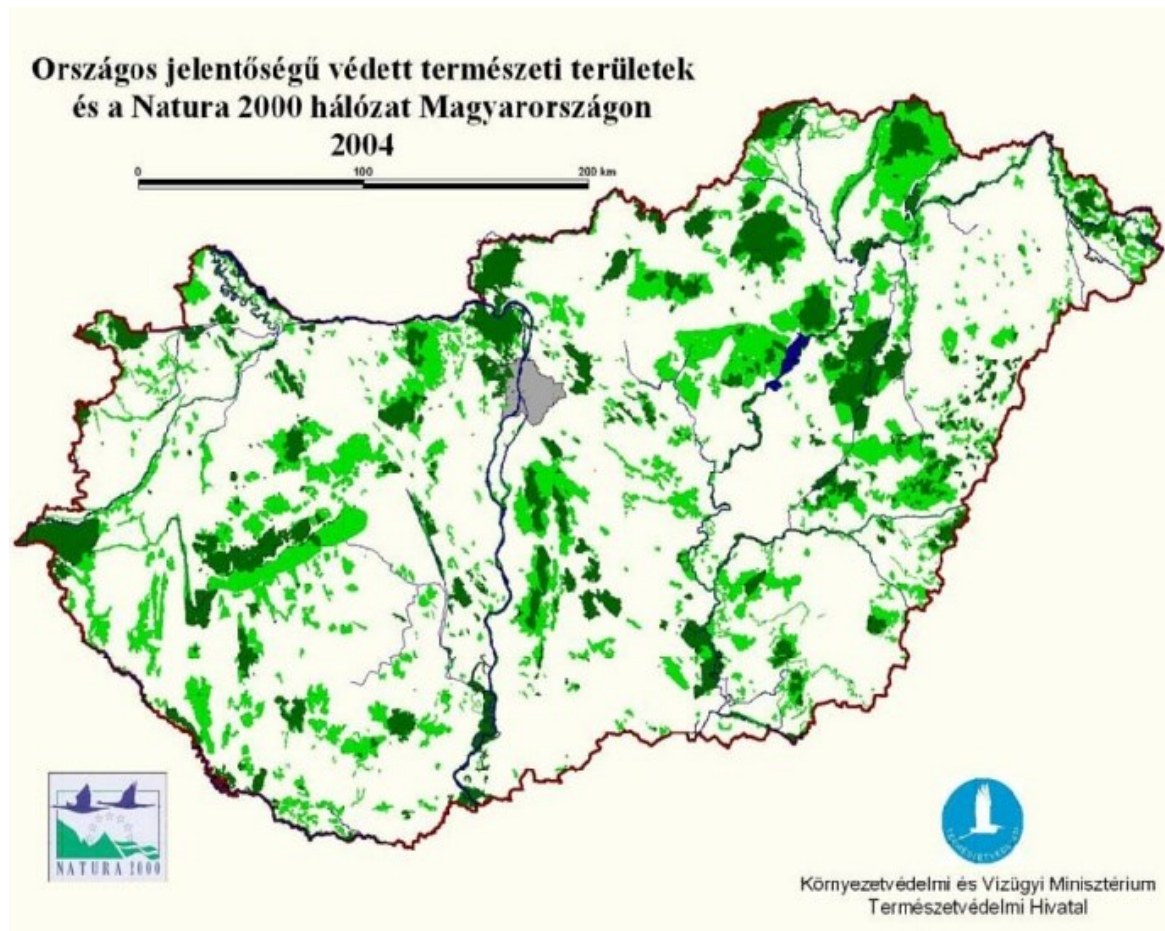
Ennek érdekében a körzeti erdőtervezést szabályozó 11/2010. (II. 4.) FVM rendelet módosításra került, így a jövőben a körzeti erdőtervek elfogadása előtt már minden erdőterv Natura 2000 hatásbecsléséről az erdészeti hatóságnak gondoskodnia kell. A hatásbecslés folyamatában a természetvédelmi igazgatás aktív részvétele is biztosított, amelyhez egy világos szempontrendszer tartalmazó Útmutató is készült, amely alapvetően a hatásbecslés végrehajtásához és egységes dokumentálásához nyújt hatékony segítséget az ebben résztvevő államigazgatás szervek részére.

Az erdészeti hatóság által végzett vizsgálat során az összes erdészeti beavatkozás hatása, mértéke jól számszerűsíthető, az egyes fafajok szintjéig erjedően megállapítható az azokat érintő erdőgazdálkodási tevékenység hatása, valamint jól modellezhetőek az egyes erdőrészek leírásából az erdőállományban beálló változások.

³⁰ 11/2010. (II. 4.) FVM rendelet az erdőterv rendelet előkészítésének, és a körzeti erdőterv készítésének szabályairól 1.§ f)

Nagyon fontos megjegyezni, hogy a körzeti erdőtervezés több évtizedes előzményekre és adatgyűjtésekre épül, így valójában az erdőgazdálkodás hatásainak értékelését már hosszabb időbeli adatsorokra építve tudja elvégezni, hiszen fő célja: az erdei életközösségek minél jobb állapotban történő meghagyása, mivel ezzel lehet csak biztosítani az erdőgazdálkodás hosszú távú fenntartását, az ott élő emberek megélhetésének biztosítását.

7. ábra: Natura 2000 hálózat (2004)

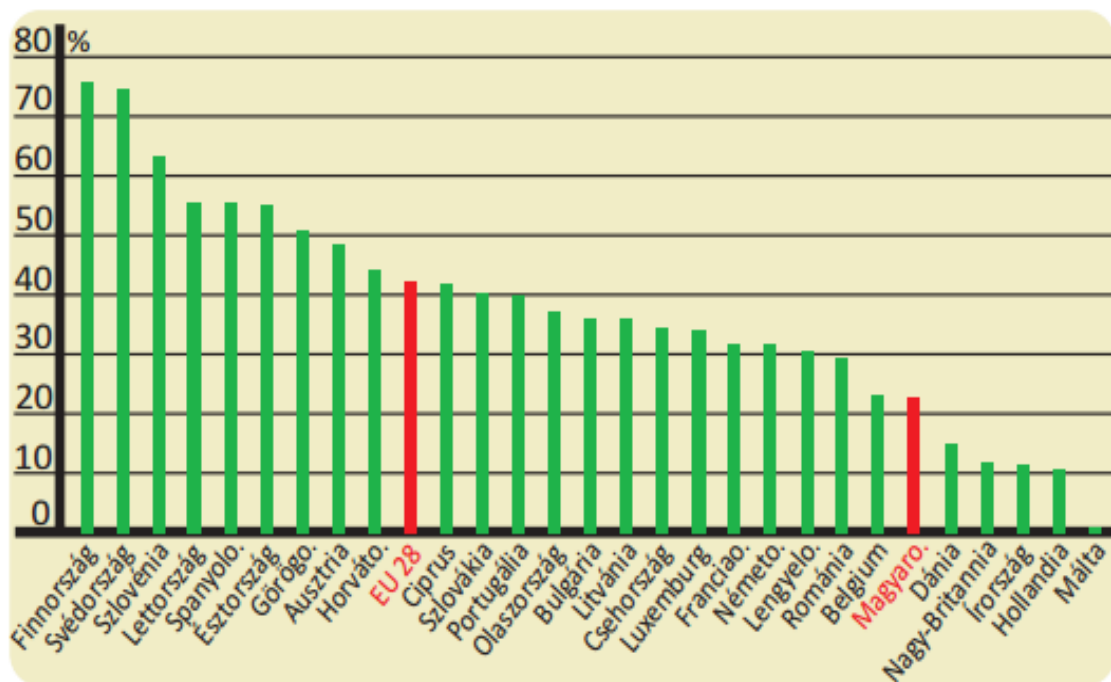
Forrás: Országos Natura 2000 hálózat

4.1. Erdővédelem az Európai Unióban

Az Unió erdői közel 159 millió hektáron terülnek el. Az EU több mint 38%-át erdők borítják és az itt felhasználásra kerülő megújuló energia felét lényegében a fa adja. A tagállamok közül Finnország, Franciaország, Lengyelország, Németország, Spanyolország és Svédország tudhatja magáénak az európai erdőterületek kétharmadát.

Az erdők jelentősége nemzeti szinten is jelentősen változik. Míg Finnország, Svédország és Szlovénia több mint 60%-át borítja erdő, ez az arány Hollandiában és az Egyesült Királyságban csupán a 11%-ot éri el. Elmondható az a tény, hogy az Unió erdővel borított területeinek mérete egyre inkább növekszik, annak ellenére, hogy az erdőirtás világszerte egyre nagyobb mértéket ölt. Pontos adatok alapján 1990 és 2010 között erdőterülete mintegy 11 millió hektárral bővült, főként természetes terjeszkedésének és az erdősítési erőfeszítéseknek a hatására.

8. ábra: Az Európai Unió országainak erdősültsége

Forrás: State of Europe's Forests 2011

A változatos földrajzi-éghajlati viszonyoknak köszönhetően az Európai Unióban számos erdőtípus fellelhető, melyek eloszlása főként az éghajlattól, a talajtól, a tengerszint feletti magasságtól és a domborzattól függ.

„Az ember az erdőknek csupán 4%-ában nem folytat tevékenységet; területük 8%-a ültetvény, a fennmaradó rész pedig a „féltermészetes”, azaz az ember által alakított erdők kategóriájába tartozik. Míg az európai erdők többsége máskülönben magántulajdonosok birtokában van.”³¹

Az erdők többfunkciós környezeti, gazdasági és társadalmi jelleggel rendelkeznek. Ha környezeti szempontból vizsgáljuk az erdők szerepét, láthatjuk, hogy az erdők rengeteg ökoszisztéma-szolgáltatást nyújtanak: hozzájárulnak a talaj védelméhez az erózióval szemben, részt vesznek a víz körforgásában, és szabályozzák a helyi és globális éghajlatot, sőt mi több az erdők számos faj élőhelyeként a biológiai diverzitást is védik.

Társadalmi és gazdasági szempontból megközelítve az erdők kitermelése erőforrásokat, elsősorban fát állít elő. Fakitermelés céljára 159 millió hektárból 135 millió áll rendelkezésre. Az e területeken kivágott fa a fa éves növekedésének csupán 64%-át teszi ki. A fa elsődleges felhasználási területe az energiatermelés, 24% fűrészüzemekbe, 17% a papíriparba 12%-ából pedig lemez készül.

Az Unióban a megújuló energia-fogyasztás mintegy fele származik fából. Az erdő számos olyan termékkel is szolgál, amely nem faeredetű, ezek a különböző bogyótermékek, gyanták, olajok.

Az erdők foglalkoztatási források is. A vidéki térségekben, az erdészeti ágazat az Unió GDP-jének körülbelül 1%-át teszi ki, amely érték Finnországban az 5%-ot is eléri. Az ágazat mintegy 2,6 millió embert foglalkoztat. Végezetül az erdők jelentős szerepet játszanak az európai kultúrában is.

Fontos megemlíteni, hogy az európai erdőket jelentősen fenyegetik az abiotikus hatások is, azaz a fizikai vagy kémiai tényezők egyaránt. Ezen káros tényezők közé

³¹[http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/fiches_techniques/2013/050211/04A_FT\(2013\)050211_HU.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/fiches_techniques/2013/050211/04A_FT(2013)050211_HU.pdf)

soroljuk különös tekintettel a Földközi-tenger övezetében nagy kárt okozó erdőtüzeket, az aszályokat, a különböző méretű viharokat, a légköri szennyezést.

A biotikus tényezők szempontjából az erdők állagát leginkább az állatok és a különböző fajta betegségek ronthatják. Az erdőterületnek összességében mintegy 6%-át károsítja e tényezők legalább egyike.

Az éghajlatváltozások az európai erdőket nagymértékben befolyásolják, sőt egyre több kihívásokat is jelentenek számukra. Feltehetőleg közrejátszanak növekedési ütemükben, elterjedésükben és egyes élősködők elterjedésben is. Az erdők e változásokhoz való alkalmazkodása és az ellenük való küzdelemben való részvétele - többek között a nem megújuló energia és anyagok fával való helyettesítése révén - két jelentős kihívást jelent.

Az Európai Unió erdőivel kapcsolatban így számos, néha egymással versengő elvárást támasztanak, amint azt a kitermelésük és védelmük közötti feszültségek is mutatják. Az erdőgazdálkodás előtt álló egyik legnagyobb kihívás e megpróbáltatás enyhítésében rejlik.

5. Magyarország az uniós erdősítési programban

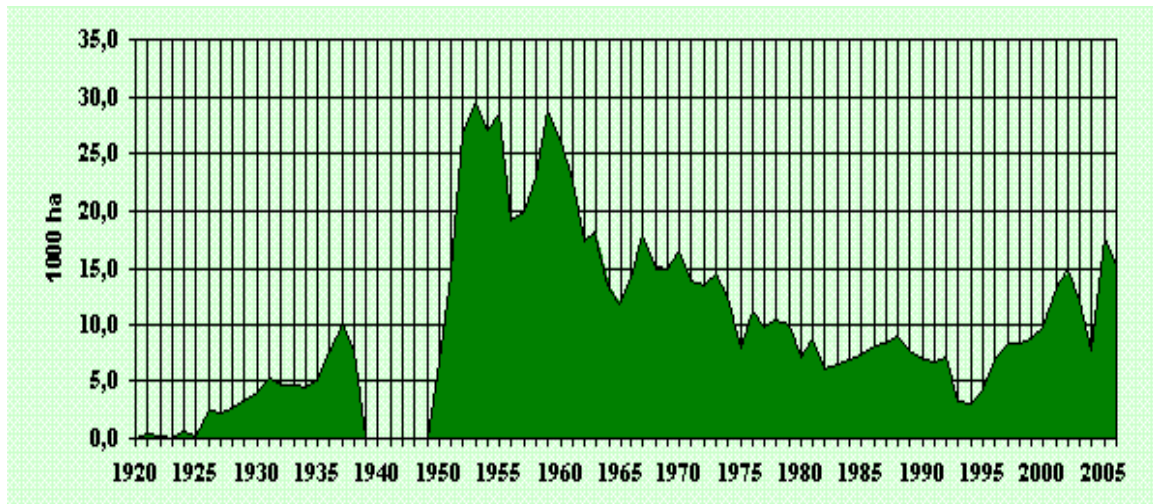
Országunk 2004-es Uniós csatlakozásával az Európai Unió teljes jogú tagjává vált. Erdészeti politika területén ez azzal a pozitívummal járt együtt, hogy a továbbiakban részesülhettünk az Unió erdősítési programjainak támogatásaiból. Az EU-s költségvetések 7 éves ciklusokra vonatkoznak, a csatlakozáskor mi derékba kaptunk egyet, ami 2006 decemberével végződött. Az egyes országokban létrehozott egyedi támogatási rendszerek ezeket a ciklusokat követik. Így a 2004-2006-ig tartó időszakban az NVT alapján kerültek meghatározásra a támogatások, ami a mezőgazdasági területek erdősítése vonatkozásában az akkor még kedvezőbb feltételeket magában hordozó 132/2004. (IX. 11.) FVM rendelettel valósult meg. Ennek keretében az ekkor már futó II. Közösségi Erdősítési programba fél úton bekapcsolódva, 2004-től 2006-ig ötezer gazda részesülhetett közösségi támogatásban, amellyel csaknem negyvenezer hektár terület került erdősítésre.

A 2007-2013-as időszakban az EMVA (Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap) alapján került kiírásra ugyanez a jogcím, ami a 88/2007. (VIII. 17.) FVM rendeletben testesült meg. E rendelet már kedvezőtlenebb feltételeket foglalt magában, amiket aztán a magán erdőgazdálkodók folyamatosan próbáltak módosítási javaslatokkal kedvezőbbé változtatni, több-kevesebb sikerrel.

Ez időszak alatt csaknem 257 millió euró (66,3 milliárd forint) állt rendelkezésre, amely összeg hetvenezer hektár beültetését tette lehetővé. Az erdőállományunk további növekedésének megteremtésében ennek a támogatási formának nagyon jelentős szerepe van, ugyanis az **9. ábrán** jól látható, hogy a néhai nagy erdőtelepítési hullám a 90-es évekre kezdett kifulladásra.

Majd ugyan az évezred elején ismét beindulni látszott, de hazai forráshiány következtében az uniós alapok nélkül nem lett volna lehetőség e trendszerű erdőállomány növelés folytatására. Új kiadott rendelet hiányában 2014-től még nem ismerjük a támogatási feltételeket.

9. ábra: Erdőtelepítések Magyarországon

Forrás: <http://www.fvm.hu/main.php?folderID=1428&articleID=9682&ctag=articlelist&iid=1>

5.1. A pályázati rendszer felépítése

Az erdősítési támogatások létrehozásához elengedhetetlen volt egy jól kiépített pályázati rendszer felépítése, amelyet Magyarországon a Nemzeti Vidékfejlesztési Terv (továbbiakban NVT) keretein belül valósítottak meg. Az uniós támogatások koordinálására létrehozott Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal (továbbiakban MVH) pedig azt a feladatot látta el, hogy az EU ilyen jellegű támogatásait hatékonyan tudjuk elosztani. Ez alapján az erdőtelepítési támogatások is ehhez a hivatalhoz tartoznak, de mivel az akkori Állami Erdészeti Szolgálat (ma: Erdészeti Igazgatóság) együttműködése nélkül nem lehetett volna eredményesen felépíteni a támogatási rendszert, így számos részét a programnak ide delegálta az MVH. Többek között tehát az Erdészeti Igazgatóság látja el a szakmai feladatokat, és a pályázati folyamatban is kulcsszerepet játszik. A pályázatok leadását e szervezethez kell megküldeni, majd ők is bírálják el és ők is ellenőrzik azok végrehajtását és megvalósítását. Az MVH csak központi döntéseket hoz, illetve kifizetéseket végez az erdészeti politika területén.

A támogatásnak Magyarországon is hasonló céljai vannak, mint Európa-szerte. Így a mezőgazdasági művelésre kevésbé alkalmas területek erdősítésén kívül, az erdők védelmi, gazdasági, szociális és közjóléti szerepének növelése, vidéki térségek természeti és táji értékeinek fenntartása, vidéki foglalkoztatottság javítása, az egész Közép-európai régió környezeti állapotára kiható, levegőtisztító, szén-dioxid megkötő, talajvédelmi és

kedvező vízgazdálkodást elősegítő hatások érvényesítése, a lakosság életkörülményeinek javítása és a fának, mint környezet barát alapanyagnak és megújuló erőforrásnak a biztosítása. A jogosult mezőgazdasági területek erdő telepítéséhez vissza nem térítendő normatív támogatás vehető igénybe. Támogatást igényelni az első kivitelhez, az erdőtelepítési engedélyben jóváhagyott kiegészítő intézkedésekkel együtt, az erdőtelepítés ápolásához a telepítést követő öt évben és az erdőtelepítés miatti jövedelem kiesés pótlásához (fafajtól függően) legfeljebb 15 éves időtartamra lehet. Ennek megfelelően a támogatás célterületei elsősorban a fent említett célokat kielégítő projektek megvalósítása, így a következőkre nem igényelhető támogatás:

- karácsonyfa- és díszítőgallytelep létesítésére, és egy vágásfordulóra létesített faültetvényre,
- 15 évnél rövidebb vágásfordulóra telepített faállományra,
- fás szárú energetikai célú ültetvények létesítésére,
- NATURA 2000 területeken Akác, Nemesnyár, és Fenyő támogatási csoportba tartozó célállományokra,
- a tervezett erdőtelepítés helye szerinti erdészeti tájban „Nem támogathatónak” minősített célállomány-típusra,
- az alábbi fafajok telepítésére: zöld juhar, bálványfa, amerikai kőris, kései meggy, gyalogakác,
- az erdő igénybevételének ellentételezéseként, az erdőtelepítési-kivitelezési terv tartalmi elemeit az
- erdőről, az erdő védelméről szóló 2009. évi XXXVII. törvény (továbbiakban: Evt.) 78. § (3) bekezdése alapján előírt csereerdősítésre.

A már megkezdett erdőtelepítés sem támogatható az intézkedés keretén belül, tehát a gyepek esetében a talaj-előkészítés, szántó esetében a csemeteültetés, dugványozás vagy magvetés illetve a kiegészítő intézkedés megvalósítása. A támogatható projekteknek az előírásai a biodiverzitási szempontoknak megfelelően lettek kialakítva, így nem is meglepő, hogy számos esetben nem támogathatók az erdőtelepítések.

Ezen uniós program keretében vissza nem térítendő támogatásként első erdőtelepítés létesítési alap és kiegészítő támogatásra, ápolási támogatásra, illetve erdőtelepítés miatti jövedelem kiesését pótló támogatásra pályázhatnak a

földtulajdonosok, illetve földbérlet. Ezzel az előbbi három támogatási formára az alábbi összegek (MVH 2013)³² nyerhetők el:

1. Telepítési támogatás 842 – 2780 euro/ha (az adott fafaj függvényében)
2. Ápolási támogatás 126 – 463 euro/ha/év
3. Jövedelempótló támogatás 13,86 – 281,9 euro/ha/év

A közösség a támogatás 75%-át állja, míg a többit hazai forrásból kell előteremteni. Nehézségként az állapítható meg, hogy a támogatást elnyert gazdálkodóknak, illetve földtulajdonosoknak a pályázat keretében utólag finanszírozzák a beruházás költségeit, így a kezdeti költségeket maguknak kell előteremteniük. Ez elsősorban a tőkeszegény gazdákat sújtja, mivel számukra elég problémás a beruházáshoz szükséges összeg előteremtése. Másrészt ez egy fix összegű pályázat, így ha a pályázó olcsóbban meg tudja oldani a telepítést, akkor még nyerhet is a projekten. Igaz az unió azért igyekezett a telepítési támogatások összegeit reálisan megállapítani, azaz hogy a kifizetett támogatás ne haladja meg a tényleges költségeket.

Fontos kitérni a támogatás igénybevételének feltételeire is. Az eredményes pályázathoz számos személyi és szakmai feltételeknek kell megfelelni. Szakmai szempontból pályázatot beadni úgy lehetséges, hogy a támogatás kérelmezése előtt az erdőtelepítést meg kell tervezni, mely tervet az erdészeti igazgatásban erdőtelepítési kiviteli tervnek nevezik. A telepítendő erdő fafaj - összetételét általában itt kell meghatározni, majd az erdészeti hatóságnál kérelmezni kell az elkészült terv jóváhagyását (földterület elhelyezkedése szerinti illetékes Kormányhivatal Erdészeti Igazgatósága). A jóváhagyás fontos alapfeltétele, hogy a terv tartalmazza a földrészlet összes tulajdonosának hozzájárulását a telepítéshez. Fontos tisztázni, hogy egy ügyfél egy évben csak egy támogatási kérelmet nyújthat be erdészeti igazgatóságoként. A támogatás jóváhagyásának feltétele, hogy az érintett terület a MePAR³³ nyilvántartás szerint támogatható területre essen. Jóváhagyott kérelem esetén az erdőtelepítés elvégzését követően több éven keresztül (fafajtól függően legfeljebb 15 év) vehető igénybe a

³² http://mvh.gov.hu/portal/MVHPortal/default/mainmenu/tamogatasok?tamogatas_id=1048&mutat=T%C3%A1mogat%C3%A1s+r%C3%A9szletei

³³ Mezőgazdasági Parcella Azonosító Rendszer: az uniós és nemzeti forrásból finanszírozott mezőgazdasági- és vidékfejlesztési támogatások kizárólagos hivatkozási-, földterület azonosítási- és térinformációs rendszere

támogatás, melyet minden évben az egységes kérelem részeként, elektronikus úton (ügyfélkapu) igényelni is kell. Az erdőtelepítést az erdőtelepítési kiviteli terv és az azt jóváhagyó határozat rendelkezései szerint kell megvalósítani. Az erdőtelepítés elvégzésétől kezdődően földalapú támogatás az adott területre a továbbiakban nem igényelhető. Személyi kérdéseket illetően abban van lényeges dolog, hogy a területnek tulajdonosa vagy bérelője pályázik. Bérelő esetén ugyanis a bérleti szerződésnek még egy meghatározott ideig fenn kell állnia és ehhez még a tulajdonos hozzájárulása is szükséges. Ebben a telepítési stratégiában akkor is lehetséges a jelentkezés, ha a pályáztatott terület gazdálkodója 50% feletti állami tulajdonban lévő gazdasági társaság vagy központi költségvetési szerv, tehát ha állami tulajdonú a terület. Ebben az esetben azonban csak első kivitelhez jogosult támogatás igénybevételére, a jövedelempótló és ápolási támogatásra nem. A pályázat során kizáró ok, ha az előző két évben az adott pályázó már egyszer kizárásra került a támogatási feltételek szándékos megszegése miatt. Következésképpen egy pályázat csak akkor lehet sikeres, ha egyszerre megfelel az összes szakmai és személyi előírásnak.

A pályázati elbírálás folyamán erdőrészletenként pontoznak egy nagyon részletes útmutató alapján. Mivel sok terület pályázása több erdőrészletet is magában foglal, így több erdőrészletet tartalmazó pályázat esetén, a végén a részpontokat összeadják, és az elbírálás ez alapján megy végbe. A pontszámok (Mihállfy – Ali, 2004 10.old.) összesítése után a következő szempontok kerülnek értékelésre:

1. Az új erdő vidékfejlesztési, munkahely-teremtési szerepe, mint racionális földhasznosítási mód a pályázati összpontszám 35 %-át jelenti.
2. A tervezett erdő mérete, elsődleges rendeltetése, fajfajainak őshonossága és elegyessége, a térség erdősültsége a pályázati összpontszám 32%-át jelenti.
3. Az tervezett erdő humán környezet védelmi szerepe, a vidék turisztikai potenciáljának növelése, hatása a térségi viszonyokra a pályázat összpontszámának 33%-át adja.

Elmondhatjuk, hogy e támogatás elbírálásakor kiemelt figyelembe részesül a terület és környezetének jelenlegi jellemzői, a létesülendő erdő tulajdonságai és annak környezetére gyakorolt hatásai. A különböző területeken az arra a térségre jellemzően őshonos fajtákat támogatják, elegyes erdőkben megvalósítva. Természetesen ettől el

lehet térni, de ekkor figyelemmel kell venni azt is, hogy a pályázati pontszám alacsonyabb lesz. Ezen kívül a pályázati útmutató nagyon részletesen tartalmazza azt is, hogy mely fajokat nem is lehet támogatni az egyes térségekben.

Horizontális szempontok alapján, a program elsősorban a társadalmi-gazdasági és infrastrukturális szempontból elmaradott, munkanélküliségi problémákkal küszködő térségekben megvalósuló projekteket támogatja. Ezek alapján figyelembe veszik a térség munkanélküliségi mutatóit, mezőgazdasági foglalkoztatottjainak arányát és még a pályázó térséghez való kötődését is. Utóbbi azért előnyös, mert ezzel a helyben, illetve közelben lakó vidéki kisgazdák több pontban részesülhetnek, mint a nagybirtok rengetegekkel rendelkező tőkeerős gazdálkodók.

Az erdőtelepítés létesítési alaptámogatásához - első kivétel normatív támogatása - egyes esetekben kiegészítő támogatás is elnyerhető azokra a többletkiadásokra, amelyeket az alaptámogatásból befolyó pénzek nem fedeznek. Ez a támogatás a következő tevékenységekre igényelhető, ha azok szerepelnek az erdőtelepítési tervdokumentációban: erózió elleni védekezésként padkakészítésre, tűzpászták létesítésére, belvívveszélyes helyeken bakhátak készítésére, vadkár elleni kerítés építésére.³⁴

2. táblázat: Európai Unió erdőtelepítési támogatások

Támogatási csoport	Tölgy és bükk	Egyéb kemény lombos	Egyéb lágy lombos	Akác	Nemes nyár	Fenyő
Első kivétel	euró/hektár					
Tíz fokos és ez alatti lejtésű terület	1 721	1 291	1 148	1 090	1 177	853
Tíz fok feletti lejtésű terület	2 065	1 549	1 378	1 308	0	1 023
Ápolási támogatás	euró/hektár/év					
Tíz fokos és ez alatti lejtésű terület	432	391	369	210	301	262
Tíz fok feletti lejtésű terület	519	469	443	252	0	314
Jövedelempótló támogatás (év)	15	15	10	5	5	5

Forrás: Átalakított táblázat (5. számú melléklet a 88/2007. (VIII. 17.) FVM rendelethez) nyomán

Az ápolási támogatás a telepítés megvalósulását is beleértve 5 évre nyerhető el. Az ápolási munkák 5 évi folyamata után sikerességi feltétele van az elnyert támogatásnak,

³⁴ 88/2007. (VIII. 17.) FVM rendelet az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a mezőgazdasági területek erdősítéséhez nyújtandó támogatás igénybevételének részletes szabályairól 6.§ (1)-(2).

eszerint pedig a telepítést követő ötödik évben az erdőrészlet legalább két éves főfafaj egyedeinek az egyedszáma elérje az erdőtelepítési engedélyben meghatározott egyedszám 70%-át, védelmi rendeltetésű erdőnél pedig az 50%-át valamint az elegyarány 5 év elteltével is az erdőtelepítési engedélyben jóváhagyott célállomány típusnak megfelelően.³⁵

A **2. táblázatban** is jól látható, hogy a nehezebben megmunkálható területeken telepített erdőkhöz, és a több munkát igénylő fafajokhoz magasabb összegek kaphatók. Ez mindhárom támogatási formánál teljesül. Egy tölgy erdőtelepítés, majdnem kétszeres mértékű támogatásban részesül, mint egy fenyőerdő telepítése.

Jövedelempótló támogatást kaphatnak a gazdák fafajtól függően 5-15 év közötti időszakra, hogy az erdőtelepítés miatt kieső jövedelem kompenzálva legyen. Az időszak annak függvényében kerül meghatározásra, hogy milyen fafaj összetételű erdőről van szó, így például tölgyerdő esetén 15 évig, fenyőerdő esetén csupán 5 évig járhat jövedelempótló támogatás. Azonban a támogatást nem lehet annak a gazdálkodónak odaítélni, aki az adott területen köztesművelést folytat.

A köztes művelés azt jelenti, hogy a telepített fasorok között más növény termesztése zajlik. Így azt a gazdálkodót nem szükséges támogatni, hiszen a köztesművelésből folyik bevétele. Nem szabad megfeledkezni arról a tényről sem, hogy kiemelt jövedelempótló támogatásra csak mezőgazdasági termelő jogosult, ha ez az állapot nem áll fent akkor csak alapszintű jövedelempótló támogatás járhat, ami az előbbinek az 50%-át jelenti.

Mezőgazdasági termelőnek minősül az a mezőgazdasági tevékenységet végző természetes személy, aki a támogatási kérelem benyújtásának évében igazolhatóan munkaidejének legalább 25%-át mezőgazdasági tevékenységre fordítja, és jövedelmének legalább 25%-a mezőgazdasági tevékenységből származik.³⁶

³⁵ 88/2007. (VIII. 17.) FVM rendelet 7.§ (3) és 8.§ (1)-(2)

³⁶ 88/2007. (VIII. 17.) FVM rendelet 2.§

3. táblázat: Jövedelempótló támogatás mértékei

Jövedelempótló támogatás	Gyepterületek (évente, hektáronként, euróban)	Egyéb mezőgazdasági terület (évente, hektáronként, euróban)
Kiemelt jövedelempótló (mezőgazdasági termelő)	92	242
Alapszintű jövedelempótló	57	150

Forrás: Átalakított táblázat (6.számú melléklet a 88/2007. (VIII.17.) FVM rendelethez) nyomán

A programok 2004-es kezdete óta elmondható, hogy a kedvezőtlen termőképességű területek másféle hasznosítása előnyös az ország számára is. A termelés átlagos hatékonysága folyamatosan javul amiatt, hogy a szántóföldi termelés visszaszorul a kedvező adottságú területekre. Magyarország erdősültsége a második világháború után mintegy 12% volt, ma eléri közel a 20%-ot. Az erdészeti politika egyik fő célkitűzése az erdőterület növelése erdőtelepítéssel, mintegy 26–27%-os erdősültségi szint eléréséig.

Véleményem szerint a támogatási rendszer szerepe a tagországok gazdálkodóinak életében megkérdőjelezhetetlen. Az unióban a mezőgazdasági támogatások legnagyobb részét a közvetlen kifizetések adják. Jelentős jövedelemnövelő hatásuk miatt a vállalkozások tervezése, döntéshozatala, jelenük és jövőjük miatt a rendszer ismerete létkérdés. Aki az unióban mezőgazdasági foglalkozást végez, tudnia kell, hogy mikor milyen területen várható változás, milyen jogosultságok állnak majd rendelkezésre és milyen kötelezettségei lesznek. A versenyképesség fenntartása érdekében tisztában kell lenni a rendszer sajátosságaival, hogy élni tudjunk az általa biztosított lehetőségekkel.

Összefoglalás, következtetések

A hazai erdőgazdálkodásnak valamint az erdőknek az alaposabb megismerése során megállapítható az a tény, hogy Magyarországon az erdészeti ágazatban egy jól felépített és megtervezett gazdálkodás folyik. Habár az ágazatnak a hazai GDP-ben betöltött aránya igen alacsony, nem szabad megfeledkeznünk arról a tényről sem, hogy különösen sok területen kamatozódik erdőink hasznossága, másik oldalról nézve pedig ez egy nélkülözhetetlen területe a fenntartható gazdasági folyamatoknak is. A jövőben mindenképpen várható az erdők további gazdasági, illetve humán ökológiai felértékelődése a változóban lévő társadalmi igényeknek megfelelően.

A magyarországi erdészet közreműködése révén közel 90 éve világszerte elismert eredményeket értünk el a hazai erdők állományának növelésében és javításában egyaránt, megteremtve ez által az alapot a fakitermelésekhez és az erdők turisztikai igénybevételéhez.

Az erdők tulajdonosaiknak hosszú távú megélhetést biztosítanak, emellett komoly szerepük van a vidéki térségeknek a munkahely teremtési folyamataiban. Ezt jól bizonyítja az a tény is, hogy a közmunkaprogramok során az erdők ápolásához, műveléséhez szükséges munkákkal számos új munkahelyet teremtenek.

Mára vitathatatlaná vált, hogy az erdőkkel csak oly módon lehet gazdálkodni, hogy az ne veszélyeztesse az erdők létét és jövőjét. Hosszú út vezetett addig, amíg a gazdálkodás alapelve és a fenntartható fejlődés rögzült az erdészeti tevékenységben. Az erdők nem csak a fák összessége, hanem egy fejlett életközösség, melynek számos pozitív hatása van társadalmunkra és nem utolsósorban a Föld egyik legnagyobb szén-dioxid megkötője, tehát lételemünk egyik nélkülözhetetlen feltétele.

A dolgozat végét egy régi mondással zárnám, miszerint unokáink adták kölcsön nekünk az erdőt s ennek szellemében kell ma minden embernek gondolkodnia. A környezetvédelem témája ma már egy sablonos és lejáratott dolognak tűnik, mégis egy globális problémája társadalmunknak, mely megoldást vár a jövő nemzedékétől is.

Irodalomjegyzék

- **88/2007. (VIII. 17.) FVM rendelet** az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a mezőgazdasági területek erdősítéséhez nyújtandó támogatás igénybevételeének részletes szabályairól
- **11/2010 (II. 4) FVM rendelet** az erdőterv rendelet előkészítésének, és a körzeti erdőterv készítésének szabályairól
- **1996. évi LV. Törvény a vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadásatról**
- **1996. évi LIV. Törvény az erdőről és az erdő védelméről**
- **2009. évi XXXVII. törvény az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról**
- **1995. évi CXVII. törvény a személyi jövedelemadóról**
- **Halmi Péter (2007): ÁTALAKULÓBAN AZ EU KÖZÖS AGRÁRPOLITIKA**
Budapest 2007
- **Illyés, B. – Nieblein, E. (1997): Új erdészeti politika piacgazdasági alapjai**
Magyarországon, Kiadta: Erdészeti Tudományos Intézet 1997 Sopron
- **Dr. Sali Emil: Kétszáz éves a Magyarország részére kiadott erdőrendtartás**
Erdészeti Lapok 1969. december XVIII. évfolyam 12. szám
- **Tagányi Károly (1896): Magyar erdészeti oklevéltár I. kötet kiadja: Pátria Irod.**
Vállalat Részvénytársaság Könyvnyomdája Budapest, 1896

- **Dr. VASS János (1999):** Agrárjog, ELTE Állam- és Jogtudományi Kar
Szövetkezeti Jogi és Földjogi Tanszék Budapest, 1999

- **Központi Statisztikai Hivatal (2010):** Statisztikai Tükör 2010Erdők
Magyarországon 2010, Statisztikai tükör IV. évfolyam 75.szám
<http://www.ksh.hu/vakbarat/letoltheto.html>

- **Agrárgazdasági Statisztikai Zsebkönyv 2007**
<http://www.kormany.hu/download/7/7e/00000/Agr%C3%A1rgazdas%C3%A1gi%20Statisztikai%20Zsebk%C3%B6nyv.pdf>

- **Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal**
Magyarország erdőállományai 2006, /hivatkozásokban (Nebih 2010)- ként
rövidítve /
https://www.nebih.gov.hu/szakteruletek/szakteruletek/erdeszeti_igazgatosag/kozerdeku_adatok/adatok

- **Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal (2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013)**
Erdővagyron, Erdő- és Fagazdálkodás Magyarországon 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013-as évekre vonatkozó összefoglaló jelentések. Hivatkozásokban együttesen rövidítve (Nebih,08-13)
https://www.nebih.gov.hu/szakteruletek/szakteruletek/erdeszeti_igazgatosag/kozerdeku_adatok/adatok

- **Mihálffy Imre - Ali Tamás (2004):** A közös és nemzeti agrárpolitika,
A mezőgazdasági területek erdősítése
<http://www.pointernet.pds.hu/megosz/image-news/fuzet3.pdf>

- **Nemzeti Erdőprogram (2014-2020)**
http://www.kormany.hu/download/4/8c/11000/%C3%81ROP_Erd%C5%91_Strat%C3%A9gia_tervezet_13%2012%2004_v%C3%A9gleges.pdf

- **Dr. Solymos Rezső (2004):** A Világ, Európa és Magyarország erdei, az erdők fenntartásának és fejlesztésének tudományos alapjai
<http://mta.hu/fileadmin/szekfoglalok/000690.pdf>

- **Dr. Solymos Rezső (2005):** Az erdők szerepe a bioszférában, - Az erdő- és a mezőgazdaság kapcsolata SZEMÉLYISÉGEK A MAGYAR AGRÁRIUMBAN I. Debrecen 2005 II. fejezet 19-32 old.

További forrásokként gyakran használt weblapok:

1. European Forest Institute, Európai Erdészeti Intézet
<http://www.efi.int/portal/>
2. Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal
<http://www.nebih.gov.hu/>
3. Magán Erdőtulajdonosok és Gazdálkodók Országos Szövetsége
<http://www.megosz.org/>

Ábrajegyzék

1. ábra: Fafaj megoszlás 2013	8
2. ábra: Erdőterületek változása 1920-2010 között.....	17
3. ábra: Földterület megoszlása művelési ágak szerint 2012-ben.....	18
4. ábra: Megyéenkénti erdősültség (2012).....	20
5. ábra: A Föld és Magyarország lakossága, erdőterülete és fafogyasztása (1980-2010).22	
6. ábra: Magyarország talajkárosodottsága	45
7. ábra: Natura 2000 hálózat (2004).....	54
8. ábra: Magyarország erdeinek elsődleges rendeltetés szerinti megoszlása	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
9. ábra: Az Európai Unió országainak erdősültsége	55
10. ábra: Erdőtelepítések Magyarországon	59

Táblázatok

1. táblázat: Az ország erdősültségének változása 1930-2000 között.....	14
2. táblázat: Európai Unió erdőtelepítési támogatások	63
3. táblázat: Jövedelempótló támogatás mértékei	65

Mellékletek

- 1. számú melléklet:** Östermelői igazolvány
- 2. számú melléklet:** Erdőgazdálkodó nyilvántartásba vétele
- 3. számú melléklet:** Erdőgazdálkodási üzemterv
- 4. számú melléklet:** Üzemterv - Ingatlan-nyilvántartási adatok részletszintű megfeleltetése- Újvárfalva
- 5. számú melléklet:** Üzemterv - Részletes területkimutatás
- 6. számú melléklet:** Üzemterv – Állományrész
- 7. számú melléklet:** Üzemtervi térképmásolat
- 8. számú melléklet:** Üzemtervi jelkulcs
- 9. számú melléklet:** Kódjegyzék, jelkulcs
- 10. számú melléklet:** 2004. évi erdőgazdálkodási terv
- 11. számú melléklet:** Határozat az erdőfenntartási járulék befizetéséről
- 12. számú melléklet:** Erdőterv határozat

1. számú melléklet: Östermelői igazolvány (1-2 oldala)

A GAZDASÁG ADATAI (az adatnyilvántartó lap szerint)		A mezőgazdasági östermelő	
A gazdasági feltevések (jelölés, művelési ág, összesített terület):		nyilvántartási száma: - eddig nem volt -	
NASCÓS JÓZSEF	NASCÓS KRISZTINA	neve: NASCÓS NÉ FODOR ERIKA KÖNYV	
8372680641	8372022021	lakcíme: 1077 BUDAPEST DÖB 1077	
Op. Döb. u. 107.	Op. Döb. u. 107.	irányítószám város/község út/utca/tér házszám	
1963. 07. 15.	1963. 08. 13.	Választott adózási mód	
75568344-1-33	75563358-1-33	tétel költségelszámolás (1) 10% költségnyálad (2) átalányadózás (3)	
A gazdasági állományok (jelölés, állatfajta, férőhely):		a 2012. évre a 2012. évre a 2013. évre	
NASCÓS ANETT		a 2012. évre a 2012. évre a 2013. évre	
8359291217		érvényes: 2014	
Op. Döb. u. 107.		HU 102-022 HU 102-022 HU 102-022	
1992. 10. 01.		aláírás aláírás aláírás	
72451637-1-33			
A talált igazolványt a legközelebbi adóhivatalhoz küldje el!		Az igazolvány sorszáma: 1715768	

Az igazolvány sorszáma tartalmazó hologramos érvényesítő szelvény:		A kiállító bejegyzései																			
ÖSTERMELŐI IGAZOLVÁNY 1715768 A kiállítás helye és ideje: BUDAPEST - DÖB. U. 107. N. Az értékesítésre szánt termékek körének felsorolása ERŐS GAL DÖB. U. 107.		<table border="1"> <thead> <tr> <th>Kiadott betélapok száma, sorszáma, az igazolvány pótlásával, cseréjével összefüggő változások bejegyzése</th> <th>Dátum</th> <th>A kiállító aláírása</th> </tr> <tr> <th>év</th> <th>hó</th> <th>nap</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2013/1-1 db bl</td> <td>2013</td> <td>12</td> <td>Benke</td> </tr> <tr> <td>2013/1-1 db bl</td> <td>2013</td> <td>11</td> <td>Benke</td> </tr> <tr> <td>2014/1-1 db bl</td> <td>2014</td> <td>11</td> <td>Benke</td> </tr> </tbody> </table>		Kiadott betélapok száma, sorszáma, az igazolvány pótlásával, cseréjével összefüggő változások bejegyzése	Dátum	A kiállító aláírása	év	hó	nap	2013/1-1 db bl	2013	12	Benke	2013/1-1 db bl	2013	11	Benke	2014/1-1 db bl	2014	11	Benke
Kiadott betélapok száma, sorszáma, az igazolvány pótlásával, cseréjével összefüggő változások bejegyzése	Dátum	A kiállító aláírása																			
év	hó	nap																			
2013/1-1 db bl	2013	12	Benke																		
2013/1-1 db bl	2013	11	Benke																		
2014/1-1 db bl	2014	11	Benke																		
TÁJÉKOZTATÁS! Az igazolványhoz értékesítési betélap tartozik. A vevő (felvásárló) - aki számla alapján fizet, vagy a vételi jegyet kiállítja - ebbe jegyzi be az eladási vonatkozó adatokat. Adóilletéget levonni nem lehet az olyan eladások ellenértékéből, amelyeket az értékesítési betélapra nem írtak fel az eladások. A vevő ezekről az eladásokról is tájékoztatja az adóhivatalt.																					

2. számú melléklet: Erdőgazdálkodó nyilvántartásba vétele

ÁLLAMI ERDÉSZETI SZOLGÁLAT
KAPOSVÁRI IGAZGATÓSÁGA

☎ Telefon: 82/529-200
Fax: 82/314-501
✉ Levélcím: 7401 Kaposvár, Bajcsy-Zsilinszky u. 21. Pf.: 149
E-mail: agsz_kap@mail.maty.hu

Ügyiratszám: 3661/3/2003.
Ügyintézőnk: Buzsákiné Szilágyi Anikó
Ügyintézőjük: -

Tárgy: Erdőgazdálkodó nyilvántartásba vétele
Melléklet: 1 db
Hivatkozási szám: -

Nacsóné Fodor Erika
Balatonfüred
P. Horváth Ádám u. 23/3.
8230

HATÁROZAT

1. Az erdőgazdálkodó személyének változásához hozzájárulok.
2. Engedélyezem, hogy Nacsóné Fodor Erika (8230 Balatonfüred P. Horváth Ádám u. 23/3.. sz.) az alább felsorolt földrészleten erdőgazdálkodjon:

Községhatár	hrsz/alrészlet	terület ha, m ²
Újvárfalva	073	37,1797

3. Értesitem, hogy 41 szektor 015144 kódszámmal erdőgazdálkodóként nyilvántartásba vettem.
4. Erdőgazdálkodói jogosultsága határozatlan időre szól, és az akkor szűnik meg, amikor az erdészeti hatóság a az erdőgazdálkodót jogerős határozattal törli az erdőgazdálkodói nyilvántartásból.
5. Pirity Péter (7400 Kaposvár Szigetvári u. 79.) -t a fenti erdőterületen az erdőgazdálkodói nyilvántartásomból törölöm. Kód: 41-014315
7. Erdőgazdálkodási tevékenységet csak a gazdálkodási területére vonatkozó üzemterv alapján folytathat.

INDOKLÁS

Nacsóné Fodor Erika (8230 Balatonfüred P. Horváth Ádám u. 23/3.. sz.) kérelmet nyújtott be Igazgatóságunkra erdőgazdálkodás iránti hozzájárulás megadásához. A betérjesztett iratokat megvizsgáltam, kérelmét teljesíthetőnek találtam, ezért a rendelkező rész szerint határoztam.

Mivel a fenti ingatlan eladásra került és a tulajdonos személyében változás következett be a régi gazdálkodó erdőgazdálkodói jogosultságát visszavontam.

Fenti ingatlan üzemtervi jele: **Újvárfalva 9A, B2, C, D, E, F, G, H, I2, J2, K2, L, M..**

Az erdőgazdálkodónak az erdő védelmével és az erdőgazdálkodással kapcsolatos jogait és kötelezettségeit az 1996. évi LIV. tv. 14. § (1) bekezdése határozza meg.

Az erdőben végzendő valamennyi munkáról éves tervet kell készíttetni és azt engedélyezésre az Állami Erdészeti Szolgálat Kaposvári Igazgatóságához kell benyújtani.

Az adatokban bekövetkezett változást az erdőgazdálkodó a változás időpontjától számított 30 napon belül köteles az erdészeti hatóságnak bejelenteni.

Határozatomat az erdőről és az erdő védelméről szóló 1996. évi LIV. tv. 13. § (2) és (6) bekezdése és az állam- igazgatási eljárásról szóló 1957. évi IV. tv. 43 §-ának (2) bekezdése szerint hoztam meg.

Kaposvár, 2003. július 31.

 Nádai József
igazgató

A határozatot kapiják:
 ① Címzett 2. Erdőtervezési Osztály 3. Illetékes erdőfelügyelő 4. Informatikai Osztály 5. Irattár.
 6. Pirity Péter (7400 Kaposvár Szigetvári u. 79.)

3. számú melléklet: Erdőgazdálkodási üzemterv

MEGRENDELŐ

A 41-015144 erdőgazdálkodói nyilvántartási számú

NASCSONÉ FODOR ERIKA
8230 Balatonfüred, P. Horváth Ádám u. 23/3.

ERDŐGAZDÁLKODÁSI ÜZEMTERVE

Érvényes: 2004. I. 1. – 2013. XII. 31.

Törzskönyvi száma: 050531/2/2004.

Készült a(z) 212. számú Nagybajomi körzet erdőtervéből .

(A körzeti erdőterv jóváhagyási száma: 56181/10/2004.)

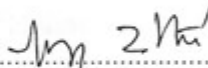
Készítette: Állami Erdészeti Szolgálat Kaposvári Igazgatósága

Felelős tervező: Major Attila

Ellenőrizte: Nagy Zoltán

Kaposvár, 2004.07.07.

ÁLLAMI ERDÉSZETI SZOLGÁLAT
KAPOSVÁRI IGAZGATÓSÁG
Erdőtervezési Iroda
7401 KAPOSVÁR
Bajcsy-Zsilinszky u. 21.

/ Nagy Zoltán /
erdőtervezési igh.

Ügyszám: 531/2/2004.
Ügyintéző: Szabó József

HATÁROZAT

Nascsó Fodor Erika erdőgazdálkodó 212. számú Nagybajomi erdőtervezési körzetbe tartozó erdőterületére vonatkozó üzemtervét az 1996. évi LIV. tv.26. § (3) bekezdésében biztosított hatáskörömben, az 1957. évi IV. tv. 43. § (2) bekezdése szerint

j ó v á h a g y o m.

Kaposvár, 2004 júl. 8.

Az üzemtervet átvettem. Tartalmát átvétel előtt megismertem, a benne foglaltakkal egyetértek:

Kaposvár, 2004. 08. 24.

erdőgazdálkodó/ megbízottja

4. számú melléklet: Üzemterv - Ingatlan-nyilvántartási adatok részletszintű megfeleltetése- Újvárfalva

Ingatlannyilvántartási adatok részletszintű megfeleltetése -
Újvárfalva

Ingatlannyilvántartási adatok				Erdőtervi adatok			Eltérések	
Hrsz.	Alrészlet	Műv. ág	Föld. ter.	Tag	Részlet	Erdő ter.	Terület	Eltérés kód
073		E	37,1797	9	A	11,0		
073		E		9	B	6,2		
073		E		9	C	1,8		
073		E		9	D	5,9		
073		E		9	E	0,5		
073		E		9	F	0,6		
073		E		9	G	2,1		
073		E		9	H	0,4		
073		E		9	I	1,4		
073		E		9	J	6,5		
073		E		9	L	0,8		
Összesen:			37,1797			37,2		

5. számú melléklet: Üzemterv - Részletes területkimutatás

Nyomtatás ideje: 2004.07.08

Részletes területkimutatás
(területek hektárban)

Erdőterv 2.1.1.

1. oldal

Gazdálkodó: 015144 Nascsóné Fodor Erika

Helység: 6141 Újvárfalva

SOMOGY MEGYE

Tag	R é s z l e t				M ű v e l e t						Részlet	
Jel	Terület	Elsőd- leges rendeltetés	További	Kor- lá- tozás	Megne- vezés	Sűr- gős- ség	Megne- vezés	Sűr- gős- ség	Megne- vezés	Sűr- gős- ség	Jellemző HRSZ	Műv. ág
009	A	11,0	FT		TI	2					0073/	E
	B	6,2	FT		TRV	2					0073/	E
	C	1,8	FT		TRV	2					0073/	E
	D	5,9	FT		TKGY	2					0073/	E
	E	0,5	FT		NEGY	1					0073/	E
	F	0,6	FT		TRV	2					0073/	E
	G	2,1	FT		NEGY	1					0073/	E
	H	0,4	FT								0073/	E
	I	1,4	FT		TRV	1					0073/	E
	J	6,5	FT								0073/	E
	L	0,8	FT		TRV	2					0073/	E

Helység összesen: 37,2

Összesen: 37,2

6. számú melléklet: Üzemterv – Állományrész

ETI: Kaposvár Felügy: Kaposvár Körzet: Nagybajomi Oldal: 1
 Helység: 6141 Újvárfalva Tag: 009 Részlet: A
 Gazdálkodó: 015144 Nascsóné Fodor Erika Tul.forma: Magántulajdon
 Részlet területe: 11,0 ha. Hrsz: 0073 Régi tag: 009 Régi részlet: 010

Állományrészek	Területe	Faállomány típusa	Sűrűsége
1. Állományrész	ha		
2. Állományrész	ha		
3. Állományrész	ha		

Alsó szint területe: 11,0 ha
 Eddigi VH. terület: 7,7 ha
 Felújítási szint ter.: 3,3 ha
 Üres terület: ha
 Erdősítési többlet: ha
 Károsított terület: ha

Rendeltetés: Faanyagtermelő erdő
 Gazd. korl.: Nincs korlátozás
 Termelési cél: Mennyiségi fatermelés, potenciálisan alternatív

TERMŐHELYTÍPUS VÁLTOZAT
 Klíma: GYT Hidrológia: VFLEN
 Genetikai talajtípus: RBE
 Termőréteg v.: MÉLY Fiz. talajf.: HO
 Tsz. feletti mag: -150
 Fekvés: SIK Lejtés: SIK

Távtlati célállomány: A
 Fatermő kép: 12 m³/ha/év

Záródás min.: Erdősítés záródásihiánya
 Cserjeborítás: Egyöntetűen közepesen fedett, 30-70 %

SZÁLLÍTÓPÁLYA leltári száma:

Visszatérés éve:

Típusa:

Utolsó fakiterm. éve: 2000

Távolsága:

Terep lejtése:

Terep minősége:

ÁLLOMÁNYLEÍRÁS:

Sorsz.	Lejtő sz.	Fajaj jele	Eredet	Elegy arány %	Elegy mód	Kor év	Mag m	Átm. cm	Flo	Fat. kép. m ³ /év	Záródás %	Körlep m ² /ha	Törzssz. db/0,1 ha	Fakészlet m ² /ha	Fakészlet a részletben m ²	F. növedék a részletben m ³ /év	Becs. mód
1	5	A	ST	100	FF	3	2	2	5	8	70		300	5	55	44,0	FT
Összesen													300	5	55	44,0	

FAKITERMELÉSI TERV

Sorsz.	Lejtő sz.	Fajaj jele	Fajaj kód	Vágás éretts. kor.	Vágás éretts. mut.	Sürg.: Ter.: 2 H. mód: TI m ³ /ha m ³ /részlet	Sürg.: Ter.: 11,0 H. mód: TI m ³ /ha m ³ /részlet	Sürg.: Ter.: H. mód: m ³ /ha m ³ /részlet
1	5	A	511	35	32	20	220	
Összesen						20	220	

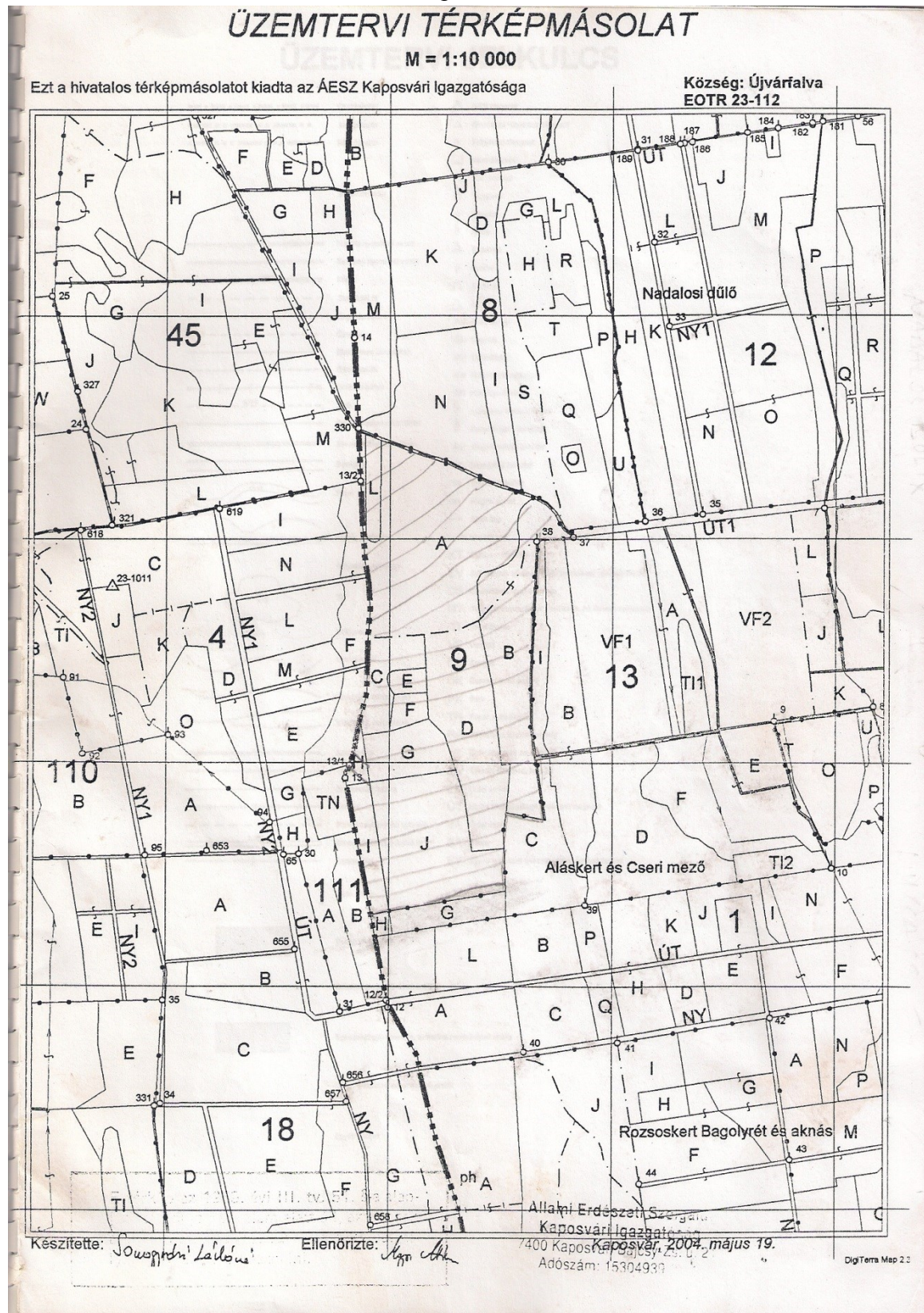
ERDŐSÍTÉSI TERV

Terület:	Jelleg:
1. vált. mód:	Fajaj Er. %
2. vált. mód:	Fajaj Er. %

MEGJEGYZÉSEK:

Tuskósarjások tartják a részletet. Elszórtan, foltokban gyökérsarj.

7. számú melléklet: Üzemtervi térképmásolat

8. számú melléklet: Üzemtervi jelkulcs

ÜZEMTERVI JELKULCS

Országhatár
Megyei határ
Községi határ

Beérteleshatár

Normál nyomtávú vasút
Keskeny nyomtávú vasút
Műút

Stabilizált út
Erdel és mezeli út
Ösvény

Elektromos távvezeték
Gáz vezeték
Drothélpálya

Árok
6m-nél keskenyebb töltés
6m-nél szélesebb töltés

Bevágás
Folyó
Patak, csatorna

Időszakos vízfolyás
Tó

Völgyvonal
Gerincvonal

Szakadás, tereplepcső
Vízmosás, metsződés

Körzethatár
Taghatár
Erdőterület határa

Kerítés
6m-nél keskenyebb nyíladék
6m-nél szélesebb nyíladék

Kapcsolójel
NY

Védő erdő

Védett erdő

Gazdasági rendeltetésű erdő

Egészségügyi-, szociális, turisztikai rendeltetésű erdő

Oktatás-kutatói rendeltetésű erdő

Egyéb részlet

GPS alappont
Geodéziai vízszintes alappont
Felmérési alappont

Vasúti állomás
Híd, felüljáró
Templom

Kápolna
Kilátó
Emlékű

Forrás
Barlang
Síklya

Órátó
Órátó
Órátó

Órátó
Órátó
Órátó

Órátó
Órátó
Órátó

Órátó
Órátó
Órátó

Órátó
Órátó
Órátó

Órátó
Órátó
Órátó

Órátó
Órátó
Órátó

Órátó
Órátó
Órátó

Órátó
Órátó
Órátó

Órátó
Órátó
Órátó

Órátó
Órátó
Órátó

Órátó
Órátó
Órátó

Órátó
Órátó
Órátó

Órátó
Órátó
Órátó

Órátó
Órátó
Órátó

Órátó
Órátó
Órátó

Órátó
Órátó
Órátó

9. számú melléklet: Kódjegyzék, jelkulcs

9. Kódjegyzék, jelkulcs

FAFAJ (FAF)
001 ÜV Felújítandó üres vágásterület
002 CSJ Cserjék

Kemény lombos fafajok

TÖLGYEK (T)

111 KST *Kocsányos tölgy*
112 KVT *Későnfakadó(virító) tölgy*
113 SZT *Szlavon tölgy*
121 KTT *Kocsánytalan tölgy*

Egyéb tölgyek(ET)

181 MOT *Molyhos tölgy*
182 MAT *Magyar tölgy*
183 VT *Vörös tölgy*
184 MT *Amerikai mocsártölgy*
189 ET *Egyéb tölgy fafaj*

CSER (CS)

211 CS *Csertölgy*

BÜKK (B)

311 B *Bükk*
319 EGYB *Egyéb bükk*

GYERTYÁN (GY)

411 GY *Gyertyán*
419 EGY *Egyéb gyertyán
(keleti gyertyán)*

AKÁC (A)

511 A *Akác*
512 ROZA *Rózsaszín AC akác*
513 APPA *Appalachia akác*
514 CSAA *Császáröltési akác*
515 JASA *Jászai akác*
516 KKA *Kiskunsági akác*
517 NYGA *Nyírségi akác*
518 PEDA *Pényesdombi akác*
521 ZALA *Zalai akác*
522 ÜLLA *Üllői akác*
523 SZAA *Szajki akác*
524 VATA *Váti-46 akác*
525 KCSA *Kiscsali akác*
526 OFEA *Ófőhéti akác*
527 PIVA *Pusztavasi akác*

EGYÉB KEMÉNY

Juharok (J)
611 HJ *Hegyi juhar*
612 KJ *Korai juhar*
613 MJ *Mezei juhar*
614 ZJ *Zöld juhar*
615 EZJ *Ezüst juhar*
619 EJ *Egyéb juhar
(Feketejűrű v. tatárjuhar)*

Szilék (SZ)

621 HSZ *Hegyi szil*
622 MSZ *Mezei szil*
623 VSZ *Vénic szil*
624 TUSZ *Turkesztáni szil*

Körisek (K)

631 MK *Magas kőris*
632 MAK *Magyar kőris*
633 AK *Amerikai (vörös) kőris*
634 VK *Virágos kőris*

Egyéb kemény lombos fafajok (EKL)

641 FD *Fekete dió*
642 KD *Közönséges dió*

651 CSNY *Madárcseresznye*
652 SM *Sajmeggy*
653 CSM *Csepleszmegegy*
654 ZSM *Zselnicemeggy*
655 KM *Kései meggy*
656 AL *Vadalma*
656 KT *Vadkörte*
658 EP *Fehér eperfa*

661 MBE *Madárberkenye*
662 HBE *Háziberkenye*
663 BUBE *Budai berkenye*
664 LBE *Lisztesberkenye*
665 BABE *Barkócberkenye*
666 DBE *Déli berkenye*
667 SZG *Szelidgesztenye*

671 KP *Keleti platán*
672 NYP *Nyugati platán*
673 JP *Juharlevelű platán*

681 KO *Keleti ostorfa*
682 NYO *Nyugati ostorfa*
683 GL *Lepényfa*
684 JA *Japánakác*
685 EZ *Ezüstfa*
686 CSG *Csörgőfa*

689 EKEM *Fel nem sorolt egyéb
kemény*
NA *Narancseper*

Lágy lombos fafajok

Nyárok (NY)

Nemesnyárok (NNY)

(euramerica)
711 - KONY *Korai nyár*
712 KÉNY *Kései nyár*
713 ÖNY *Óriás nyár*
714 ÖLNY *Ólász nyár*
715 FNY *Francia nyár*
716 HNY *Holland nyár*
717 SNY *Sárvári nyár*
719 ENNY *Egyéb nemes nyár*
721 BPNY *Blanc du Poitou nyár*
722 BLNY *BL nyár*
723 PANY *Pannonia (H-490/3)nyár*
724 OPNY *PO-229 nyár*
725 IYNY *I-45/51 nyár*
726 IINY *I-154 nyár*
727 IZNY *I-273 nyár*
728 H3NY *H-328 nyár*
729 S6NY *S-611-c nyár*
731 TRNY *Tripló nyár*
732 KYNY *Kopecky (H-490/4)nyár*
733 FANY *Favorit nyár*
734 ISMY *I-58/57 nyár*

Hazai nyárok (HNY)

741 FRNY *Fehér nyár*
742 SZNY *Szürke nyár*
743 RNY *Rozgó nyár*
744 FTNY *Fekete nyár*
745 TNY *Tiszaháti nyár*
746 JNY *Jegenye nyár*

EGYÉB LÁGY

Fűzek (FÜ)
801 BÉFÜ *Bédai egyenes fűz*
802 CSFÜ *Csertai fűz*

803 POFÜ *Porbolyi fűz*
804 IIFÜ *I-1/59 fűz*
805 I4FÜ *I-4/59 fűz*
806 VBFÜ *Veleki Bajar fűz*
807 SIFÜ *SI 2-61 fűz*
811 FFÜ *Fehér fűz*
812 SZFÜ *Szomorú fűz*
813 TFÜ *Törékeny fűz*
814 KFÜ *Kecskefűz*
819 EFÜ *Egyéb fűzek*

Égerek (É)

821 MÉ *Mézgás éger*
822 HÉ *Hamvas éger*
823 HVÉ *Havasi éger*

Hársak (H)

831 KH *Kislevelű hárs*
832 NH *Nagylevelű hárs*
833 EH *Ezüsthárs*

Egyéb lágy lombos fafajok

(ELL)

841 NYI *Közönséges nyír*
842 SZNYI *Szőrös nyír*
881 VG *Vadgesztenye*
882 BL *Bálványfa*
883 SZI *Közönséges szivarfa*

FENYŐK (F)

911 EF *Erdeifenyő*
912 SF *Simafenyő*
913 CIEF *Cinkota-1 erdeifenyő*
914 C2EF *Cinkota-2 erdeifenyő*
915 ALEF *Alföldi erdeifenyő*
916 POEF *Pomói erdeifenyő*
917 ÁSEF *Ásotthalom erdeifenyő*
918 MAEF *Mátrai erdeifenyő*

921 FF *Feketeifenyő*
922 BF *Banks fenyő*
923 KÁFF *Káli feketeifenyő*
924 ALFF *Albertirai feketeifenyő*

931 LF *Lucfenyő*
932 NYLF *Nyírségi lucfenyő*
933 VÁLF *Várbükki lucfenyő*
941 VF *Vörösfenyő és egyéb
Larix fajok*
942 DUVF *Dunántúli-1 vörösfenyő*
943 KÖVF *Kőszegi vörösfenyő*

Egyéb fenyők (EGYF)

951 ZDF *Zöld duglászfenyő*
952 KDF *Kék duglászfenyő*
953 SZDF *Szürke duglászfenyő*
961 JF *Jegenyefenyő*
962 KJF *Kaukázusi jegenyefenyő*

981 KBO *Közönséges boróka*
982 VBO *Virginiai boróka*
983 OC *Oregonciprus*
984 MC *Mocsárciprus*
985 TF *Tiszafa*
986 KTH *Életfa (keleti thuja)*
987 NYTH *Nyugati thuja*
989 EGYF *Egyéb fenyő
(Páfrányfenyő)*

10. számú melléklet: 2004. évi erdőgazdálkodási terv

KÉRELEM AZ ÉVES ERDŐGAZDÁLKODÁSI TERV HATÓSÁGI JÓVÁHAGYÁSÁHOZ
Beküldendő 3 példányban (védett erdő esetén 4 pl-ban)
az Állami Erdészeti Szolgálat Kaposvári Igazgatóságához (7400 Kaposvár Bajcsy-Zs. u.21.)

Az erdőgazdálkodó neve: NASCÓ ANETT FODOR ERIKA

Erdőgazdálkodói (EGE) kódja: 41-015144

címe: BALATONFÜRED PHORVÁTH ADÁM U 23/3

cégbejegyzés (vagy vállalkozói. eng.) száma:

adószáma, illetve adóazonosító jele: 8261061223

bankszámlaszáma: OTP: 11773487-71052124

2004. évi
ERDŐGAZDÁLKODÁSI TERV
Készült a/..... szám alatt
jóváhagyott erdőgazdálkodási üzemszabvány alapján

A tervező szakember neve: SZAKA LÁSZLÓ

címe: SOMOGYSÁRD LATINKA U.37. 7435

aláírása: SLN

A végrehajtásért felelős szakember neve: SZAKA LÁSZLÓ

címe: SOMOGYSÁRD LATINKA U.37. 7435

aláírása: SLN

Mellékletek: K-1 költségvetés
K-2-1 költségvetés
K-2-3 költségvetés
K-2-4 költségvetés
..... db fatömegbecslési jegyzőkönyv
..... db térképvázlat
..... db. pótlap

P. H.

Nascó Anett Fodor Erika
erdőgazdálkodó aláírása

A 4100 Ft eljárási díj a 0095570 számú pénzügyi bizonylaton történt befizetését igazolom:

Érvényes a 2004.08.11 2004. évi határozattal.

P.H.

SLN
aláírás

erdészeti hatóság
igazgatója

ÁLLAMI ERDÉSZETI SZOLGÁLAT
Kaposvári Igazgatóság
Főosztály

11. számú melléklet: Határozat az erdőfenntartási járulék befizetéséről

SOMOGY MEGYEI MEZŐGAZDASÁGI
SZAKIGAZGATÁSI HIVATAL

Erdészeti Igazgatóság

☒ 7401 Kaposvár, Bajcsy-Zsilinszky u. 21. Pf.:149

☎ Telefon : 82/529-200 Fax: 82/314-501

✉ E-mail : aesz_kap@aesz.hu

Ügyiratszám: 23.3/12/5940/2/2006

Ügyintézőnk: Szabó József (82/529-209)

Tárgy: 2007. évi erdőfenntartási járulék befizetése

Melléklet: 1 db. csekk

H A T Á R O Z A T

Kötelemem Nascsóné Fodor Erika (8230 Balatonfüred, P. Horváth Ádám 23/3.) erdőgazdálkodót, hogy a 2007. évre jóváhagyott és elvégzett, járulékköteles fahasználatai miatt

715500Ft-ot, azaz: Hétszázötvenötezer-ötszáz forintot

fizessen be a határozat jogerőre emelkedését követő 30 napon belül a Somogy Megyei Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal 10039007-00289854-00000000 számú számlájára, erdőfenntartási járulék jogcímén.

Az átutalási megbízás nyomtatványra a közlemény rovaton az „E” jel feltüntetésével melletti be kell írni a határozat kódszámát: 13-5-41-1-7-5940-0-06

Ezen határozatom ellen a kézhezvétel utáni naptól számított 15 napon belül a Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatalhoz címzett (1024 Budapest, Keleti K. u. 24), de Igazgatóságunkhoz benyújtandó fellebbezéssel lehet élni. A fellebbezési díjat Somogy Megyei Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal 10039007-00289854-00000000 számú számlára átutalással, vagy Igazgatóságunknál átvehető készpénz átutalási megbízással lehet teljesíteni. A másodfokú eljárás díja a többször módosított 56/1999 (IV. 16.) FVM rendelet 1. § (3) bekezdése szerint minden megkezdett 10 000 Ft-os összeg nagyság után 200 Ft, de legalább 7 000 Ft és legfeljebb 400 000 Ft, jelen esetben 14400 Ft.

Fellebbezés hiányában ezen határozatom a kézhezvétel utáni naptól számított 15 nap leteltével jogerőssé válik.

I N D O K O L Á S

Az 1996. évi LIV. törvény 101. §-a szerint a fenti erdőgazdálkodó köteles az erdészeti hatóság által kitermelésre engedélyezett és végrehajtott véghasználatok, valamint növedékfokozó gyéritések járulékköteles bruttó fatérfogat - mennyisége után erdőfenntartási járulékot fizetni. A fahasználatok végrehajtásáról készült jegyzőkönyv szerint:

Fafaj	e.ár (Ft/ m ³)	brm ³	Járulék (Ft)
Tölgy	1300		0
Bükk	1300		0
Akác	500		0
Cser	600		0
Többi Kemény Lomb	700	297	207900
Lágy Lomb	600	846	507600
Fenyők	700		0
Erdőfenntartási járulék összesen:		1143	715500
Év közben befizetett összeg			
Fizetendő járulék			715500

A többször módosított 25/2004. (III. 3.) FVM. rendelet 8. § (1) bekezdése szerint az 1996. évi LIV. tv. 101. §-ában meghatározott erdőfenntartási járulékbefizetési kötelezettséget az erdészeti hatóság határozatban közli az erdőgazdálkodóval.

Az 1996. évi LIV. tv. 103/A § alapján „A határidőre meg nem fizetett erdőfenntartási járulék, erdőgazdálkodási bírság és erdővédelmi bírság adók módjára behajtandó köztartozás.” A 101. § (2) bekezdése alapján a befizetés elmulasztásáig az adós költségvetési támogatásban nem részesíthető, fakitermelési engedélyt nem kaphat, fakitermelési engedélyének hatálya felfüggeszthető.

Határozatomat az erdőről és az erdő védelméről szóló 1996. évi LIV. tv. 101. § és a végrehajtására kiadott 29/1997. (IV. 30.) FM. rendelet 102. §, valamint a többször módosított 25/2004. (III. 3.) FVM. rendelet 8. § (1) pontjában biztosított hatáskörömben és a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXI. tv. 71-72. §-ai szerint hoztam meg, és a 98-99. §-ai alapján biztosítottam a fellebbezési jogot.

Kaposvár, 2007. december 05.

Kapják: Címzett (T-R), Nyilvántartási és Térképészeti Osztály, Irattár

Nádás József
Igazgató

12. számú melléklet: Erdőterv határozat

ERDŐTERV HATÁROZAT
KÉRELME

iktató ablak

A 2009. évi XXXVII. törvény (Evt.) 113. § (13) ill. (17) bekezdése értelmében azzal a kérelemmel fordulok a Somogy Megyei Kormányhivatal Erdészeti Igazgatóságához, hogy a gazdálkodásomban lévő erdők erdőterv határozatát elkészíteni szíveskedjen.

Az erdőgazdálkodó neve:	VAS GÖNÖ FÖR ERIKA		
kódja:	67015144	Amennyiben nem rendelkezik ilyen kóddal, az erdőterv határozatot nem tudjuk kiadni.	
állandó lakhelye v. székhelye:	8235	Balatonszemes, P. Honvéd kórház 23/3	
levelezési címe (ha eltér):			
a kérelmező családi és utóneve *:	Nascsó Fodor Erika		
napközbeni telefonszáma	06/201413-7188	Az eljárás gyorsítása, a későbbi kapcsolattartás érdekében kérjük megadni (nem kötelező adat).	
e-mail címe			

A Nyugat-magyarországi körzetben lévő, nevemre bejegyzett megújításra váró körzeti erdőtervből kiadásra kerülő új erdőterv határozat jogerőre emelkedéséig a bejelentés tárgyávére vonatkozó alábbi erdőrészteltekre kérem az erdőterv határozatot:

Község	Erdőresztlet jele	Tervezett Tév.	Község	Erdőresztlet jele	Tervezett Tév.
Balatonszemes	GA	TI			
"	GE	NEGY			
"	GF	TRV			
"	GF	TRV			
"	GG	NEGY			
"	GG	EU			
"	GG	TRV			

A kérelem elbírálását elősegítő egyéb közlés, észrevétel:

1 példát kérek a Szabványított kiadásra.

HORVÁTH ISTVÁN JÓZSEF
7561 Nagybajom, Kossuth L. u. 33.
Adószám: 8337041399

Kelt: Nagybajom, 2014 év 05 hónap 11 nap

Nascsó Fodor Erika
kérelmező (cégszerű) aláírása

Egyéb megjegyzések:

- A nyomtatványt frógéppel vagy nyomtatott betűkkel kell kitölteni!
- A *-gal jelölt sort abban az esetben kell kitölteni, ha a gazdálkodó jogi személy vagy jogi személyiség nélküli szervezet, illetve ha a kérelmező más, mint a gazdálkodó.